

Š E H E R

BANJA LUKA

Godina kad je i tužno šuštalalo lišće

Poštovani čitaoci,

Otvaraju se vrata još jedne godine, od koje s pravom očekujemo da nam donese više radosti, sreće, ljubavi i dobrog zdravlja. A zdravlje je, čini mi se, sada najpotrebnije. I razdragana i tužna godina je iza nas, razdragana – jer smo ostali ponosni, uspravni, vrbasli, a tužna, jer smo ostali bez istaknutih saradnika i prijatelja, bez dragih sugrađana i stvaralaca u raznim oblastima života. Rekli bismo to po banjalučki – bila je to godina kad je tužno šuštalalo lišće. Nažalost, još dvojicu naših šeherskih saradnika čeka višemjesečno liječenje. Zato poželimo Ozrenu i Miši da što prije ozdrave i ponovo nas obraduju svojim zanimljivim tekstovima. Savez Banjalučana je imao još jednu uspješnu godinu, a naš magazin je ušao u jedanaestu godinu postojanja. Dese-togodišnjicu smo dostojno obilježili, a iskreno se nadamo još kojem jubileju.

Redakcija magazina Šeher i Savez Banjalučana u Švedskoj žele vam uspješnu i sretnu 2020. godinu, a našim dopisnicima i čitaocima katoličke i pravoslavne vjeroispovijesti sretne božićne praznike.

Neka nam ova 2020. godina donese mnogo uspješnih trenutaka, radosti i dobrog zdravlja, a našoj domovini svjetliju budućnost i prosperitet.

Vaš urednik, Mirsad Filipović

U protekloj godini svojim prilozima, reportažama, fotografijama, ilustracijama i umjetničkim djelima naš list su obogatili:

Mišo Marić – Exeter (Engleska)
 Jovan Joco Bojović – Banja Luka (BiH)
 Enisa Čengić Popović – Geteborg (Švedska)
 Sadik Beglerović – Växjö (Švedska)
 Fikret Tufek – Malmö (Švedska)
 Izet Muratspahić – Uppsala (Švedska)
 Muhamed Kulenović – Banja Luka (BiH)
 Ozren Tinjić – Norrköping (Švedska)
 Mišo Vidović – Banja Luka (BiH)
 Azra Avdagić – Motala (Švedska)
 Aida Krajišnik – Banja Luka (BiH)
 Nataša Križanić – Olalla (USA)
 Sakib Salama – Yeronga (Australija)
 Anes Cerić – Birmingham (Engleska)
 Edhem Trako – Kristijansand (Norveška)
 Mirsad Omerbašić – Örebro (Švedska)
 Jasenko Selimović – Stockholm (Švedska)
 Hazim Maglajlić – Banjaluka (BiH)
 Slobodan Rašić Bobara – Banja Luka (BiH)
 Branko Tomić – Norrköping (Švedska)
 Radmila Karlaš – Banja Luka (BiH)
 Mirjana Ribić – Banja Luka (BiH)
 Mustafa Bajagić – Malmö (Švedska)
 Atif Turčinović – Veile (Danska)
 Fatima Mahmutović – Örebro (Švedska)
 Namik Alimajstorović – Birmingham (Engleska)
 Marjan Hajnal – Bat Yam (Izrael)
 Irfan Nurudinović – Skien (Norveška)
 Mesud Mulaomerović – Malmö (Švedska)
 Džemil Vajrača – Alvesta (Švedska)
 Melisa Filipović – Motala (Švedska)
 Rade Babić – Banja Luka (BiH)
 Hans Buchhofer – Gaildorf (Njemačka)
 Senada Bešić – Värnamo (Švedska)

Idriz Saltagić – London (Engleska)
 Nedžad Talović – Norrköping (Švedska)
 Haris Tucaković – Skövde (Švedska)
 Denis Dželić – Hundested (Danska)
 Siba Halimić – London (Engleska)
 Zlatko Lukić – Split (Hrvatska)
 Rade Dujaković – Banja Luka (BiH)
 Semira Jakupović – Prijedor (BiH)
 Anto Miketa – Grac (Austrija)
 Zlatan Gunić – Banja Luka (BiH)
 Aljoša Mujagić – Kitchener (Kanada)
 Behzad Čirkin – Prijedor (BiH)
 Bajruzin Hajro Planjac – Tešanj (BiH)
 Šimo Ešić – Tuzla (BiH)
 Muharem Omerović – Zenica (BiH)
 Džabir Maglajlić – Gaildorf (Njemačka)
 Reuf Jakupović – Malmö (Švedska)
 Adis Tanović – Sarajevo (BiH)
 Sead Cerić – Donji Vakuf (BiH)
 Sabahudin Bahtijaragić – Örebro (Švedska)
 Angel Trajkovski – Boise (USA)
 Šemso Avdić – Norrköping (Švedska)
 Suzana Kadirić – Stockholm (Švedska)
 Munevera Kaladžić – Melbourne (Australija)
 Muhamed Filipović – Sarajevo (BiH)
 Sabaheta Hadžikadić – Vankuver (Kanada)
 Enisa Osmančević – Čurčić – Banja Luka (BiH)
 Slobodan Pešević – Banja Luka (BiH)
 Dinko Osmančević – Banja Luka (BiH)
 Branko Babić – Banja Luka (BiH)
 Ljubica Perkman – Rodgau (Njemačka)
 Muharem Sitnica Sića – Nybro (Švedska)
 Adem Čukur – Geteborg (Švedska)
 Mersad Rajić – Toronto (Kanada)
 Mujo Metaj – Halmstad (Švedska)
 Vasvija Dedić Bačevac – Malmö (BiH)
 Elvira Krupić Šamlja – Romilly (Francuska)
 Zlatko Avdagić – Motala (Švedska)

Uglješa Kesić – Banja Luka (BiH)
 Tomislav Ljevak – Halmstad (Švedska)
 Lidija Miketa – Rijeka (Hrvatska)
 Muhidin Šarić – Kozarac (BiH)
 Medina Džanbegović Mohamed – Kairo (Egipat)
 Ranko Pavlović – Banja Luka (BiH)
 Antun Džaja Bosanac – Rijeka (Hrvatska)
 Ranko Risojević – Banja Luka (BiH)
 Omer Berber – Bolzano (Italija)
 Tarik Berber – London (Engleska)
 Rudolf Kaladžić – Melbourne (Australija)
 Alija Trako – Oslo (Norveška)
 Vladimir Bojer – San Francisco (USA)
 Hamza Ridžal – Sarajevo (BiH)
 Edin Osmančević – Geteborg (Švedska)
 Ismet Bekrić – Ilirska Bistrica (Slovenija)
 Irfan Horozović – Sarajevo (BiH)
 Melkina Filipović – Motala (Švedska)
 Goran Mulahusić – Motala (Švedska)
 Mirsad Filipović – Motala (Švedska)
 Sead Mulabdić – Banja Luka (BiH)
 Emira Bijol – Rijeka (Hrvatska)
 Nasiha Kapidžić Hadžić – Banja Luka (BiH)
 Ernest Bučinski – Banja Luka (BiH)
 Sulejman Kovačević – Banja Luka (BiH)
 Emir Kovačević – Sarajevo (BiH)
 Vid Vukelić – Banja Luka (BiH)
 Muhamed Čejvan – Malmö (Švedska)
 Satko Mujagić – Prijedor (BiH)
 Ishak Čavalić – Boston (USA)
 Denijel Filipović – Motala (Švedska)
 Edina Maslač – Alvesta (Švedska)
 Slavko Podgorelec – Banja Luka (BiH)
 Kemal Coco – Bihać (BiH)
 Fuad Balić – Banja Luka (BiH)
 Haris Eminović – Banja Luka (BiH)

OSNOVAN/GRUNDAT 2009.

Izdavač/Utgivare

SAVEZ BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ
 RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

ISSN 2000-5180

**Glavni i odgovorni urednik/
 Chefredaktör och ansvarig utgivare**

Mirsad Filipović

Urednik/Redaktor

Goran Mulahusić

Grafička obrada/Grafisk arbete

Gunić Zlatan, Art-studio EMMA

Lektor/Korrekturläsare

Ismet Bekrić

Blagajnik-Ekonom/Kassör-Ekonom

Zlatko Avdagić

Redakcija/Redaktion

Goran Mulahusić
 Enisa Bajrić
 Fatima Mahmutović
 Ozren Tinjić
 Nedžad Talović

Dopisnici/Korrespondenter

Ismet Bekrić (Slovenija)
 Mišo Vidović (BiH)
 Radmila Karlaš (BiH)
 Mersad Rajić (Kanada)
 Ljubica Perkman (Njemačka)
 Reuf Jakupović (Švedska)
 Dr Severin D. Rakić (Australija)
 Dinko Osmančević (BiH)

Adresa redakcije/Redaktionens adress

Šeher Banjaluka,
 Luxorgatan 12, 591 39 Motala
 Telefon: +46(0) 739 872 284
 Internet: www.blsavez.se
 E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

List izlazi dvomjesečno

Godišnja pretplata:
 6 brojeva 150 SEK plus poštarina

Pretplata i reklame

+46(0) 73 98 72 284
 E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com
 Rukopisi, crteži i fotografije se ne vraćaju

Štampa/Tryck

NIGD "DNN" Banja Luka

Naslovna strana

Džabir Maglajlić

Seminar Saveza Banjalučana u Alvesti.....	4
Zanimljiva i potresna književna tribina.....	8
Okrnjeni Dan državnosti.....	10
Svečano obilježen Dan državnosti BiH u središtu EU.....	12
Povod za slavlje i sjećanje.....	14
Kolumna: Djeda Mrazu nema ko da piše.....	16
Protestni skup BiH građana.....	18
Čin i zločin.....	19
Nije bitan Handke, bitna je Christina.....	20
Torba puna obećanja.....	22
Sjećanje: Prijestolnica Vrbaske banovine.....	24
Tamo gdje Sava ljubi Dunav... ..	26
Putujući Evropom: London.....	28
Sjećanja: Zembilj.....	34
Velika umjetnost malog formata.....	36
Pobjeda ljepote.....	38
Kad je grad ostao bez mladosti.....	40
Pjevač.....	42
Od akademizma, do privitivizma.....	44
Tu su moja djeca trebala rasti.....	46
Enisa: Bukovi i tihaci.....	48
Banjalučani u Kanadi: Kad ožive sjećanja.....	50
Na kom smo putu?.....	52
Poezija.....	54
Vicevi.....	56
Podrška talentima.....	58

str.4

Seminar Saveza Banjalučana u Alvesti

str.12

Obilježen Dan državnosti BiH u središtu EU

str. 28

London

str: 18

Protestni skup bh građana

”BiH pripada onima koji pripadaju njoj”

Foto: Goran MULAHSIĆ

Napisao: Fikret TUFEK

**Svečano i radno obilježen Dan državnosti BiH:
nitko ne može pobiti činjenicu da je postojala,
da postoji i da će postojati država
Bosna i Hercegovina.**

Jedini pravi put – europska integracija!

Savez Banjalučana u Švedskoj svake godine proslavlja 25. novembar, Dan državnosti Bosne i Hercegovine. I ovog Zavobihovskog novembra 50 Banjalučana iz 11 lokalnih udruženja u Švedskoj. u Alvesti ovaj veliki praznik su obilježili radno – seminarom i druženjem, koje je započelo čestitkom predsjednika Saveza Mirsada Filipovića, koji je naglasio da Savez Banjalučana čini sve da se

njeguju i pamte značajni datumi u BiH. Oni su ujedno i lijep povod za stvaralačka druženja Banjalučana, kojih u Švedskoj ima oko 13.000, u ukupnom broju od oko 100.000 bh. izbjeglica, prispjelih u Švedsku nakon agresije na BiH od 1992. do 1995.

Filipović je kazao da je Savez Banjalučana i ove, 2019, ostvario značajne aktivnosti u svom radu, kako u Švedskoj tako i u Banjaluci, ali i

kroz plodnu suradnju sa švedskim institucijama i drugim organizacijama, te naglasio:

Dvodnevni seminar u Alvesti bio je tako prilika za razgovor o aktuelnim temama iz različitih oblasti, o kojima su, prije diskusija, govorili: dr. Izet Muratspahić, Branko Tomić, Zlatko Avdagić i Fikreta Tufek, koji su predstavili različite oblasti.

Prof. Fikret Tufek:

BiH je državna tvorevina hiljadu godina

Fikret Tufek, novinar, kazao je da je Dan državnosti BiH, 25. novembar, praznik koji nažalost obilježava samo FBiH. Ove godine obilježavamo 76. godišnjicu **Prvog** zasjedanja ZAVNOBiH-a, u znak sjećanja na 25. novembar 1943. u Mrkonjić Gradu (Varcar Vakufu). **Drugo** zasjedanje ZAVNOBiH-a održano je u Sanskom Mostu 1944. i **Treće** zasjedanje ZAVNOBiH-a u Sarajevu 1945.

Na prvom zasjedanju ZAVNOBiH-a prisustvovalo je 247 delegata iz svih krajeva BiH, od kojih 73 s pravom glasa. Formiran je i Narodno-oslobodilački pokret (NOP) BiH, koji je djelovao kao najviši organ vlasti, a usvojeni su „Rezolucija ZAVNOBiH-a“ i „Proglas narodima BiH“, da će ubuduće BiH i njene narode predstavljati samo ZAVNOBiH i AVNOJ. Ovim aktivnostima izražena je odlučnost naroda BiH „da njihova zemlja, koja nije ni srpska, ni hrvatska, ni muslimanska, nego i srpska, i muslimanska i hrvatska, bude zbratimljena zajednica u kojoj će biti osigurana puna ravnopravnost svih Srba, Muslimana i Hrvata...“. Na zasjedanju ZAVNOBiH-a izabrana je delegacija od 58 članova, koja će predstavljati BiH na Drugom zasjedanju AVNOJ-a 29. novembra 1943. u Jajcu.

- BiH živi više od hiljadu godina, imala je svoje kraljeve i kraljice, bila je pod turskom okupacijom 415 godina: od 1463. do 1878., te pod Austro-Ugarskom 40 godina (Berlinski kongres): 1878 – 1918. Prvi svjetski rat je bio od 1914. do 1918., Drugi svjetski rat od 1941. do 1945. Posebno je značajno prisjetiti se agresija na BiH 1992 -1995., kada su se desila velika stradanja, ubijeno više od 100.000 stanovnika, najviše Bošnjaka. U BiH je ostalo manje od polovine stanovnika jer su mnogi protjerani ili izbjegli iz BiH, sa 4,4 miliona stanovnika prije agresije, BiH je spala na na 3,3 miliona stanovnika poslije agresije. Prijem BiH u UN bio je 22. maja 1992., dok je 21. novembra 1995. u Daytonu usvojen Mirovni sporazum, konačno potpisan 14. decembra 1995. u Parizu, istakao je Tufek.

- Postoje i modernija tumačenja Dana državnosti BiH. Tako Bogić Bogičević, tokom boravka u Švedskoj, naglašava: „Izražavam veliko poštovanje prema građanima BiH koji žive u više od 50 država svijeta, što je više od dva miliona bh. građana. Značajan je i istorijski datum 25. novembar 1943., to je mnogo više od datuma, tada je BiH vraćena svom autentičnom biću, sastali su se antifašisti, predstavnici svih bh. naroda i narodnosti; do tada se o BiH odlučivalo bez njene volje, bez glasa naroda: 1878. u Berlinu, 1918. u Versaju... U Mrkonjić Gradu su 1943. određene međunarodne granice koje su izborili bh. antifašisti, kao i ravnopravan položaj BiH unutar FNRJ. U BiH je veći strah od života nego od smrti!“ – kazao je Bogičević.

Dr. Izet Muratspahić

Zlatko Avdagić

Predavači: Zlatko, Branko, Izet i Fikret

Dr. Izet Muratspahić:
Očuvanje jezika i identiteta u književnosti
naših pisaca u Skandinaviji

Dr. Izet Muratspahić je u aprilu 2019. objavio značajnu studiju: „Književnost bosanskohercegovačke dijaspore u Skandinaviji“, koja je bila tema njegova izlaganja na seminaru.

- U Skandinaviji danas živi oko sto hiljada doseljenika iz Bosne i Hercegovine. Većina njih ima i novo državljanstvo, te je velika mogućnost da će oni i ostati u novim zemljama. Svi pokazatelji govore da se radi o jednoj od najboljih doseljeničkih grupa na ovim prostorima, koja je naučila jezik, našla posao i uspješno se integrirala u društvo. Nema u tome, naravno, ničega lošeg, osim bojazni od asimilacije. Zato je od velike važnosti očuvanje identiteta i maternjeg jezika, pogotovu kod novih generacija. Najodgovorniju ulogu u tome imaju roditelji, ali i mnogi drugi, poput naših saveza i udruženja koji kroz svoje programske sadržaje pomažu da se zadrži jezik, tradicija i kultura domovine i pisaca koji svojim djelima drže jezik živim i bogate leksički fond doseljenika.

- Šta je značajno kazati o jeziku i identitetu?

- Ima više definicija jezika, a jedna od najpotpunijih glasi: „Jezik je veoma složen sistem znakova pomoću kojih se ljudi u određenoj društvenoj zajednici međusobno sporazumijevaju, iskazuju jedni drugima svoje misli i osjećanja i obilježavaju se kao pripadnici upravo te zajednice.“

Tri su bitna svojstva čovjeka u vezi sa jezikom: jezička sposobnost, jezičko znanje i jezička upotreba. Također postoje tri faktora jezičke komunikacije bez kojih ona ne bi bila moguća, a to su: komunikatori, komunikacijski kôd i komunikacijski kanal.

pozicija maternjeg jezika u dijaspori je vrlo osjetljiva i kompleksna, s obzirom da se relativno malo koristi i u stalnoj je sprezi sa još najmanje dva jezika (jezikom zemlje prijema, engleskim i još nekim drugim koji su djeca obavezna učiti u školi).

Naš jezik je dobro etabliran u skandinavskim zemljama, posebno u Švedskoj. Priznat je kao zvanični jezik, koristi se pod svojim imenom u najvećem broju institucija, a u Švedskoj se izučava u školama i Institutu za moderne jezike u Uppsali. Opća ocjena je da se dobro radi na očuvanju ovog jezika, ali bi, naravno, uvijek moglo bolje.

Znanje maternjeg jezika je važno iz više razloga, od kojih treba pomenuti sljedeće: to je osnovni stup identiteta, pomoću njega se ima aktivna veza sa domovinom, realizira se tzv. „aktivna dvojezičnost“, njegovo znanje pomaže u učenju drugih jezika, a time se otvara i moguća perspektiva na tržištu rada. U procesu očuvanja jezika treba voditi računa o sljedećim elementima: prakticanju jezika u kući, posjećivanju domovine, učešću djece na nastavi maternjeg jezika, formiranju kućne biblioteke, te stimuli-

Pjesnik i akademik Abdulah Sidran kaže: „Bosna je Bosnina, pripada onima koji pripadaju njoj! Manjkava je formula iz 1943., ”da BiH, koja nije ni srpska, ni hrvatska, ni muslimanska, nego i srpska, i muslimanska i hrvatska... “, to je izgubilo smisao, tada su bile jake tendencije cijepanja BiH, Cvetković – Maček, jer uvijek se pojavi ono ”Daj ti meni moje!“. Sve je to objašnjivo jer u svijetu vlada nezapamćena antimuslimanska histerija”, kazao je Sidran.

Jasenko Selimović, bivši EU-parlamentarac i kulturni aktivista, kaže: ”Švedska bi propala da je uređena po Dejtonu, njime su svima zavrnute ruke, u BiH je 14 parlamenata sa 130 ministara, nakon 24 godine na vlasti su isti oni koji su ovo napravili od BiH. Unatoč svemu BiH se razvija poslije Dejtona, mogla bi i brže, sve će doći na svoje, bh. građani su Europljani a BiH će biti dio EU, ali kada – ovisi isključivo od samih bh. građana, ističe Selimović.

Zijad Bećirović, direktor IFIMES centra za

Balkan i jugoistočnu Europu u Ljubljani, ističe da postoji međunarodni monitoring i da u BiH nitko ne može raditi šta želi, da je jedini pravi put europska intergracija, a da je tzv. ”Mali Šengen” dobra ideja i za BiH i nije alternativa ulasku BiH u EU. Nakon rješavanja krize u Sjevernoj Makedoniji rješavat će se problem Kosova, nakon toga riješit će se i BiH.

Bećirović citira: ”Velika Srbija nije uspjela, velika Albanija nije moguća”.

James Pardew, američki ambasador i diplomata, kaže da je Dejtonski sporazum zaustavio rat i genocid u BiH, te da je tvorac Ričard Holbruk mislio da sporazum traje 15, a on je na djelu već 24 godine. Pardew ističe da će zemlje zapadnog Balkana na kraju morati u EU, to podržavaju SAD i to je realno.

Na kraju, kada saberemo sva historijska iskustva, nitko ne može osporiti činjenicu da je postojala, da postoji i da će postojati država Bosna i Hercegovina, istakao je Tufek.

ranju mladih da uče jezik kroz kulturne i književne aktivnosti u udruženjima. U ovaj proces trebaju biti uključeni svi, od roditelja, nastavnika, pisaca, pa do udruženja i saveza.

Znanje i prakticiranje maternjeg jezika pomaže i u očuvanju identiteta našeg čovjeka koji je u životu izvan domovine uvijek ugrožen. Postoji određen broj doseljenika koji u želji da se što bolje adaptiraju i integriraju u novo društvo zanemare vlastiti identitet, što dovodi do krupnih poremećaja u samopouzdanju. Jer, ako uzmemo u obzir, da pored pojedinačnog (individualnog) identiteta postoje i grupni identiteti koji se realiziraju na razini porodice, religije, nacije i mnogih drugih grupacija kojima čovjek na neki način pripada, onda je jasno koliko je identitet u promjeni kao historijska kategorija. Na tom planu jasno se uočavaju uticaji globalizacije i fragmentacije identiteta, to jest, dva ogledala u kojima pojedinac traži svoj autentični lik.

S obzirom da sam posljednje dvije i po decenije aktivno pratio razvoj književnog stvaralaštva naših pisaca u dijaspori, nedavno sam sva ta istraživanja sazeo u studiju pod naslovom „Književnost bosanskohercegovačke dijaspore u Skandinaviji“, koju sam objavio u aprilu 2019. godine. Važnost ove studije je višestruka jer predstavlja prvu knjigu ovakve vrste u kojoj su ispunjeni ciljevi: sakupljeno je, opisano i klasificirano cjelokupno to stvaralaštvo od početaka do danas, čime je sačuvano od zaborava i spriječena njegova dalja marginalizacija, kako u domovini, tako i zemljama prijema.

Predstavljeno je oko 100 pisaca koji su objavili jednu ili više knjiga (60-tak u Švedskoj, 17 u Danskoj i 10 u Norveškoj), a u njihovim djelima jasno se mogu prezentirati svojstva koja imaju ogromnu ulogu u očuvanju jezika i identiteta naših ljudi na sjeveru Evrope.

**Branko Tomić, novinar i publicista:
Monografije „Fudbalska riznica
o nastanku i razvoju bh. nogometa“**

Branko Tomić, novinar i publicista, uz projekciju dokumentarnog filma, predstavio je svoje novo djelo - monografiju o nastanku i razvoju nogometa u Bosni i Hercegovini.

U svom obraćanju učesnicima Seminara, pored ostalog, kazao je:

„Nakon promocije “Olimpijskog spomenara” 2017. mislio sam da zaključim svoje sportsko spisateljstvo, jer je trogodišnje traganje za velikim brojem olimpijaca po bijelom svijetu, bilo izazovno, ali i iscrpljujuće. U tom trenutku fudbal mi nije pado na pamet. Međutim, jeste mom prijatelju Saidu Fazlagiću, generalnom sekretaru Olimpijskog komiteta, koji mi nije dao mira sve dok nisam iscrtao osnovne konture “Fudbalske riznice bosanskohercegovačkog nogometa”. A tada više nije bilo uzmicanja. Pogotovo nakon prvog razgovora u Nogometnom savezu, gdje sam dobio punu podršku za predloženi okvirni plan.

Naravno da sam znao šta me čeka. Ali sam

vjerovao da će mi iskustvo koje sam sticao baveći se aktivno sportskim novinarstvom više od 50 godina, prije svega u zagrebačkim Sportskim novostima, sarajevskom Oslobođenju i skandinavskoj Bosanskoj pošti, biti od ogromne koristi. I – bilo je, ali ne i dovoljno da bi nastala ova monografija. Valjalo je razgrnuti blago u nekoliko arhiva, valjalo je sabrati biografije 425 reprezentativaca od Slavka Zagorca i Kraljevine Jugoslavije do generacije Edina Džeke, pa tek onda tkati fudbalsku priču koja seže daleko u prošlost.

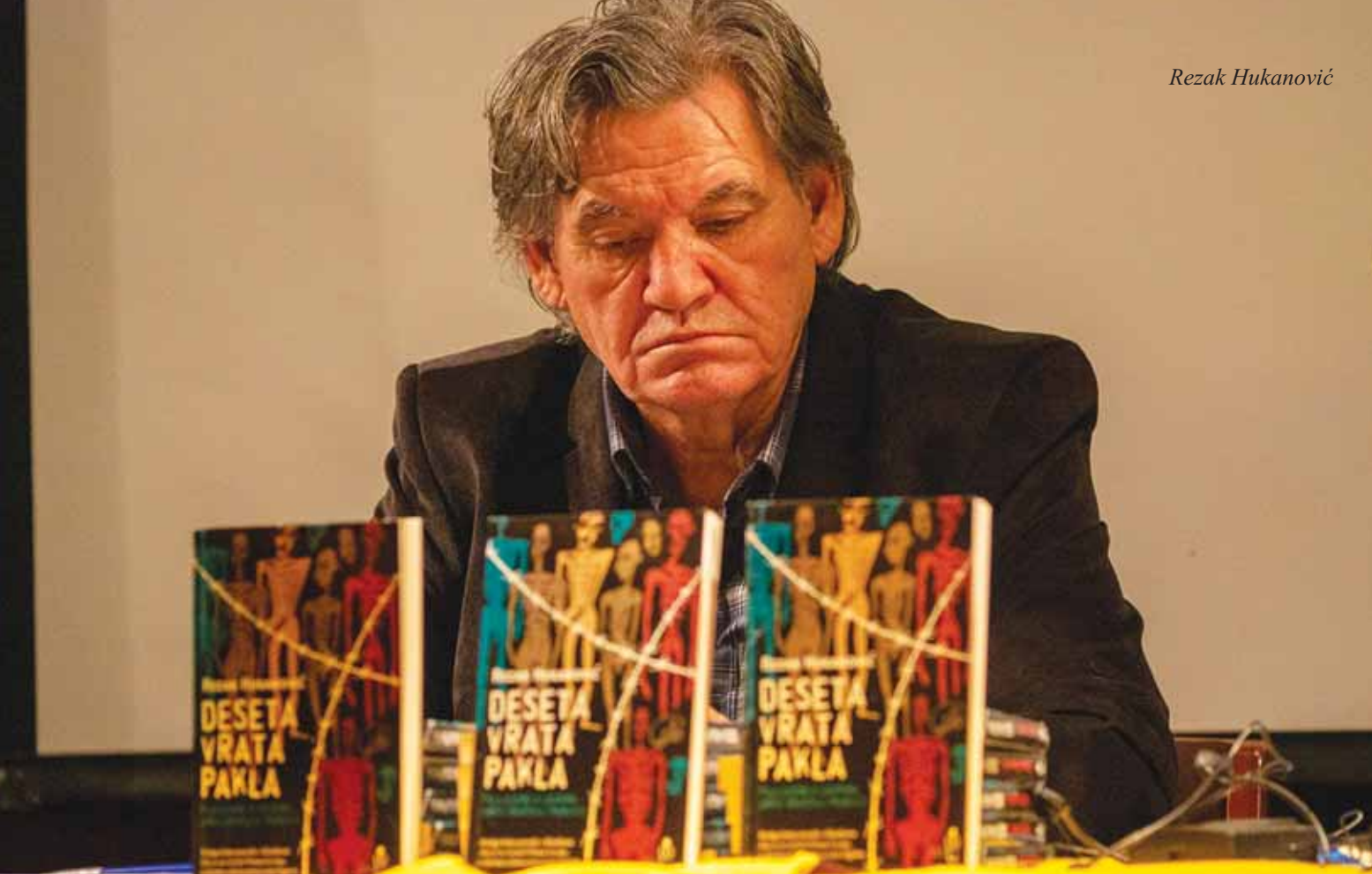
A kada pogledamo šta je sve u dva toma sabrano, zaista imamo čime da se ponosimo. Dovoljno je reći da je Bosna i Hercegovina jugoslovenskom fudbalu dala 78 reprezentativaca iz svojih klubova i još 38 koji su ovdje rođeni; da su u jednom trenutku više od trećine Savezne lige činili njeni timovi, a da ih je na drugoligaškoj sceni bilo čak 30, te da su naši klubovi u nekoliko navrata osvajali šampionske titule i kup-trofeje. Čak ni rat, i pored strahovitih razaranja i tragedija, nije ugasio želju za fudbal-

skom igrom. Savez je obnovljen 1992, a jedinstvena Premijer liga ustanovljena deset godina kasnije. Reprezentacija BiH zvanično je izašla na međunarodnu scenu krajem 1995, a kroz njene sastave do danas je prodefilovalo 309 igrača, koje je biralo deset selektora.

Na pitanje kada se igralo bolje, nekad ili sad, Tomić je odgovorio:

„Teško je upoređivati vremena, društvene prilike i generacije. Svaka ima svoje specifičnosti. Ipak, najvažnije je da sve to zajedno čini ogromno fudbalsko bogatstvo naše zemlje iz koga novi talenti treba da crpe inspiraciju i snagu. Zaista imaju na koga da se ugledaju. Zato ne smijemo dozvoliti zaboravu da nam u svoje tmine odvlači zlatna imena koja su obilježila prohujalo stoljeće. Osnovni cilj “Riznice” bio je upravo to: zadržati sjećanje i pamtili. Dakako, i otvarati nove horizonte, naglasio je autor „Fudbalske riznice bosanskohercegovačkog nogometa“, koji je, uz dvije sportske monografije, u posljednje tri godine objavio i knjigu reportaža „Švedskom Bosna probهارala“.

Zanimljiva i potresna književna tribina

Tekst: Mirsad Filipović

Foto: Goran Mulahusić

Goran i ja smo prisustvovali zanimljivoj književnoj večeri, koja je organizovana, u nama obližnjem Linšepingu, a gosti su bili Abdulah Sidran i Rezak Hukanović. Pomalo već umorni od naporne turneje po Danskoj i Švedskoj, ovi vrhunski intelektualci su imali šta reći okupljenim slušaocima i na veoma sugestivnan način se dotakli sadašnje komplikovane situacije u BiH i kako izaći iz tog vrtloga. Posebno je impresivan monolog imao Sidran i njegove riječi smo upijali bez daha. Hukanović je, uz predstavljanje svoje knjige "Deseta vrata pakla", biranim riječima govorio o svojim danima provedenim u četničkim logorima u Omarskoj, Keratermu i na Manjači. Mnogim prisutnim su potekle suze, kada je on svojim sugestivnim svjedočenjem govorio o strahotama koje su on lično kao i ostali logoraši, peživjeli. Šteta je da odaziv na ovoj tribini, nije bio na visini, a oni koji nisu bili prisutni te večeri, izgubili su mnogo. Drago mi je ipak bilo da su savjesni roditelji došli sa svojom djecom i svojim prisustvom upotpunili ovo izuzetno sadržajno veče. Domaćin ove tribine su bili Islamska zajednica iu Linkšepinga i NBV. Hvala ima na pozivu. A Abdulah i Rezak su već održali tribine u 10 gradova: Malmö, Köpenhamn, Gislaved, Värnamo, Sonderborg, Stockholm, Västerås, Örebro, Jönköping i Linköping, a ostao je još Göteborg. U lijepoj uspomeni će mi ostati razgovori, koje smo prije početka tribine, Branko, Goran i ja vodili sa Rezakom i Abdulahom.

Abdulah Sidran

*Srdačan razgovor
prije početka tribine*

PANSION VILLA EVA OMIŠALJ - OTOK KRK

SAMO 5km od aerodroma RIJEKA

*Bara 5 km från flyggplatsen Rijeka
otvoreni smo cijelu godinu*

Vi har öppet hela året

Privatna plaža, restoran i pizzeria u sklopu pansiona

Privat strand, Restaruang och Pizzeria tillhörande själva pensionat

više informacija na WWW.VILLA-EVA.COM

Mer informatio på

NA MARGINI OBILJEŽAVANJA DANA DRŽAVNOSTI BiH **Okrnjeni Dan državnosti**

PONOVO PRAZNIČNO OBILJEŽAVATI 27. JULI 1941. GODINE
OBNOVITI PORUŠENI PARTIZANSKI SPOMENIK U DRVARU

Tekst i ilustracije:
REUF JAKUPOVIĆ
ecko@graposi.se

Prođe i ovogodišnje obilježavanje Dana državnosti Bosne i Hercegovine. Prođe na isti način kao i svih ovih godina, počevši od one ne tako daleke 1995. godine, kada je zakonskim putem 25. novembar 1943. godine proglašen Danom državnosti naše zemlje. I ovoga puta opet su se vijorile oficijelne državne zastave. Ali, uz ove bilo je i zastava koje su nekad bile državne (onih s ljiljanima). Njima, kao negdašnjim, baš i nije mjesto uz oficijelne, bez obzira koliko su one mnogima prirasle k srcu. Bilo je i cvijeća na prigodnim spomen-obilježjima, od kojih su neka nažalost i devastirana. Bilo je, razumljivo, i evociranja uspomena na 25. novembar 1943. godine,

kada je na prvom zasjedanju ZAVNOBiH-a u Mrkonjić Gradu donesena istorijska odluka: da se Bosna i Hercegovina ustanovi kao federalna jedinica u okviru jugoslavenske federacije, čime je, nakon vijekova pod Otomanskom imperijom, obnovljena njena državnost.

Spomen-ploča kao sjećanje na prvo zasjedanje ZAVNOBiH-a

I opet je obilježavanje Dana državnosti bilo okrnjeno. Obilježavalo se, naime, samo u jednom dijelu države, entitetu Federacija Bosne i Hercegovine. I to ne i na cijelom teritoriju ovog entiteta. Nije se obilježavalo u onom dijelu ovog entiteta u kojem se inače vijore državne zastave susjedne nam Hrvatske, a ponajviše zastave Herceg Bosne, bivše paradržavne tvorevine, čiji tvorcima robijaju (ukupno 111 godina) po presudi Haškog suda. Žiteljima ovog dijela entiteta ni na kraj pameti nije bilo da obilježavaju Dan državnosti zemlje koja im je domovina. Tako je bilo i u Republici Srpskoj, drugom entitetu, koji je inače i više nego preplavljen entitetskim zastavama. A usput rečeno, ta entitetska zastava „preuzeta“ je iz susjedne nam Srbije. Ona je, naime, identična sa srbijanskom tzv. narodnom zastavom (trobojka bez grba). Ni žitelji ovog entiteta ne mare za Dan državnosti zemlje koja im je otadžbina. Žalosno, ali je tako. Dan državnosti srcu je prirastao u najvećoj mjeri Bošnjacima, koji se i ne sustežu da kažu da oni drugu domovinu (otadžbinu) nemaju i da im je ova Bosna i Hercegovina kao zjenica u oku.

Predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željko Komšić na obilježavanju Dana državnosti u Chicagu

No, nije Dan državnosti okrnjen samo zbog toga što se ne obilježava na cijelom teritoriju države. Okrnjen je, i to mnogo više, zbog nečeg drugog. Da vidimo zbog čega. Kako već rekosmo, ZAVNOBiH je obnovio državnost Bosne i Hercegovine. A ZAVNOBiH je tvorevina Narodnooslobodilačke borbe naroda i narodnosti Jugoslavije, ona ga je iznjedrila. Ili, na drugi način rečeno, Narodnooslobodilačka borba je majka, a ZAVNOBiH je njeno čedo. Pa kako onda, pobogu brate, da mi u Bosni i Hercegovini gajimo samo sjećanje na čedo, a ne i na majku. Kako to da smo zaboravili četverogodišnju herojsku borbu, čije su se sudbonosne bitke odvijale upravo na prostoru Bosne i Hercegovine. Preko nje je, da podsjetimo, protutnjalo čak pet od ukupno sedam najvećih vojnih operacija (neprijateljskih ofanziva) na tlu Jugoslavije. Danas se, kao što znamo, u našoj zemlji kao državni praznik ne obilježava niti jedan dan iz te borbe protiv pomahnitalag njemačkog fašizma. Nema, dakle, ni Dana ustanka naroda Bosne i Hercegovine (27. juli 1941. godine). Nema čak ni onog monumentalnog partizanskog spomenika u Drvaru, koji je svojevremeno podignut kao sjećanje na taj dan. Srušen je, a danas na njega podsjećaju samo dotrajale stepenice i prazan postament. Okrnjeno je obilježavati, kao državni praznik, samo jedan datum (25. novembar 1943. godine) iz bogate istorije borbe protiv okupatora, pa bio to čak i najznačajniji datum. To se, da uprostimo, doima kao uzimanje samo jednog jela s bogatog švedskog stola.

Nije nepoznato da se u Bosni i Hercegovini i mnogo manje važne stvari nego što su državni praznici teško usklađuju u „trojstvu“ Srbi, Hrvati i Bošnjaci, odnosno na relaciji entitet Federacija Bosne i Hercegovine i entitet Republika Srpska. Osjetilo je to na svojoj koži i praznično podsjećanje na najznačajnije događaje iz Narodnooslobodilačke borbe, o čemu na nivou države nema konsenzusa. Republika Srpska, znano je, u mnogočemu slijedi majčicu Srbiju. A kada je Narodnooslobodilačka borba u pitanju, situacija u Srbiji kristalno je jasna. Dan ustanka, 7. juli 1941. godine, kao državni praznik ukinut je 2001. godine. Partizani, antifašisti već su poodavno stavljeni su isti koš s četnicima, fašističkim kolaboracionistima, koji čak imaju i svoju Spomenicu 1941. godine. Draža Mihajlović, prvi među četnicima, i formalno je rehabilitovan sudskim putem, isto kao i desna mu ruka Nikola Kalabić. Usput rečeno, kao Dan državnosti u Srbiji se praznično obilježava 15. februar, kao sjećanje na početak Prvog srpskog ustanka 1804. godine. Oponašajući skoro u svemu Srbiju, i Republika Srpska se ovog puta odrekla skoro svega onoga što je krasilo Narodnooslobodilačku borbu. Odrekla se čak i Dana ustanka, 27. jula 1941. godine, a praznično ne obilježava niti jedan drugi dan iz Narodnooslobodilačke borbe. Dobro, od Republike Srpske se drugo nije moglo ni očekivati, ali šta je to što je nagnalo Federaciju Bosne i Hercegovine da se prema Narodnooslobodilačkoj borbi odnosi isto kao i entitetski joj partner Republika Srpska? Mogao je ovaj entitet s bošnjačko-hrvatskim predznakom da čak i Dan ustanka, 27. juli 1941. godine praznično obilježava. Zbog „mira u kući“, mogao je da ga preimenuje u, recimo, Dan borbe protiv fašizma te da ga kao takvog obilježava kao entitetski praznik. Pogotovo što je ustanak započeo tog dana u Drvaru, koji je danas u sastavu tog entiteta. Može to Federacija Bosne i Hercegovine uraditi i sada jer po onoj narodnoj „bolje danas, nego sutra“. Tako bi, vjerujemo, i onaj porušeni partizanski spomenik u Drvaru došao na red da se obnovi.

U pogledu prazničnog obilježavanja najvažnijih događaja iz Narodnooslobodilačke borbe i podsjećanja na te događaje, Bosna i Hercegovina je na posljednjem mjestu među državama nastalim raspadom Jugoslavije. Srbija je, iako - kako već rekosmo - praznično ne obilježava 7. juli 1941. godine odnosno Dan ustanka, bar sačuvala podsjećanje na ovaj datum. U Beloj Crkvi se, naime, nalazi muzej „7. juli 1941. godine“, a ispred njega i bista Žikice Jovanovića Španca, u čijim rukama je tog 7. jula „zaplamtjela prva ustanička puška na tlu Jugoslavije“, kako smo svojevremeno učili već u osnovnoj školi. S druge strane, četiri druge države koje su takođe nastale raspadom Jugoslavije (Crna Gora, Slovenija, Hrvatska i Makedonija) i danas praznično obilježavaju ili Dan ustanka ili neki drugi dan iz Narodnooslobodilačke borbe. A bogme, sve one imaju i spomenik koji njihove žitelje zorno posjeća na dan kada se narod digao na ustanak 1941. godine. Naravno, sve one praznično obilježavaju i Dan državnosti odnosno Dan nezavisnosti.

Šta bismo, na kraju, mogli reći? Prvo, da danas samo Bosna i Hercegovina i Srbija (a ko bi drugi) praznično ne obilježavaju Dan ustanka niti neki drugi važan događaj iz Narodnooslobodilačke borbe - kao „zamjenu“ za Dan ustanka. I drugo, da danas samo Bosna i Hercegovina nema spomenik ili neko drugo obilježje kao sjećanje na Dan ustanka. Na sramotu je to i Bosne i Hercegovine i njena oba entiteta, napose Federacije Bosne i Hercegovine, kojoj ama baš ništa ne smeta da spere sramotu kada je u pitanju njen odnos prema Narodnooslobodilačkoj borbi. Ili, da budemo sasvim konkretni: ništa joj ne smeta da se 27. juli 1941. godine ponovo praznično obilježava te da se obnovi partizanski spomenik u Drvaru. Bez toga će i svako naredno praznično obilježavanje Dana državnosti Bosne i Hercegovine biti okrnjeno.

Bruxelles:

Svečano obilježen Dan državnosti BiH u središtu EU

Tekst: Edib Kadić
Foto: Adis Tanović

Na otvaranju svečanosti skupu se obratila ambasadorica Bosne i Hercegovine u Kraljevini Belgiji, N.J.E. Ivana Robović koja je istakla da proslavljamo 76 godina od kako su građani Bosne i Hercegovine definirali svoju zemlju kao nedjeljivu i jedinstvenu državu u kojoj će svi građani imati jednaka prava. U Bruxellesu je održan i niz sastanaka sa istaknutim građanima Bosne i Hercegovine koji rade i žive u sjedištu Evropske Unije. Sastanci su održani na inicijativu BZK "Preporod" te je najavljeno da će se uskoro pokrenuti

institucionalna saradnja i uzajamna podrška na projektima koji su bitni za promoviranje Bosne i Hercegovine.

Dan državnosti Bosne i Hercegovine svečano je obilježen 26. novembra u Bruxellesu. Događaj je organizirao džemat „Nur“ u Bruxellesu, a u organizaciji je učestvovala i Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“ u sklopu aktivnosti obilježavanja Dana državnosti u dijaspori i J.U. Muzej „Alija Izetbegović“.

Na otvaranju svečanosti skupu se obratila ambasadorica Bosne i Hercegovine u Kraljevini Belgiji, N.J.E. Ivana Robović

koja je istakla da proslavljamo 76 godina od kako su građani Bosne i Hercegovine definirali svoju zemlju kao nedjeljivu i jedinstvenu državu u kojoj će svi građani imati jednaka prava.

„Mnogi nisu ni slutili da će doživjeti ponovo uništenje domovine u koju su utkali sve što su imali. Danas, više no ikada, važno je sjetiti se duha tadašnjih boraca za Bosnu i Hercegovinu, jer on nam je itekako potreban. Bosnu i Hercegovinu su stoljećima pokušavali uništiti brojni neprijatelji, bili unutarnji ili vanjski. Bez obzira na to koliko ranjena ili opustošena bila, ona je opstala. Nemojmo se zavaravati, želja za

rastakanjem Bosne i Hercegovine je još živa. Nedavno smo bili svjedocima uvredama upućenim Bosni i Hercegovini koji su potekli iz samog srca Evrope. 'Tempirana bomba, rasadnik militantnog islama', samo su neke od sintagmi ljudi koji ili su lažno upućeni ili ne žele dobro našoj zemlji. Reakcije u Bosni i Hercegovini, ali i u dijaspori, su bile očekivane – zgražanje i osude i pozivi da se dođe u Bosnu i Hercegovinu, da se uvjere da smo mi jedna moderna i evropski orijentirana država. Treba nazvati ovu pojavu pravim imenom – islamofobija. Svijet se danas suočava sa strahom od islama, tonući sve dublje u ksenofobiju, rasizam i nacionalizam te se Bosna i Hercegovina neopravdano našla na udaru“, rekla je ambasadorica Robović dodavši da je krajnje vrijeme da svi građani Bosne i Hercegovine kažu „dosta“, a da se više ni jedan musliman ne mora nikome pravdati i dokazivati da je islam vjera suživota i ljubavi.

„Vi ste slika Bosne i Hercegovine u svijetu“, poručila je ambasadorica Robović čestitavši Dan državnosti svima okupljenim.

Prilikom svečanosti obilježavanja 25. novembra održana je izložba fotografija „Predsjednik izbliza“ J.U. Muzej „Alija Izetbegović“, promocija 1. kola Edicije „Bošnjaci“ i promocija knjige „Islamsko kulturno naslijeđe u Evropi“. Promotori iz Sarajeva bili su glavni urednik Edicije „Bošnjaci“ i generalni projekt-menadžer Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ Filip Mursel Begović i Adis Tanović, koordinator obilježavanja Dana državnosti u dijaspori.

U Bruxellesu je održan i niz sastanaka sa istaknutim građanima Bosne i Hercegovine koji rade i žive u sjedištu Evropske Unije. Sastanci su održani na inicijativu BZK "Preporod" te je najavljeno da će se uskoro pokrenuti institucionalna saradnja i uzajamna podrška na projektima koji su bitni za promoviranje Bosne i Hercegovine.

“Sastanci su bili vrlo inspirativni i ulijevaju nam nadu da ćemo napokon biti iskorišteni s obzirom na svoje znanje, iskustvo, a prije svega dobro volju da pomognemo svojoj domovini. Mi ćemo biti podrška svemu što nema rušilačke namjere usmjerene i prema državi i prema Bošnjacima. Raduje nas da su naši gosti poslali poruke u kojima se vidi visoka razina samosvijesti, ali da su se istodobno slale poruke koje pozivaju na dijalog, jer on doista nema alternative ako želimo sačuvati našu zemlju u postojećim granicama,” rekao je ispred organizatora u Bruxellesu Amer ef. Durmo.

Bh ambasador u Belgiji, Ivana Robović

Adis Tanović

Svečano na Otoku

Povod za slavlje i sjećanje

Obilježavanje godišnjice otvorenja Bosanske kuće u Birminghamu

Bosnia UK Network

Godišnjica otvorenja Bosanske kuće u Birminghamu, na Dan državnosti naše domovine Bosne i Hercegovine, za Bosnia UK Network bio je lijep povod da ponovo osvjetli svoj put, od svečanog trenutka kad je Ministar za vjere u vladi premijerke Terese May, Lord Bourne of Aberystwyth, zvanično otvorio ovo zdanje prijateljstva i bosanskohercegovačko-engleskog duha.

Uvodna riječ pripala je menadžeru Anesu Ceriću, koji je prvo svima poželi toplu dobrodošlicu, a zatim govorio o osnivanju i razvoju BH UK Networka. Prijemu je prisustvovao značajan broj zvanica, predstavnika različitih britanskih organizacija, te počasni gosti i predstavnici Velike Britanije, između ostalih i Lynnette Kelly, općinarka iz Koventrija. Prisutni su upoznali trnoviti put opstanka i razvijanja Bosnia UK Networka, pa sve do danas kada se jedna kuća u Birminghamu zove Bosanskom, u kojoj su svi dobrodošli. Ovom prilikom uručene su i nagrade aktivistima i predstavnicima lokalnih organizacija u znak zahvalnosti za sav njihov doprinos radu Bosnia UK Networka. Ova priznanja dobili su:

BRAP organizacija, koja već nekoliko godina radi u suradnji sa Bosnia UK Networkom u cilju organizovanja druženja sa govornicima i učesnicima različitih kulturno-etničkih zajednica u Birminghamu, a na-

gradu je u ime organizacije primila Rahela Hussain.

Healing Hands Network, čiji terapeuti dolaze dva puta mjesečno i pružaju pomoć našim članovima zajednice pomoću različitih terapija: masaže, reiki, Bowen terapija itd.

Celebrating Sanctuary, čiji je menadžer programa Rachel Cox omogućio KUD "Mladost Bosne" da nastupi u centru Cannon Hill Parka u Birminghamu, gdje su naši najmlađi pod budnim okom njihove instruktore Fahire Hasedžić imali čast da predstavljaju bosanskohercegovačku zajednicu u Birminghamu svojim folklornim nastupom. Treba istaknuti i njihovu nesebičnu pomoć i trud umjetnika u organizaciji komemoracije godišnjice genocida.

Jessica Foster, za nesebičnu pomoć bh. građanima proteklih 25 godina i veliki doprinos organizaciji višegodišnjih podsjećanja na genocid u BiH.

Mirsad Solaković, dugogodišnji aktivist bosanskohercegovačke zajednice u Velikoj Britaniji, koji više od dvije decenije pomaže rad Bosnia UK Networka te očuvanje kulturne baštine Bosne i Hercegovine u Velikoj Britaniji.

Za sve goste prijema nakon programa priređen je tradicionalni ručak sa bosanskim specijalitetima, kada su prisutni ujedno iskoristili priliku da se međusobno bolje upoznaju.

Djeda Mrazu nema ko da piše

Foto. Goran Mulahusić

Piše: Radmila Karlaš

Još malo pa će na saonicama iz daleke Laponije stići Djeda Mraz. S paketićima koje će "turiti" djeci pod jastuk ako su bila dobra, a i ako nisu, popraviće se,. Djeda Mraz je vrlo popustljiv. Ali, kako prognoze najavljuju, možda i ne bude tako. Biva, Djeda Mraz će nakon svega imati samo jednu želju. Da što prije ode. I da se više nikad ne vrati. Ne zato što će urušiti dimnjak i kroz njega suviše bučno tresnuti na pod, zbog čega će ga najuriti. Već, što on nema šta da traži ovdje i još pri tom uručuje poklone. Jer, ovdje niko ništa ne dobiva zbog dobrog vladanja ili lijepih želja. Ako gospodin Djed Mraz nema spiskove podobne djece, saopšteno je sa najvišeg nivoa, ništa od paketića. Roditelji ima da su članovi stranke glavnog Trola ili ima da ih nema. To ima da ih nema nije baš najjasnije Djeda Mrazu u preliminarnim izvještajima sa terena, a onda mu se razdanilo, odnosno ponovo smrklo kada mu je jedan irvas tokom noćnog letenja po Planeti ukazao. Trolova kletva se vidjela u mladim starcima, njihovim borama isprespjecanim licima koja su kolotala očima hvatajući dah i kofer. Bi li to Siemens, Kobolde, pitao je Djed Mraz, a irvas se još jednom upitao je li zbog ovog dobrog starca dobio ime po malom i dobrom duhu iz bajke Aleksandra Dime. Djed Mraz je izvirio ispod

svog debelog šala ka dolje. I Rurska i Sarska oblast i visoke peći i rudnici. I bolnice i tvornice. Jesu, rekao je Kobold. I svi su oni tu zato što im roditelji nisu članovi Trolove stranke, Djed Mraz nije mogao da se načudi. Irvas Kobold ga je nježno pogledao. Kako je nekad naivan. Nisam glup, Kobolde. Djeda Mrazu su se ionako crveni obrazi dodatno zajapurili. Uzgred, znao je da ga neki ne vole i ne priznaju u toj zemlji. Ali, djeca ga vole i jednako mu se raduju. Kobold je uzdahnua. Ne može mu reći da bi nekako i izašao na kraj sa jednim trolom, ali dolje su tri koja ga jednako ne vole. Svaki iz svojih razloga. I da su oni s koferima složni u patnji i siromaštvu, kao što su trolovi u svojoj bahatosti. Kobold je potajno šmrncnuo. Svakako, on neće biti taj koji će mu slomiti srce. Djed Mraz je nepoželjan. Trolovima je svaki vid socijalističke razdiobe mrzak. Ujedno, on nije član stranke. A zašto bih ja imao da budem član, Djeda Mrazu se od ljutnje zacrvenio nos. Kobold se zgledao sa irvasom do sebe. Naime, jutros je stigla depeša u kojoj se navodi da, ukoliko je gospodin Mraz voljan biti član stranke, može se pregovarati. Naime, taj čudni Trol iz zapadnog dijela zemlje, u koju će se Djed Mraz uputiti, želi postići dogovor preko "časne stranačke." A to je da Mraz i Trol postignu deal. Odnosno da sve bude fifty: fifty. Sve pakete dijele samo njih dvojica. Niko neće znati, a u tu svrhu bilo bi dobro da ni irvasi ne prisustvuju dogovoru. I ne lezi vraže. Javila su se i preostala dva trola sa istim zahtjevima, samo sa različitim nazivima stranaka. I oni svaki za sebe hoće pola: pola. U protivnom, trolovi već imaju plan kako da se riješe nelojalne konkurencije. Djed Mraz je bio mnogo zbunjem i Koboldu

ga bi žao. Njegovi dosadašnji najveći problemi bili su kada bi zbog umora pobrkao paketiće, pa rastužio neku dječicu ili kada bi jedan od irvasa zaspao, pa skrenuo sa putanje. Odani Kobold ga je ozbiljno pogledao. Najbolje je da ne ideš tamo. Naime, Inge, koja povremeno čisti saonice, kaže kako je iz pouzdanih izvora čula da su trolovi već dogovorili lažne, tobožnje Djeda Mrazove, članove stranaka, s kojima su već postigli deal. Pardon, trodeal.

Ali, Djed Mraz neće ni da čuje. Zna da je autentičan i vjeruje da će ga prepoznati, a one lažne prozreti. Kako je naivan, Kobolda je opet nešto steglo oko srca. Ne zna on šta je tamošnja propaganda. Nakon par udarnih termina, on više neće biti Djed Mraz, već zločasti satir. Nebeskilh pirata se ne boji, nastavio je da pobraya siroti starac, niti savremenih saonica koje su trolovi nabavili i čija se snaga kreće do 100 irvasa. A trebalo bi, uzdahnua je Kobold, trebalo bi da se boji. Irvas, upregnut do Kobolda pogledao ga je zaprepašteno. Sto mu trolova, zar je toliko loše. Ovaj je klimnuo rogovima. Tri mu ondašnja trola, zbilja jest.

Tajni izvještaji kažu da je ovo posljednja posjeta dobrog starog Djeda Mraza ovim krajevima. Uбудuće, u tu svrhu će se koristiti bespilotne letjelice koje će na Zemlju, izbrazdanu na hacijende tipa Pablove, ne Picasa naravno, već onog drugog, da, onog iz kolumbijskih polja znate već... majure ili astane, spuštati paketiće. Bespilotne letjelice su malo skućene ili krute u postizanju deala, što je trojici trolova potaman. Neka bude trodeal. Samo nek je na ravne časti. Stranačke naravno.

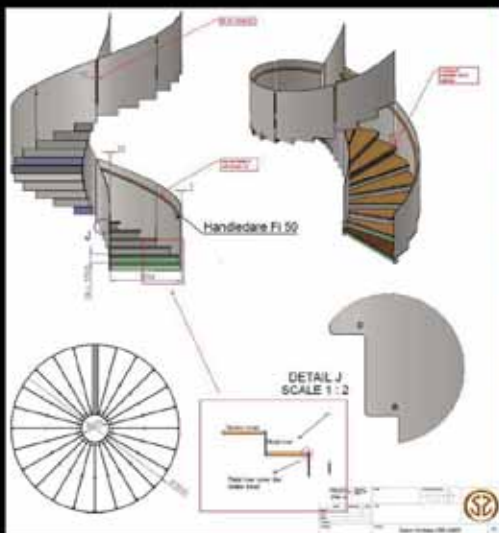

Sann Smide AB

Koksgatan 11-15 · 211 24 Malmö
040 29 21 80 · www.sannsmide.ab

byggnadssmide · industrismide · reparationer · underhåll

FRÅN RITNING TILL FÄRDIG PRODUKT

Reklam - från idé till realisation

- fönster- och bildekorer
- plast- och plåtskyltar
- 4-färgs bilder
- ljusskyltar
- textiltryck
- småtrycksaker
- logotyper på beställning m.m.

Olofsborgsgatan 1
213 61 Malmö
tel 040 92 57 45
mob 0704 33 15 94
www.graposi.se
ecko@graposi.se

Protestni skup bh. građana

Protiv dodjele Nobelove nagrade Peteru Handkeu

Redakcija „Šehera“

Foto: Goran Mulahusić

Veliki protestni skup bosanskohercegovačkih građana iz Švedske, Danske, Norveške i Bosne i Hercegovine, održan 10. decembra 2019. godine u glavnom gradu Švedske Štokholmu, u okviru projekta „Manifestacija protiv dodjele Nobelove nagrade Peteru Handkeu“, bio je još jedan javno iskazani protest zbog odluke da se ovo visoko priznanje dodijeli nekom stvaraocu koji to svojim likom ne zaslužuje. I sam skup nije trebalo "svesti" na Normalms trg, nego, po našem mišljenju, ispred Kulturhuset, gdje se dodjeljivala nagrada. Odgovor je bio, da je to traženo, ali za to službeni organi nisu imali razumijevanja. U veoma hladnoj večeri okupilo se, nažalost, samo nekoliko stotina građana, pokoji švedski prolaznik i gosti pristigli iz domovine. Govornici su se smjenjivali, i svako je na svoj način govorio o sramotnoj nepravdi koja se odigravala samo nekoliko stotina metara od ovog protestnog skupa. Posebno su bili upečatljivi govori Kristine Doktare, Roja Gutmana, Florens Hartman, Dr. Emira Suljagića i glumice Hasije Borić. O značaju ovog događaja su pisali Satko i Edin, tako da su ove reportaže i osvrti popraćeni fotografijama Gorana Mulahusića.

Florence Hartman u društvu bh. prijatelja

Nagrada kao nagrada

Čin i
zločin

Ovogodišnja dodjela Nobelove nagrade za literaturu u Štokholmu: čin ili zločin – Protestima naših građana, koji žive i rade u Švedskoj, pridružili su se i brojni domaćini: Vidjeli smo kako jedna starija Šveđanka ljubi cvijet Srebrenice! – Zagrljaji bivših logoraša sa američkim novinarom Royem Gutmanom koji je svojim fotografijama i izvještajima ostavio upečatljiva svjedočanstva o strahotama logora vojske RS-a

Piše: Edin OSMANČEVIĆ

Decembarški dani, ovdje u Švedskoj, bili su i u sjeni odluke Švedske Akademije da dodijeli Nobelovu nagradu Peteru Handkeu, austrijskom piscu. Posebno su burno reagovali naši građani koji žive i rade u Švedskoj, doživljavajući je i kao ličnu uvredu kojom se ponovo ponižava žrtva rata, i to od jedne značajne institucije države čijoj izgradnji oni daju svoj veliki doprinos. Znam, da je teško „ići u tuđim cipelama“, razumjeti drugog i drugačijeg ali..., „ da su se Srebrenica i Prijedor desili ovdje u Štokholmu, Geteborgu ili bilo kojem drugom švedskom gradu, niti bi branili Handkea, negatora genocida, niti bi mu dodijelili prestižnu nagradu“.

Čin dodjele Nobelove nagrade nekom ko ne poštuje presude Haškog tribunala navukao je osjećaj stida mnogim ljudima koji ovu odluku smatraju skandaloznom, nepoštenom i sramotnom. Ali je, takođe, i ujedinio mnoge druge ljude dobre volje u spoznaji nove nepravde počinjene žrtvama rata i jasnom stavu da ne prihvataju ovakvo ponašanje Švedske Akademije.

„*Stidim se svoje države!*“, tako je izjavio jedan od brojnih Šveđana koji je prilikom protesta naših građana u Geteborgu, 7. decembra ove godine, iskazao svoje razočaranje nakon što je Švedska Akademija donijela sramnu odluku da Peteru Handkeu dodijeli Nobelovu nagradu.

Samo nekoliko dana prije tih protesta, tačnije 3. decembra, u Koncertnoj dvorani u Geteborgu održana je tribina povodom dodjele Nobelove nagrade u literaturi, gdje je jedna od učesnica bila i Mikaela Blomqvist,

stalna članica Nobelovog komiteta. Na tom panelu je grupa bh. aktivista podijelila prepoznatljiviji cvijet Srebrenice posjetiocima i učesnicima panela, tako da je izvještaj vodećeg novinarskog lista Geteborskog Posta (GP), u samom uvodu, naslovljen velikim naslovom „Bosanci protestuju!“ Vjerujem da, u suprotnom, prisutni slušaoci nikad ne bi ni saznali da je Nobelova nagrada u literaturi za 2019. godinu dodijeljena jednom negatoru genocida. I dok su aktivisti postavljali pitanja Mikaeli, na koje, uzgred rečeno, nije imala adekvatan odgovor, nije mi promakla slika jedne starije Šveđanke kako ljubi cvijet Srebrenice, jer je i ona osjetila, negdje, taj sram. Osjećaj srama koji svim normalnim ljudima stvara osjećaj krivnje, nametnut dodjelom jedne renomirane nagrade čovjeku koji je nije zaslužio.

Taj osjećaj ljudskog srama pokazala je i Christina Doctare, ljekar i borac za ljudska prava, 10. decembra u Štokholmu, učestvujući na velikim protestima protiv dodjele Nobelove nagrade Peteru Handkeu. Ona je simbolično vratila Nobelovu nagradu koju je dobila 1998. godine kao član mirovnih snaga Ujedinjenih naroda.

„*Ja sam svjedočnica onoga što se dešavalo za vrijeme rata na Balkanu. Mikaela Blomqvist je imala samo pet godina kada je rat u BiH počeo, kako ona može razumjeti genocid koji je počinjen u Bosni i Hercegovini. Bila sam tamo i nisam mogla pomisliti da ću 27 godina poslije stajati i svjedočiti da se ovo upravo dogodilo*“, poručila je Christina pred 1200 ljudi koji su

joj klicali u znak oduševljenja i poštovanja.

Posebno je emotivan bio susret bivših logoraša koncentracionih logora u BiH i poznatog američkog novinara Roya Gutmana. Kao što je poznato, Roy Gutman je kao novinar „Newsday“ svojim izvještajima i fotografijama prvi put svjedočio o počinjenim zločinima u koncentracionim logorima Vojске RS-a, nakon čega je uslijedila javna osuda u Ujedinjenim nacijama, što je kasnije dovelo do zatvaranja logora smrti i puštanja na slobodu zatočenika. Za svoje djelo nagrađen je i prestižnom Pulitzerovom nagradom.

Prisustvujući njihovom emotivnom susretu u jednom hotelu na Norrmalmstrgu u Štokholmu, bio sam jedan od onih koji su osjećali i sreću. Trčali su jedni drugima u zagrljaj. Bivši logoraši su grlili Roya Gutmana, onako ljudski i toplo, kao što je on grlio njih. Većina njih se prvi put srećući u jednoj drugoj zemlji. „Da nije bilo Tebe, ne bi bilo ni nas“, gotovo svi u glas su se zahvaljivali Royu Gutmanu. A Roy, velik u svojoj skromnosti, bi im odgovorio: „Draga mi je spoznaja da je moje zanimanje kao novinara moglo nekom drugom spasiti živote!“ Ponajviše ga je interesovala kako ih je Švedska primila i kako su se integrisali u njoj iskazujući ponovo brigu o čovjeku.

Zato u ovom slučaju niti je važna Švedska Akademija, niti Nobelova nagrada, koliko osjećaj da si okružen ljudima koji svoje moralne sudove **nikad** nisu doveli u pitanje! Te osobe ja zovem - bogatim ljudima.

Dr. Emir Suljević

Obraz nacije i Evrope ovog 10. decembra spasila je Christina Doctare, žena koja je devedesetih liječila ranjene po Bosni i Hercegovini. 'Dok smo mi sjedili pored Christine Doctare, tokom one, svečane večere, Handke nije sjedio ni blizu kralja Švedske'. Duskora sam mislio da pisac ne može biti dobar ako nije i dobar čovjek. Međutim, čekajući ovaj famozni 10. decembar, pišući ove redove u toploti doma u inače hladnoj Švedskoj, dogovarajući sastanak logoraša s novinarom Royem Gutmanom tog istog dana u Stockholmu, shvatio sam da je ipak drugačije.

Pisac može biti briljantan dok kucka svoje misli i slaže ih u rečenice. I, za razliku od ljekara ili oficira, dobar pisac ne mora biti i "dobar čovjek", moralan, primjer drugima i na strani humanosti, istine i pravde. Nikom se on ništa nije obavezao dok god poštuje zakon.

I zato, koliko god me pogađalo sve što je Peter Handke uradio, zapisao, izbubetao o zločinima i genocidu u Bosni i Hercegovini, nije ništa drugačiji od bilo kojeg drugog negatora genocida.

No, nije bitan Handke.

Ljekari se moraju zakleti da će liječiti i pomagati ljude i zato ne mogu biti ubice, kao Mengele. Ako su ubice, nisu ljekari. Oficiri moraju poštivati konvencije o pravu i običajima rata, sprečavati zločine i kažnjavati počinioce. Moraju čuvati i svoje vojnike, ne samo njihove živote nego i paziti da ne postanu najobičnije ubice ili silovatelji i da zbog tog, kad sve prođe, izvrše samoubistvo ili završe u zatvoru.

Zato Ratko Mladić nije bio dobar oficir jer je od 12. maja 1992. vojsku koju je predvodio poveo ne samo u rat nego i u sistematski pokolj i progon komšija, civila po cijeloj, tek proklamiranoj "Srpskoj republici Bosni i Hercegovini", koji će kulminaciju doživjeti srebreničkim genocidom.

Tog istog 12. maja 1992. u Banjoj Luci Mladić je i uzviknuo: "To je, ljudi, genocid!" Znači, znao je i svjesno kršio konvencije. I bi Omarska, bi Sušica, Višegrad, Prijedor, Tomašica, Kozarac, pa bi i Ferhadija i Vilina vlas i bi Srebrenica... i bi genocid. I bi i Mladić u zatvoru, kao i stotine drugih. Kao i Handkeov jaran Milošević. Zna to i Handke, kao što znaju i oni što ga brane. Ali nije, kažem, bitan Handke. Bitan je Nobel.

Fadila Jašarević, Munira Subašić i Mirsad Filipović

Nije bitan Handke, bitna je Christina

Napisao: Satko Mujagić

U tom grmu leži Nobel

Alfred Nobel umro je upravo 10. decembra davne 1896. Za života je patentirao 355 izuma, a zbog izuma dinamita zaradio je ogroman novac.

Tokom jednog od eksperimenata s eksplozivom 1864. izgubio je i najmlađeg brata, Emila. A na ideju da od tog novca osnuje fondaciju u koju je ušlo 31,5 miliona kruna s ciljem dodjele nagrada za izuzetne uspjehe onima koji svojim sposobnostima najviše doprinose čovječanstvu došao je samo godinu prije smrti.

Direktan povod bila je spoznaja da se njegov izum ne upotrebljava u mirnodopske svrhe, tj. da se dinamit koristi za ubijanje ljudi. Zbog eksploziva su ga nazvali "genijem zla i trgovcem smrti, čovjekom koji se obogatio pronalaženjem načina da se ubije što više ljudi u što kraćem vremenu".

Iz oporuke, kojom je svoje biološke nasljednike izostavio iz podjele njegovog novca, vidi se da se novčana nagrada ima dodijeliti "onima koji su u protekloj godini učinili najveću uslugu čovječanstvu". Osim toga, nedvosmislen je i u vezi s ciljem svog života: "Jedini cilj mog života bio je širiti znanje, uvjeren da to znači prije svega blagostanje."

I u tom grmu leži Nobel. I ključno pitanje danas nije je li Handke dobar, najbolji pisac nego je li učinio neku posebnu uslugu čovječanstvu.

Naravno da nije. I znaju to i švedske elite, ali ne smatraju to relevantnim jer "dobar pisac ne mora nužno biti i dobar čovjek". Tu je sadržan sav njihov izgovor za najsravniju odluku Švedske akademije od njenog nastanka. I tu su u pravu.

Međutim, Handke nikad nije smio biti nagrađen Nobelom. Ne samo zato što se prije nekoliko godina zalagao za ukidanje te nagrade ili što je intervenciju NATO-a uporedio s Auschwitzem, a negirao genocid u Srebrenici, nego zbog ciljeva samog Nobela i njegovih razloga da uvede tu prestižnu nagradu, koju od 1902. dodjeljuje kralj Švedske.

Handke ne čini 'uslugu čovječanstvu'

Handke veliča Miloševića, njegove topove i snajpere iznad Sarajeva dok gađaju ljude kao glinene golubove. Negira i opravdava genocidni pokolj 8.372-oje ljudi u Srebrenici. On radi upravo ono od čega se Nobel pokušao distancirati osnivanjem baš takve nagrade, tako da upravo ta nagrada, za razliku od ostalih za književna dostignuća, u sebi nosi mnogo više.

Za Nobelovu nagradu pisac mora biti i dobar čovjek, neko ko ne opravdava masovna ubistva i eksplozije koje civile nose u smrt, jer je to i ključni razlog da sama ta nagrada uopće postoji.

Ova sramna odluka ne samo da baca ljagu na švedsku kraljevsku porodicu, koja se u nedavnom odgovoru Majkama Srebrenice već izjasnila povodom pitanja genocida u Srebrenici, nego se direktno kosi s ciljevima i razlozima samog postojanja i Fondacije, a time i svih onih koji su je dodijelili.

Handke može biti najbolji pisac 2019, ali kao osoba ne doprinosi ničim pozitivnom, a sigurno ne čini bilo kakvu "uslugu čovječanstvu". To je već dokazao i devedesetih, a i 2014, kad se zalagao za ukidanje te nagrade, upravo zato što ne dijeli ni humanost ni ljudske vrijednosti koje je Nobel ostavio čovječanstvu.

Ovim simboličnim činom vratila Nobelovu nagradu za mir: Christina Doctare

Zanimljiv je podatak da je Adolf Hitler 1937. zabranio njemačkim naučnicima i piscima da prime tu nagradu. Nobel i Hitler davno su pokazali na kojoj su strani historije, a dokazao je i Hitlerov zemljak Handke.

Nobel je zbog svog izuma izgubio brata. To mora da je bio užasan teret za takvog čovjeka koji je svojom nesebičnom oporukom na najbolji način zadužio čovječanstvo, a i svoju

Danas oni koji trebaju čuvati njegovu zaostavštinu, moralna načela i humanost rade jedan eksperiment koji je, onog trena kad je Handke primio ček na 935.000 eura, kao štapin dinamita, postumno eksplodirao u ruci Alfreda Nobela.

Neuspjeli pokus

Nobel je učinio sve da za života ispravi svoju "grešku". Pitanje je kako će se njegov Komitet, švedska kraljevska porodica, pa i švedska javnost nositi s ovim posljednjim, neuspjelim pokusom u srcu Stockholma, 123 godine nakon njegove smrti.

Ovog puta žrtva nije Nobel ni njegov brat. Žrtve su oni kojima nagrada Handkeu ponovo ubija najmilije dok s bljutavim okusom u ustima protestiraju na minus šest stepeni u švedskom mraku, osvijetljeni kamerama iz cijelog svijeta i praćeni pogledima švedskih policajaca.

Žrtve smo, na kraju, svi mi, pa i oni koji su zbog vlastitih žrtava iz ratova devedesetih došli izraziti podršku Handkeu. Ovo nije svijet kakav je Nobel želio, niti će dugo biti.

Deseti decembar pamtim jer smo tog dana u koncentracijskom logoru Manjača 1992. prvi put čuli da se logor konačno raspušta. Nakon dugih 200 dana kao 20-godišnjak u Omarskoj i na Manjači, šest dana kasnije, konačno sam opet bio slobodan.

Već prva knjiga o logorima nosi naziv Svjedok genocida, a njen autor Roy Gutman dobio je Pulitzerovu nagradu. Jučer nam se pridružio na ulicama Stockholma i pozvao Handkea da se suoči s majkama Srebrenice i logorašima Omarske.

Slušajući Roya, a zatim i Teufiku Šabanović, koja je u suzama i na

Jedan od organizatora protesta, Teufika Šabanović

Florence Hartman

tečnom švedskom govorila o ubijenom ocu, gledajući u dobre oči logoraša Muharema Nezirevića, povjerovah i da je Nobelov duh prvi put bio s nama vani, a ne pod blještavim svjetlima sale Kraljevske akademije.

Bitna je Christina

Obraz nacije i Evrope ovog 10. decembra spasila je Christina Doctare, žena koja je devedesetih liječila ranjene po Bosni, a zatim se okrenula pružanju pomoći silovanim ženama po Bosni i Hercegovini.

Tokom protesta u emotivnom govoru odrekla se Nobelove značke, koja joj je u okviru kolektivne nagrade dodijeljena 1988. UN-ovim mirovnim snagama, jer "priznanjem Handkeu oni brišu našu zajedničku historiju i time i oni imaju krv na rukama".

Bila mi je čast, kao i mojoj supruzi Azri, koja je kao dijete bila zatočena u Trnopolju, sjediti pored te divne žene tokom večere i ispričati neka iskustva iz Omarske iz 1992. i pomno slušati njenu priču. Za mene, i sve prisutne, ona je prava nobelovka.

Dok smo mi sjedili pored Christine Doctare, tokom one svečane večere, Handke nije sjedio ni blizu kralja Švedske. Dobro upućeni kažu da to mnogo govori o tome šta oni misle o večerašnjem cirkusu u Koncertnoj hali.

Kraljevska porodica već je obećala posjetu Potočarima i Srebrenici. Vjerujem da će doći. Princeza Victoria već je obišla Tarikov Muzej "11. 7." u Sarajevu.

Možda bi, kad krenu za Potočare mogli povesti i sve odgovorne za dodjelu, kao i samog Handkea. Na takvim mjestima čovjek uglavnom zanijemi, kao Angela Merkel nedavno u Auschwitzu. Zanijemi jer bukvalno može čuti ljudske krike i eksplozije iz prošlosti.

Osim Miloševićevih projektila i krikova Srebreničana, u Potočarima će se od ovog 10. decembra moći čuti i krici jednog Švedanina... velikog Alfreda Nobela.

Stavovi izraženi u ovom tekstu autorovi su i ne odražavaju nužno uredničku politiku Al Jazeera.

Izvor: Al Jazeera

Vrhunski novinar i humanista Roy Gutman

Budžet RS u 2020. TORBA PUNA OBEĆANJA

Pripremio: Mišo VIDOVIĆ

Narodna skupština RS usvojila je entitetski budžet za narednu, 2020. godinu, u iznosu od tri milijarde i 425 miliona maraka, veći za 168 miliona maraka u odnosu na budžet za 2019. godinu. Opozicioni poslanici su premijera Radovana Viškovića - dok je obrazlagao budžet - između ostalog okarakterisali kao „Djeda Mraza sa torbom darova - obećanja“, iako je prvi čovjek Vlade bio uporan u tvrdnjama kako će u 2020. godini zaposleni u javnom sektoru, zdravstvu, prosvjeti i kulturi imati deblje platne liste, privreda „brojne olakšice“, i „rasterećenja“, dok bi i penzioneri trebalo da dobiju koju marku više.

Budžet – više socijalni nego razvojni

Osim opozicionih poslanika, skepsu i sumnju u sadržinu torbe entitetskog Djeda Mraza iskazali su i penzioneri: Bićemo kažnjeni, nećemo imati ni za marku veće penzije, a predviđenih 40 miliona više biće utrošeno za usklađivanje prava, a ne povećanje penzija - upozor-

Premijer entitetske vlade Radovan Višković kao „Djeda Mraz sa torbom puno darova“, ali su osim opozicije sumnju u obećanja iskazali i penzioneri, demobilisani pripadnici VRS-a i predstavnici boračke organizacije – Samo 12 ostvarenih obećanja, od 222 „data uoči izbora“

rio je Rade Rakulj, predsjednik Udruženja pensionera RS. Nezadovoljni su i demobilisani pripadnici VRS-a, odnosno predstavnici Boračke organizacije RS, „jer su borci ili zaboravljeni ili izuzeti iz mjera koje je vlada donosila u poboljšavanju životnog standarda građana“. Tražili su povećanje ličnih i porodičnih invalidnina za najmanje 10 odsto, te, kako su rekli, da se i osnovica za obračun boračkog dodatka poveća sa 3,7 na pet maraka. Opozicionari su se „zakačili“ i na milijardu maraka gubitka entitetskog zdravstva, a kritikujući raspodjelu budžetskog novca, ukazali i na nepotrebno i nekorisno ulaganje u ugostiteljski, helikopterski i vazduhoplovni servis, kao i u opremu na kojoj neće imati ko da radi, jer će na desetina miliona maraka biti utrošeno na kupovinu helikoptera i aviona!!!

Iako su iz parlamente većine na čelu sa SNSD-om tokom rasprave podržavali budžet i dokument ekonomske politike, ipak su primijetili da je budžet više socijalni, nego razvojni, ali da se „u njemu ostavila mogućnost za značajnije investicije bez uzimanja kredita“.

Jasno je, kažu iz vladajuće većine, da se „velike investicije i dalje moraju raditi kreditnim sredstvima“, da bi na kraju konstatovali kako su „sredstva iz budžeta za 2020. godinu pravično raspodijeljena u postojećim okolnostima“.

Kraj je kalendarske godine, pa je vrijeme i za svođenje pojedinih „računa“. Predstavljajući provedena istraživanja, nevladina organizacije Istinomjer navodi da su pet političkih partija, koje su formirale vlast na nivou Republike Srpske (SNSD, DNS, SPRS, NDP i Ujedinjena Srpska), u prvoj godini svog mandata ispunile samo 12 obećanja od ukupno 222 koja su dali uoči Opštih izbora 2018. godine. Rezultati monitoringa o „ispunjenosti predizbornih obećanja“ partija na vlasti u RS pokazuju da su od 12 ostvarenih obećanja tri sa zakašnjenjem, a osim toga Vlada RS započela je rad na ispunjavanju 99 obećanja, u progresu je ispunjavanje njih 17, prekršeno je jedno, a u slučaju pet obećanja zaustavljen je rad na njihovom oživotvorenju.

Kadrovanje: stručnjak za privredu - filozof

I dok su obećanja ovako završila, nedavno su pojedini mediji objavili kako će „konkurentnost privrede Republike Srpske razvijati filozof, portparol mora imati završen privatni fakultet u Srbiji, a konobar će postati službeni vozač“. Naime, banjalučki ekonomski portal capital.ba, poručuje da ovako ministar privrede i preduzetništva RS Vjekoslav Petričević zamišlja ekonomski oporavak entiteta.

Podsjećanja radi, Vjekoslav Petričević ministar je iz Narodnog demokratskog pokreta, političke partije čiji je predsjednik Dragan Čavić. Prema informacijama koje je objavio ovaj portal, prema posljednjim izmjenama viši stručni saradnik za politiku unapređenja konkurentnosti privrede može da ima završen i filozofski fakultet (!) „naravno osim ako postoji osoba kojoj je to radno mjesto namijenjeno“. Takođe se u opisu posla navodi kako „saradnik priprema analize konkurentnosti privrede, učestvuje u izradi mjera ekonomske politike, učestvuje u izradi strateških analiza koje se odnose na privredni razvoj kao i u izradi propisa, zakona i podzakonskih akata“. Da oko radnih mjesta u ovom ministarstvu nešto nije u skladu sa određenim propisima i pravilima, pa čak i da se radi o mogućem namještanju konkursa, svjedoče i uslovi za poziciju radnog mjesta vozača u ministarstvu. Ministarstvo traži da šofer „ima završenu srednju ugostiteljsko-trgovinsko-turističku školu“. Ovaj primjer štimanja radnog mjesta za političko-stranački podobne osobe ogleda se i u tome da se na pojedinim radnim mjestima favorizuju smjerovi i zvanja koja se mogu steći samo u određenoj instituciji.

Naime, mediji navode, da je pozicija višeg stručnog saradnika za odnose sa javnošću predviđena za onoga ko je završio Fakultet za evropski biznis i marketing, koji se, prema daljnim navodima, nalazi u sklopu Evropskog univerziteta u Beogradu. Isto tako, za poziciju stručnog saradnika za metalnu, elektro i namjensku industriju traži se završena Visoka škola za računarstvo i informatiku, dok je Fakultet poslovne ekonomije, „nephodan“ za radno mjesto saradnika za kancelarijsko poslovanje i arhivu.

Tako ispada da ministar Vjekoslav Petričević, kadar Dragana Čavića, predsjednika NDP-a, traži filozofa za razvoj privrede u Republici Srpskoj, što prema tvrdnjama iz nevladinog sektora, ali i iz opozicionih političkih redova, nije prvi slučaj da aktualna vlast očigledno krši pravila i zakone, a da je zapošljavanje političko podobnih kadrova u entitetskim institucijama svakodnevna pojava za koje niko ne snosi posljedice i sankcije. I što je još žalosnije, da nadležne policijsko-pravosudne institucije zabijaju glavu u pijesak i konstantno šute pred otvorenim pojavama političke korupcije i kriminala, jedna je od poruka nevladinog sektora i političke opozicije.

Premijer entitetske vlade Radovan Višković

Rade Rakulj, predsjednik Udruženja penzionera RS

Ministar privrede i preduzetništva RS Vjekoslav Petričević

Centralni trg sa Sabornom crkvom Svete trojice i Banskom upravom

Arhivski snimci magazina "Šeher Banjaluka"

BANJA LUKA KROZ PROSTOR I VRIJEME

Prijestolnica Vrbaske banovine

Tekst i foto:
Adem Čukur

Period Kraljevine

Srba, Hrvata i Slovenaca / Jugoslavije

od 1918. do 1941, godine

Nakon završetka Prvog svjetskog rata 1-og decembra 1918 g. formirana je Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca u sklopu koje su usli i prostori danasnje Bosne i Hercegovine..U prvoj dekadi novoformirane države u Banjaluci nisu zabilježene veće graditeljske aktivnosti, a najznacajniiji zahvat predstavlja izgradnja Pravoslavne Saborne crkve Svete Trojice na lokalitetu sjeverno od Gospodske ulice (opisana u istoimenom clanku). Go-

dine 1925, istočno od centra grada, niče i objekat "Direkcije šuma" u koji se poslije Drugog svjetskog rata useljava Trgovačka akademija / Ekonomska škola (opisana u članku "Srednje škole").

Zamah izgradnje osjeća se nakon preustrojstva države 1929. g. kada ona dobiva novi naziv "Kraljevina Jugoslavija" i kada je administrativno podijeljena na banovine, pri čemu Banjaluka postaje

sjedište Vrbaske banovine, njen glavni grad. Za prvog bana imenovan je Tihomir-Tisa Borisavljević pod čijim je rukovodstvom podignut niz graditeljskih objekata različitog arhitektonskog oblikovanja i namjene - od građevina po uzoru na objekte iz srpske graditeljske baštine, preko objekata u kojim se isprepliću uticaji tradiranih elemenata, eklekticizma, klasicizma, akademizma sa funkcionalizmom arhitekture moderne, do

Zgrada opštinske uprave

objekata realizovanih u potpunosti u stilu moderne arhitekture. Shodno tadašnjem statusu glavnog grada, neki objekti su imali funkciju i značaj na nivou Banovine.

Iako u to vrijeme nije postojao urbanistički plan grada, najznačajniji i cjelovit urbanističko-arhitektonski zahvat, u svrhu širenja centra grada prema sjeveru, učinjen je na prostoru neposredno sjeverno od Gospodske ulice (u Urbanističkom planu iz 1975. g. označen kao Centar II.) na kojem je formiran prostrani trg sa centralno postavljenom prethodno izgrađenom navedenom crkvom, kojeg su uokviravali tada postojeći objekti sa njegove istočne i zapadne strane građeni u jednom od neoklasičnih stilova u austro-ugarskom periodu, te novoizgrađene zgrade Banskih dvora sa njegove sjeverne i Banske uprave sa njegove južne strane (opisane u članku "Banski dvori i Banska uprava"), kao i zgrada Hipotekarne banke (opisana u članku "Banke"), objekti trajne vrijednosti po kojima je, pored Stare čaršije sa džamijama Ferhadijom i Arnaudijom, tvrđave Kastel, Gospodske ulice, hotela Palas, Gornjeg Šehera..., Banjaluka bila prepoznatljiva. Godine 1931. na prostoru uz gradski most uzvodno na lijevoj obali Vrbasa izgrađena je i zgrada Gradske opštine (60-ih godina u funkciji studentskog doma, srušena u zemljotresu 1969. g.). Godine 1932. gradi se objekat Sokolskog doma (opisan u članku "Sportski objekti"). U oblasti školstva, pored ostalog, izgrađene su osnovne škole u naseljima Čaire i Mejdani (opisane u članku "Osnovne škole"), te Učiteljska škola i Trgovačka akademija /u naselju Mejdani (opisane u članku "Srednje škole"). Godine 1930. počinje svoj umjetnički put Narodno pozorište Vrbaske banovine, a u novoizgrađenu zgradu lociranu sjeverno od Banskih dvora pozorište se useljava 1934. g. (opisano u članku "Kulturni objekti"). Istočno od Gospodske ulice podignuta je zgrada Hrvatskog pjevačkog društva "Nada".

U oblasti zdravstva, na lokalitetu pored zgrade bolnice iz Austrougarskog perioda, a u sklopu Državne banovinske bolnice, izgrađeni su objekti hirurgije, prijemne ambulante, infektologije, bolničke apoteke, a sjeverno od njih i zgrada Higijenskog zavoda (opisane u članku "Zdravstveni objekti do zemljotresa"). U oblasti

Gradski park sa muzičkim paviljonom i fontanom

Ulaz u Hipotekarnu banku

ugostiteljstva najznačajniji poduhvat predstavlja izgradnja hotela "Palas" u centru grada (opisano u članku "Bosna i Palas"). U oblasti stanogradnje, za potrebe uposlenika / činovnika novoformirane banovine, uglavnom prispjelih iz tada većih centara Kraljevine Jugoslavije, gradi se nekoliko objekata kolektivnog stanovanja – stambenih zgrada spratnosti P+2 za koje je saživio nezvanični zajednički naziv "Činovničke zgrade".

Neposredno pred Drugi svjetski rat u centru grada, pored gradskog parka, izgrađen je i do tada najveći stambeno-poslovni objekat "Vakufska palata" spratnosti P + 3 (sve opisano u članku "Stambene zgrade između dva svjetska rata"). Centar grada dobio je i Gradski park sa fontanom, muzičkim paviljonom i spomenikom Petru Kočiću (opisano u članku "Grad zelenila"), a sjeveroistočno od centra Gradski stadion sa drvenim tribinama na zapadu (opisan u članku "Stadioni"). U oblasti industrije, u sklopu rudnika Lauš, godine 1922. gradi se termoelektrana, kasnije Nanutov mlin i pilana u Gornjem Šeheru, te livnica "Jelšingrad" (opisano u članku "Trapisti / Začeci industrije"). Godine 1934. na lokalitetu uzvodno od tvrđave Kastel, izgradnjom armiranobetonskog mosta obezbijeđena je kvalitetna veza između naselja istočno i zapadno od rijeke Vrbas (opisan u članku "Gradski most").

Zgrada Hrvatskog pjevačkog društva "Nada"

Nagrađene pjesme našeg saradnika, Banjalučanina u Švedskoj Šemse Avdića

Romi dva puta umiru

Buldožeri uciviliše stoljetnu tišinu.
Romska groblja mašinama ruše,
Ni pod zemljom ostati ne mogu
Pakao osjetiše njihove duše.

Kosti iz zemlje ilovače vire,
Lobanja djeteta, a i kosa pramen.
Pomjeriše duše, pokopane u šutnji,
Uklet je svaki postavljeni kamen.

Stenju kosti, davno pokopane,
Isto kao oni kad su bili živi
Nestadoše sa zalaskom sunca
Zar su Romi uvijek nekome krivi?

Sami vi dva puta umirete,
Bagerima gase svijeće vaše.
Crne slutnje Veseloga Brijega,
I sudbine davne ponova nas plaše!

Oprostite, pokojnici naši!
Mi lutamo po tuđem svijetu
I tuga nam dušama caruje.
Doć' će i kraj neljudskome spletu!

Dejton zaustavi ratove Bosne,
Kosti romske danas ilovačom plove!
Nijedan se još kući vratio nije,
Ugasiše zauvijek s time naše snove!
Šemso Avdić

U snu te napustih

U snu te napustih Banja Luko moja
Jednom budan ću da ti se vratim
i u čergi sam sretan pored Vrbasa
više neg u Parizu, a u duši patim.

Svaki djelić tvoj, teče mi venama
znam ti dušu, Vrbasa jutarnje rose
od šehera do ade u krvi si mojoj
kao dječaku, i danas sjede kose.

Sanjam očiju otvorenih bukove
duša mi godinama prazna vapi
rijeko, gordo teci u samoći
suze su moje sve tvoje kapi!

Snovima koračam malom čaršijom
iskonska tuga razara mi grudi
uzeše moj san, otkad nisam u teb
još me tvoj miris prije zore budi.

Petnaest sumornih godina sanjam
pred čergom vatre, čemana zvuke
suze naviru dok se vinom družim
i osjećam miris moje Banja Luke.

Putevi ka tebi odavno su zamagljeni
zato mi suza iz oka često ispliva
osta daleko, daleko u mislima
al sretan to mi bar duša u tebi počiva.

Tamo gdje Sava ljubi Dunav...

Poezija ne poznaje granice – u Beogradu je od 27. do 29. septembra. 2019. godine, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Srbije, a u organizaciji Udruženja romskih književnika, održan Prvi međunarodni festival romske poezije. U manifestaciji su sudjelovali mnogi pjesnici svijeta, 84 književnika iz cijele Evrope, te iz Irana i Bangladeša. Kruna manifestacije je objavljivanje i predstavljanje zbornika poezije „Tamo gdje Sava ljubi Dunav“ (Inčate kaj e Sava ćumidel o Dunavo).

U organizacionom odboru manifestacije bili su: Zlatimir Jovanović, Udruženje romskih književnika, Borisav Bora Blagojević, KK "Dušan Matić", Čuprija, Sabah Al- Zubeidi, KC "Mesopotamija" Irak, Gordana Takec, Fondacija "TAKEC"- Bitola, Makedonija, Katarina Branković Gajić, KK "Skadarlijska boemija, Beograd. U zbornik su uvrštene po tri pjesme 84 autora, prevedene na romski jezik, a među njima su i pjesme članova „Očaravanja“: Ivana Gaćine, Jasenke Medvedec i Marije Juračić. U takmičarskom dijelu festivala podijeljene su i nagrade. Prvo mjesto osvojila je Dr. Ana Smiljanić, drugo Božica Veloyysis, a treće naš saradnik, Banjalučanin, Šemso Avdić. Velike čestitke je zaslužio naš Šemso, i hvala mu i za predstavljanje i našeg magazina.

Redakcija

*Pobjednici:
Dr Ana Smiljanić
i Šemso Avdić*

Prijestolnice Evrope: Svijet na Otoku

Čudesna londonska priča

Foto: Denijel i Mirsad Filipović

Od rimskih i vikinških vremena do muzeja, palača i Big Bena

Tekst : Mirsad Filipović

Kada pišemo o svojim putovanjima, neizbježno se pitamo - zašto smo išli baš tamo, i šta smo željeli vidjeti. Kada je riječ o Londonu, onda nije teško odgovoriti na ta pitanja. London je jedan od najvećih svjetskih centara globalizacije, ima dugu i zanimljivu historiju i mnoga mjesta koja su vezana za naše interese. A moj interes se podudarao i s interesima moga sina, znatiželjnog pohodnika, da ne kažem – maratonca. I tako nas je zajednička znatiželja odvela na Otok, u London, kojega želim i vama predstaviti, bar ukratko.

Kraća historija

Londonska priča seže od davnih vremena, tačnije od 55. do 43. g. prije naše ere, kada su današnje prostore ovog grada osvojili Rimljani i dali mu latinsko ime Londinium, koji je bio u sastavu rimske provincije Britannia. Više objašnjenja se veže za ime Londona i nijedno nije zvanično prihvaćeno kao tačno. Uglavnom se zna da su Rimljani sagradili vojne logore pokraj rijeke Temze, a poslije i gradske utvrde (ostaci zidina postoje i sada) na prostoru gdje se nalazi

Ovdje je sve počelo: Imperator Trajan i ostaci starog grada

stari dvorac-grad Tower, i poznati most London Bridge. Rimljani su tu ostali skoro pet vijekova, i London se razvio u jako trgovačko i vojno središte, a imao je početkom drugog vijeka oko 60 000 stanovnika. Po povlačenju Rimljana grad preuzimaju Anglosaksonci, i to je bilo mirnije doba gradske historije.

U 8. i 9. vijeku grad je u rukama Vikinga, a 886. godine osvojio ga je Alfred Veliki i postao anglosaksonski kralj. Izvorni saksonski grad Lundenwic postao je Ealdwic ("stari grad"), naziv koji se do danas kao Aldwych zadržalo u današnjem City of Westminster. Grad se ubrzano širio između 11. i 13. vijeka, imao je čak 220 000 stanovnika i bio britansko središte, ali ne i glavni grad. Tu ulogu je dugo imao mali gradić Winchester.

Tokom srednjeg vijeka, pa i kasnije, grad je bio pošteđen građanskih ratova ali ne i strašnih požara i smrtonosnih epidemija, pogotovu kuge. Mijenjale su se vlasti, prešlo se na protestantizam. Velika Britanija je postala značajna vojna, trgovačka, kulturna i napredna sila, a London njen glavni centar. U novijoj historiji treba spomenuti da je London 1939. godine imao čak 8 600 000 stanovnika, a da se poslije drugog svjetskog rata rapidno smanjivao, pa je osamdesetih imao nešto više od šest miliona stanovnika. Poslije je dolaskom imigranata i prirodnim priraštajem dosegao današnjih osam i po miliona, a u širem području i više od 14 miliona stanovnika.

U drugom svjetskom ratu bio je stalno izložen njemačkim bombardovanjima, porušeno je mnogo značajnih građevina, a poginulo je više od 30 000 njegovih građana. London je bio i česta meta terorističkih napada, prvo od IRA-e, a onda i od Al-kaide i Isila. Sada je situacija povoljnija i nadam se iskreno da ih više neće biti.

Pogled prema Londonskom točku iz St. James parka

Znamenitosti

Teško je u nekoliko dana obići sve važnije dijelove ovako velikog grada, ali mislim da smo Denijel i ja u tome uspjeli, naravno uz naše male prioritete. London me je iznenadio svojom ljepotom, veleljepnim zdanjima, važnim historijskim mjestima, globalizacijom vidnom na svakom koraku, multikulturalnošću, parkovima i.t.d. Grad je poprilično skup i ulaz na neka mjesta također, ali koliko para toliko i muzike, kaže stara poslovice.

Na ulicama Londona možete sresti ljude svih mogućih vjeroispovjesti i nacionalnosti, a tu se govori više od 300 različitih jezika, naravno engleski je dominantan ne samo u Londonu. Prvo što smo obišli bila je Bakingemska palata (Buckingham Palace) ne samo zbog toga što je kraljičina rezidencija, već što nam je hotel bio relativno blizu.

Bakingemska palata (Buckingham Palace)

Obišao sam mnogo palata koje su i veće i ljepše od ove, tako da nisam bio nešto posebno impresioniran njenim izgledom. Bila je tih dana zatvorena za posjete, ali posebno mi se dojmila njena dobro uređena vanjska okolina sa parkom, cvijećem, fontanom i statuama. Izgrađena je davne 1703. godine za Johna Sheffielda, vojvodu od Buckinghamama. 1762. godine privatizirao ju je kralj George III (Đorđ III) i dao preurediti za svoju suprugu, kraljicu Šarlotu (Charlotte).

Sadašnje glavno pročelje, pred kojim se odvija smjena Kraljičine straže, oblikovano je 1913. Prva kraljica koja se zvanično ovdje uselila je Viktorija, a sada u njoj živi kraljica Elizabeta II. U palači živi i njena posluga, a postoji i čovjek koji je zadužen da podiže i spušta zavjesu koja označava da li je kraljica u palati ili nije. Palata je i službena kraljičina rezidencija i rezidencija britanskog kraljevstva. Kraljica ima i svoju umjetničku galeriju sa radovima velikih umjetnika, među ostalim i djela Leonarda da Vincija.

Kraljičina rezidencija-Bakingemska palata

Westminster Abbey (Westminsterska opatija) i Westminsterpalatset (Westminsterska palata)

Ove dvije poznate londonske turističke atrakcije imaju i imale su važnu ulogu u londonskoj historiji, ne samo kao važna kulturološka, religijska i politička središta, već i kao svjetska. Zato su i 1987. dospjele pod zaštitu UNESC-a kao svjetske baštine u Evropi. Palata je sada Britanski dvodomni Parlament, tačnije dom Lordova i dom Naroda. Radi se o neogotičkoj građevini otvorenoj 1870. godine. Smješten je na samoj sjevernoj obali Temze. Nova palata se rasprostire

Westminsterska palata je mjesto gdje zasjeda Britanski Parlament

Na zadnjem dijelu palate se nalazi spomenik kralju Ričardu lavljeg srca

na više od osam hektara koji su većinom uzeti od rijeke Temze iznad koje se nalazi glavna fasada od 265,8 metara duljine. Njen najveći toranj, prvobitni Kraljev toranj, a sadašnji Viktorijin toranj, visok je 98.5 metara. Sadašnji izgled palate stvaran je i više od 30. godina, a zanimljivo je da su oba njena arhitekta, Charles Barry i Augustus Pugin, umrla u toku ponovne izgradnje. Palata ima 1100 prostorija i izgrađena je u gotičkom stilu. Dosta vremena smo utrošili obilazeći ovu ogromnu građevinu.

Ali za mene lično je važnija Westminsterska opatija, mjesto gdje su krunisani kraljevi i sahranjena najpoznatija i najvažnija britanska imena. Crkva se nalazi u istoimenoj četvrti u središtu Londona i praktički je prekoputa palate. Crkvu je gradio kralj Edvard III ispovjednik između 1045. i 1050 godine, a kralj Henrik III je naredio 1245. godine da se ona preuredi. Građena je u nekoliko faza od XIII. do XVIII. st., i pripada krugu najznačajnijih engleskih spomenika kulture; remek-djelo je engleske gotike. Već od 1066. godine ona je krunidbena i grobna crkva britanskih vladara i po tome je jedinstvena. Kao crkva benediktinskoga samostana Westminsterska opatija služila je sve do 1539., kada je opatija prvi put bila ukinuta, a njezina crkva uzdignuta na status biskupske. Godine 1553. ponovno je bila proglašena opatijskom crkvom, no već 1560. engleska kraljica Elizabeta I. ukinula je samostan, a upravljanje crkvom direktno podredila britanskom vladaru. Velika je čast biti pokopan ili imati komemoraciju u opatiji. Osim većine britanskih kraljeva, u crkvi su sahranjeni ljudi koji su zadužili ovu imperiju i svijet, svako na svoj način.

Glavni toranj Westminsterske opatije

Pa da ih spomenemo, naravno one najvažnije po mom subjektivnom izboru:

Charles Darwin - prvi teoretičar naše evolucije,

Charles Dickens - veliki engleski pisac,

James Clerk Maxwell - dokazao da je svjetlost elektromagnetska pojava,

Sir Joseph John Thomson - fizičar što je prvi otkrio elektron,

Sir Isaac Newton - jedan od najznačajnijih naučnika u historiji,

Sir Laurence Olivier – jedan od najvećih glumaca u historiji filmske umjetnosti,

U crkvi su izvršene i komemoracije poznatih ličnosti, koje nisu tu ukopane:

Sir Winston Churchill – britanski premijer,

William Shakespeare – najveći britanski pisac i jedan od najvećih svjetskih pisaca,

Martin Luther King Jr – borac za ljudska prava i slobodu.

Ovdje su sahranjene mnoge slavne ličnosti

Big Ben: Simbol Londona

Big Ben (Big Ben) - The Clock Tower (Sat Kula)

Ovaj veliki toranj sa poznatim zvonom visok je 96 m i sastavni je dio Westminsterske palate. Pošto smo se počesto kretali tim centralnim dijelom grada, napravili smo dosta fotografija Big Bena. Nažalost, on se renovirao tih dana i bio je obložen zaštitnim materijalima. Ali i takav on je impresivna građevina. Dobio je ime po političaru Benjaminu Hallu koji je bio veoma krupan. Big Ben je veliki zvonik unutar sata, ali ga mi svi poistovjećujemo sa satom. Toranj je izgrađen, između 1854. i 1858. godine, po nacrtima već pomenutog arhitekta, Augustusa Pugina. To je jedna od najviše posjećenih turističkih atrakcija u Londonu. Treba spomenuti da je 2012. godine "Clock Tower" dobio novo ime, Elizabeth Tower, i to u čast 60. godišnjice otkako vlada kraljica Elizabeta II. Mnogi stanovnici Londona smatraju ga glavnim simbolom britanske prijestolnice.

London Eye (Londonsko oko)

Ako u Londonu želite napraviti dobre panoramske slike, onda ćete to uraditi sa ovog ogromnog točka, koji obilježava ulazak u 21. vijek. Naravno, treba vas poslužiti dobro vrijeme, a to u Engleskoj nije baš lako. Imali smo dobru priliku kada je bilo sunčano, ali nam se nije dalo čekati i više do dva sata da uđemo u jednu od 32, lijepo uređene, kapsule. Tako smo otišli drugi dan, čekali oko sat i ipak bili oduševljeni pogledom na cijeli London. Nekoliko tehničkih informacija. Točak je visok 135 metara, ima 32 kapsule u koje može stati 800 osoba i najveći je u Evropi. Kada je lijepo vrijeme, pogled doseže i do 40 km, tako da se mogu vidjeti i londonska predgrađa. Bili smo u kapsuli 30 minuta, koliko treba da se obiđe cijeli krug, brzinom od jednog km na sat. Godišnje se ovdje provozu između 3 i 4 miliona posjetitelja.

Jedna od najvećih gradskih atrakcija

Lijepo je i u kapsuli, može se malo i odmoriti

Tower Bridge (Toranjski most)

Lagano šetajući uz Temzu od Londonskog oka, poslije otprilike sat vremena, došli smo do dvije poznate londonske atrakcije koje mame brojne turiste. Jedna od njih je ovaj, jedan od najpoznatijih svjetskih mostova, objekt kod kojeg se morate slikati. Mi smo bili

Jedan od najljepših svjetskih mostova je svakako Tower Bridge

Putujući Evropom

oduševljeni njegovim izgledom, premda smo ga mnogo puta vidjeli na TV-u ili u nekom britanskom filmu. Uživao, to je savim nešto drugo, tačnije poseban ugođaj. Dok smo došli do njega posjetili smo dva vrhunska muzeja, jedan poznati teatar, mnoštvo lijepih građevina i hiljade ljudi koji bezbrižno šetaju i uživaju na obalama Temze. Pošto se u 19. vijeku ukazala velika potreba za izgradnjom novog mosta koji će rasteretiti Londonski most u centru grada, arhitekt Horace Jones predložio je da se nizvodno od London Bridža sagradi pokretni most u gotičkom stilu. Za promet je zvanično otvoren 1894. godine i od tada povezuje dva dijela grada. Uz most se nalazi i druga atrakcija koja ga praktički okružuje, a to je srednjovjekovna tvrđava Londonski toranj - tvrđava.

Londonska tvrđava krije mnoge tajne

Tower of London (Londonski toranj-tvrđava)

Ovdje smo proveli nekoliko nezaboravnih sati. Tu je začet grad London još u Rimsko doba. Još uvijek postoje dijelovi stare utvrde i mali spomenik caru Trajanu. A ovu srednjovjekovnu tvrđavu dao je sagraditi Wiliam Osvajač, davne 1073. godine. Izgrađena je od kamena na temelju nacrtu i pod nadzorom Gundulfa, biskupa Rochesteru. I upravitelj i kamen stigli su iz Francuske. Kasnije, u 12. vijeku, poznati kralj Ričard Lavljeg srca tvrđavu je opasao odbrambenim zidom i jarkom. Kasnije su je drugi kraljevi doradili, ali to je već druga historija. Ova tvrđava ima 13 tornjeva a najveći i najvažniji je Bijeli toranj-utvrda i on je središnji. U njemu se čuvaju kraljičini dragulji i njena kruna. Zanimljivo je pomenuti da se u zatvoru među posljednjima, četiri dana 1941. godine, nalazio ratni zločinac, Rudolf Hess. Dvorac su vijekovima čuvali posebni čuvari, sa mnogo privilegija (rijetki koji su jeli goveđe meso u to doba) a danas oni osim što čuvaju tvrđavu, imaju i ulogu turističkih vodiča. Vremena se mijenjaju. Još jedna zanimljivost koja se je pretvorila u legendu. Vijekovima tvrđavu nastanjuju gavranovi. Legenda kaže - ako ih u tvrđavi ima manje od šest, propašće britanska imperija.

National Gallery (Nacionalna Galerija)

Ova važna kulturna ustanova je od početka bila jedan od naših prioritarnih ciljeva. Galerija se nalazi na Trafalgar Skveru, centralnom i najposjećenijem gradskom trgu. Umjetnička galerija je nastala 1824. godine kada se, odlukom Donjeg doma Britanskog Parlamenta, otkupila kolekcija bogatog bankara i ljubitelja umjetnina Johna Juliusa Angersteina. Kolekcija se vremenom dopunjavala i sada tu ima na prostoru od 46 000 kvadratnih metara više od 2300 djela najpoznatijih evropskih slikara koji su djelovali između 13. i 19. vijeka.

Pred Nacionalnom galerijom se okuplja mnogo svijeta

Deni uz djelo majstora Pikasa

London je poznat i po tome da se u većini muzeja ne plaća ulaznica, pa smo to i obilato koristili. Duga je lista vrhunskih umjetnika čija se djela tu nalaze a ja ću vam to predočiti fotkom. Bili smo unutra nekoliko sati i uspjeli vidjeti barem ona najvažnija djela.

Bobi Mur, legenda engleskog fudbala

Wembley Stadium (Vembli stadion)

Za nas koji volimo toliko sport, a posebno fudbal, posjeta ovom fudbalskom gigantu je bilo nešto što se mora. Stadion se nalazi u istoimenoj četvrti i poprilično smo se dugo vozili metroom do tamo. Nažalost, nisam bio na starom Wembliju koji je sagrađen 1923. godine i tada je imao mjesta za 127 000 posjetilaca. Vremenom se to smanjivalo pa je do 2000. godine imao svega 82 000 sjedećih mjesta. 2003. godine je srušen stari stadion i na istom mjestu izgrađen novi

Novi stadion prima 90 000 gledalaca

stadion koji sada prima 90 000 gledalaca. Ovo je nacionalni engleski stadion, njihov sportski ponos. Kada smo bili u muzeju vidjeli smo fantastične slike i eksponate. Na Wembliju su se održavala takmičenja u mnogim sportovima, vjerovali ili ne, čak i skijaški skokovi. Tu su se održavala i olimpijska takmičenja, a svake godine se ovdje u maju igra finale Engleskog FA kupa. Mi smo ga u Bosni zapamtili po finalu svjetskog prvenstva 1966. godine kada su Englezi prvi i za sada posljednji put bili prvaci. Zato nas je na središnjem ulazu dočekala bista tadašnjeg kapitena Bobija Mura (Bobby Moore).

Madam Tussauds Museum (Muzej voštanih figura Madam Tiso)

Ova gospođa nam je ostavila u amanet posebnu tehniku izrađivanja figura od voska. Rođena je 1761. godine pod imenom Anna Maria Grosholtz u Strazburu a umrla je 1850. godine u Londonu. Svoju prvu figuru je napravila predstavljajući francuskog revolucionarara Voltera. I tako je počelo. Muzej je danas jedna od važnijih

Ova dama je zaslužna za novu vrstu umjetnosti

Čarli Čaplin je za mene nedostižan glumac

londonskih turističkih atrakcija i uvijek je pun. Sada ovakvi muzeji kao londonske filijale postoje u Njujorku, Hong Kongu, Amsterdamu, Las Vegasu..... U ovom najznačajnijem se možete družiti, slikati, upoređivati i šaliti se sa ljudima koje volite, mrzite, slavite, a svi su u originalnoj veličini. Kraljevi, kraljice, princeze, slavne glumice i glumci, režiseri, političari, sportisti, muzičari, naučnici. Nema koga nema, što bi se reklo. Figure se vremenom zamjenjuju novim idolima. Najzanimljivije se bilo vozati taksijem koji nas je vodio kroz tamnice i pokazivao, uz zvučne efekte, zločine koji su se događali od Francuske revolucije do Viktorijanskog engleskog doba. Naravno, neizbježan je bio i serijski ubica Džek Trbosjek. Muzej vrijedan za pogledati.

Ima u Londonu još fantastičnih historijskih građevina, muzeja, parkova, pozorišta, stadiona, trgova. Puno smo toga obišli i sigurno ću ovdje doći još koji put. London je jedno od najvećih svjetskih finansijskih sjedišta, sa nekoliko aerodroma, ogromnom metro-mrežom, fenomenalnim trgovačkim centrima. Ulice i trgovi, poput Oxford Street, Leicester Square i Piccadilly Circus, nude fantastičan doživljaj sa svijetlećim reklamama i specijalnim efektima.

A za kraj ove reportaže sam ostavio nešto što smo posebno planirali. Bila je to posjeta posvećena najvećoj pop-rock grupi svih vremena - The Beatles-ima. Oni su se kasnih šezdesetih preselili iz Liverpula u London i napravljen je poseban lični studio na Ebby Road-u, sada poznatoj ulici i još poznatijem pješačkom prelazu koji se nalazi na njihovom posljednjem istoimenom albumu. Iako je ta ulica poprilično prometna, vozači strpljivo stanu propuštajući mnogobrojne turiste da pređu ulicu na isti način kao što su to članovi grupe uradili. O Bitlsima drugom prilikom. Kada budete dolazili u London, posjetite obavezno i ovo kultno mjesto.

Najpoznatiji svjetski prelaz je na Ebby Road-u

Pripremio: Mersad Rajić

Nastavak iz prošlog broja

Poznato je da je Avdo, naprimjer, stidljive momke koji su dolaz'li kod njega na šišanje il' brijanje, često upoznav'o sa curama koje su im se dopadale a oni sami nisu imali hrabrosti da im priđu. Pored toga je bio spreman da se našali ali je i prim'o šalu na dostojanstven način i rijetko se kad ljutio na one koji bi mu naprav'li neku ujdurmu.

Kad je Mustafa Hadžidedić doš'o da im odvede kravu a prema naredbi gradske vlasti, njemu je bilo mnogo teško ali se nije plaho bunio iako je znao da je krava jedini izvor prehrane maksumčadi koji' je bilo petoro. Krava je davala mlijeko od kojeg je Nafa prav'la sireve i putar za osnovne potrebe prehrane, ne samo oca i matere, nego cijele familije. Tužno je bilo gledati kako se odvodi krava iz štale i avlije na put brez povratka.

Isto tako mu je bilo teško gledati kako se ruši "Hunčarija", jedna od najstariji' džamija u banjalučkom džematu, i kako konji raznose i odvlače dijelove "Careve" džamije koja je još uvijek bila u dobrostojećem stanju i služ'la džematlijama mahale da petkom idu na džumu i prouče Fatihu za umrlu rodbinu i ahbabe.

Poslije II S.R. ko što Avdo pamti, na udaru doš'li prvi se naš'o Gornji Šeher. Pored "Careve" džamije na lijevoj obali Vrbasa koja je srušena zbog "smetanja" novog visećoj ćupriji. Ko da se ćuprija nije mogla pomaketi koji metar više il' niže, došla su i druga važna obilježja muslimanske prisutnosti i tradicije u Banjoj Luci i Gornjem Šeheru.

Onda je na istoj strani Vrbasa nestalo i "Kubadagine" džamije u Tabacima koja nikome nije smetala osim tadašnjim doš'ljama. Potom je u potpunosti nestala stara čaršija u Šeheru koja se rastezala od stare ćuprije na Suturliji i sve do pošte na džadi prema Grabu.

Treba spomenuti običaj koji su imali Grabljani naročito u vrijeme Ramazana. Najčuvenije korzo od "Okrete" do "Točkova" će se nakon "Ter-

Zembilj

avije" išlo ispod puta sjed'lo i seirilo:

Šetalo se do kasno, to je bio vakat, kad su se sastajali cure i momci i šetkali alo se nisu držali se za ruke, nego su između sebe imali mahramu čiji jedan kraj drži cura, a drugi momak i to se tako završav'o ašik grabljanski' momaka.

Nakon II S.R. u Čaršiji su nestali il' porušeni mnogi zanatski' i trgovački' dućani u naselju koje je, zna se, starije od Banjaluke. Nestaju pekara Trokića, slastičarne Smaila, Šašivarevića i Sikirića, čevabdžinica, Hasanije i Troke, kafana Beglerovića, brijačnica Demirovića, Gunića, Fazlića i Harke, piljarnica Sejdića, Demirovića i Troke, raznih trgovina Medića, Šeranića, Mundžića, Delića i Đanića.

Potom su došle na red i Muratova mesnica, stolarija Mundžića, krojačka radnja Čukura, obučarske radnje Đanića, Gunića, Mundžića, Baručije, Troke, Omukića i Fazlića. Bila je tu i Mundžića trgovina novina, cigara Turčinhodžića, bojadžijska radnja Džebića, limara Aziza, pa Džebića- mlin i drugi' dućani koji danas više ne postoje.

Zbog ti' i takvi' dešavanja i još mnogi' drugi' iz tog vakt, Avdo nije baš bio ljubitelj oni' koji su došli sa strane a koje je naziv'o "došlje" i koji su kroj'li pravdu, politiku i prava u čaršiji, u kojoj nisu ponikli, a rad'li sve u svoju korist tj. više za sebe nego za čaršiju.

Sve Šeherlije su sa tugom i bolom u duši gledali kako polahko nestaju tragovi njihove voljene čaršije, kako se ruše stari dućani sa zanatlijama koji su svojim prstima, teškom mukom, zarađivali kruh i prehranjivali svoje familije. Sva ova dešavanja u njihovoj voljenoj čaršiji Šeherlijama je bilo lakše objasniti, nego gledati kako pred njihovim očima nestaje jedne tradicija. Za sve je kriv gurbetluk ovi' doš'li!

Koliko je bio dobra duša Midho mi je ispričao dva događaja. Tako je jednog ljetnog dana treb'o vozi' na mjesto sastanka odakle su penzioneri Šehera trebali da idu na more u njihovo odmaralište u Podstranama. Vozeći Škodu Midho je upravo preš'o preko mosta na Vrbasu i taman kad

je izbio na glavnu džadu, kod česme, otac Avdo drekne:

- Ustav' Midho eno Subhe! I Midho ustavi auto, a on izajde iz kola, i reče Subhi.

- Haj'ti Subho sjedi i hajd' na more umjesto mene.

Eto kakav je dobričina bio. Tako jednom u mesnici kod Murata Avdo je kupio mesa i jaja i stavio ih u zembilj baš 'nako kako mu je Hafa nared'la da kupi. Ne bi tu bilo ništa neobično da se njih dvojica nisu zapričali o nečemu nevažnom kad je unišla neka žena, nova mušterija, da kupi jaja. Pošto su njih dvoj'ca bili u žučnoj eglenu, a žena je bila nestrpljiva da kupi jaja, te joj Avdo ponudi svoja, ne misleći ništa ružno :

-Evo tebi gospoja moja jaja, a ja ću sebi kup'ti druga, kad mi završimo eglenu!

I kasnije kad su preselili u stan u Ante Jakića sve komšije su imali visoko mišljenje o novim komšijama, bračnom paru Avdi i Nafi Kurjak.

Još u vrijeme stanovanja u Šeheru Avdo je bio poznat po svom zembilju i poznavanju prezimena ljudi koje je sret'o i sa njima eglendis'o. Tačno je on znao, u većini slučajeva, po prezimenu, odakle je ko doš'o. Tako mu je jednom neki mladić pokuš'o da slaže oklen je ali ga je Avdo brzo presjek'o kazivajući mu odakle je, pa je mladić najzad prizn'o, da su mu roditelji iz tog mjesta koje je Avdo naveo.

Svaki put kad bi salazio u čaršiju Nafa bi mu određivala šta bi treb'o kup'ti za ručak. A kad bi navrać'o u "Budućnost" kod Sulje na kahvu i partiju domina, il' poigra tavle, te malko odmori i dušu teselah učini, smirom popije fildžan kahve, onda bi mu, dok poigra domina il' tavle, mlađarija uvijek prired'la nekakvu ujdurmu od koje bi mu, na njegovu muku, i penjanje uz brdo, te ujdurme teško prisjedale. Al' se nije žalio nego je to sve smatr'o ko šalu.

Fala bogu da niko ne zna ko je i kad, izmislio kafanu. I bolje je da je tako. Sad bi se neki narod prsio i bus'o u prsa da je njihov čovjek bio prvi koji je započeo sa kafanom. 'Vako se ne zna i kapak. Jedino što se zna da su prve kafane nastale u Meki još u XV vijeku pa se onda prošir'le u Siriju i Egipat te polahko, dolaskom Turaka u naše krajeve došle su kafane i kod nas pa je i moj babo rahmetli bio poznat kafedžija u Banjoj Luci i Gornjem Šeheru. On je jedno vrijeme radio u domu "Budućnost" a kasnije preš'o u Novoseliju, na lokaciju današnjeg "Slapa".

Stare kafane su bile dio svakodnevnog života onog vakt'a gdje su ljudi prije, za vrijeme i poslije naporna posla svračali na fildžan kahve uz lijepu eglenu da dočuju kakav haber koji još nije dopro do njih. Život kafane u taj vakat je bio miran, podnošljiv, pa bi se reklo, normalan, uz već spomenute društvene igre, gdje se ljeti mogla pop'ti dobra limunada, a u zimu čaj sa limunom il' rumom. Rum je bio dozvoljen za dodatak čaju. Inače se alkohol nije sip'o. Tako da se za kafanu moglo slobodno kaz'ti, da je kafana bila stjecište, čaršinskog života.

Naročito je bila popularna igra tavle i domina a nešto kasnije igra karata je preuzela dominaciju i polahko istisla domine, pa kasnije, i tavl'u.

To su sve bili razlozi koji su i Avdu nagon'li da svrati i malo odmori prije nego krene nazad kući sa zembiljom i potrepštinama koje je kupio po Nafinoj odredbi. U to vrijeme bi Nafa iščekivala ka'će se Avdo pojav'ti sa zerzevatima u njegooovom zembilju.

A on bi zasjeo u Domu i zaigr'o domine sa poznatim jaranima i ahbabima. Ponekad su igrali u kahvu, ko će platit' "jednu su dva" što je znaš'lo; jedna džezva, dva fildžana i malo vrele vode. Nije se imalo pa je i ovo bio način da se uštedi i popije koja kahva više dok traje igra domina. A društvanje je bilo odabrano: Asim Grbica, Osman, Čaro, Gajga, Rašid Travnjak, Smajo Softić, Hane, Osman i Cvetko, Cincarev otac i još mnogi drugi koji bi se našli na kahvi i tomboli, da podijele slobodno vrijeme u prijatnom društvu komšija i šeherlija.

Tako bi i Avdo zasjeo i u vatri i žaru igre zaboravio bi on na zembilj i stvari, i Nafu i ručak, i spremu što ona treba da uradi prije nego dojde vakat za ručak. A Nafa je bila čestita i vrijedna i nastojala da je ručak uvijek na vakat i da se ne kasni.

Ali tu su i šereti Čaro, Gajga, Asim i ostali pa bi kradom, k'o i uvijek dosad, sprem'li ujdurmu i u njegov zembilj ugurali kamen s Vrbasa il' kakvu cigletinu koja bi se našla u blizini Doma. Potom bi mirno sjeli i sačekali da Avdo završi s igrom i 'fati se zembilja i krene kući. Šereti su se smijali i čud'li kako nije prim'jetio da je zembilj otež'o, al' niko od njih nije riječ progovorio, puštajući Avdu da se sa tol'kim teretom penje uz

Hunčarija, mahala i džamija

brdo do njegove kuće. On bi jadan otpuhiv'o i znojio se ali nikako da uhaviza da nosi kakvu cigletinu il' kamen iz Vrbasa.

Dogegavši konačno do kućnog praga, Nafa bi ga dočikala s "vatrom":

- "Pa đes' dosad bolan nebio, ka'ću zgotovit' ručak!" zabrinuto bi pogledala u svog blijeđa čojka i vidjevši ga 'nako oznojena kako otpuhuje, ona uzima od njega zembilj i "leti" u kuh'nju. Otežani zembilj u njezinim rukama učinio joj se pomalo čudan pa ga brzo metnu na sto i otvori. Uglavšt' kamenusnicu iz Vrbasa okrenu se umornom čojku i zavapi :

- "Opet ti se mli'ko ukisel'lo, pa đes' dosad' ako boga znaš", zakukala bi Nafa, pa dodala.

- "Ko ti bolan uvali ovaj kamen u zembilj, gromovi ga ne ub'li!"

- "Eh moja Nafa, kob' drugi neg' Čaro il' Gajga..šejtani jedni...kako to da ja sam nisam opazio da mi je zembilj otež'o...", otpuhujući bi odgovorio i svalio se na stol'cu.

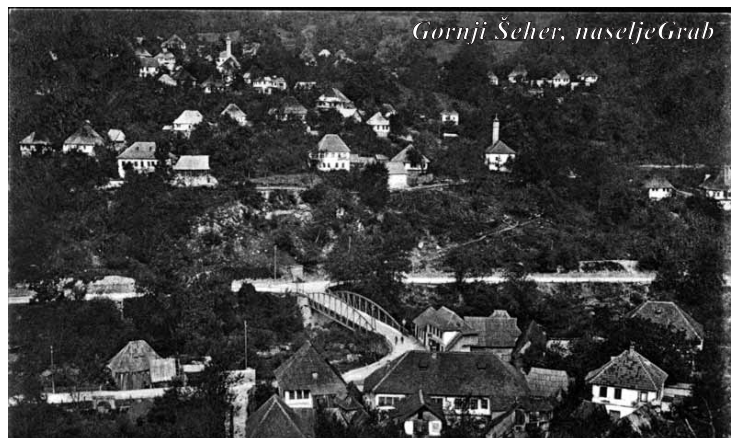
Tako bi to ponekad bivalo sa Avdom Kurjakom, pamte i danas njegov sin Midho i snaha Aida koju je on nesebično volio i cijenio često kazivajući sinu da je čuva ko svoju mater il' ko oči u glavi. Snaha Aida mu je tu njegovu ljubav vjerno uzvraćala poštujući ga ko vlastitog oca. I ona bi kasnije, kadkada, bila i sama viđana od Šeherlija kako "vukari" najlon kese il' zembilje uzbrdo sa namirnicama pa čak i onda kad bi bila noseća. Nije joj bilo teško. Navikla.

Samo, u njezinim kesama il' zembiljima su bile samo namirnice, brez cigle il' kamena.

Bilo kako bilo, Ilidža je bila vrlo poznata po svojim banjama ali ne samo po njima nego i velikom broju čestitih i poznatih Šeherlija, znani' ne samo u Gornjem Šeheru, nego i na širem području bivše nam domovine. Treba spomenuti braću Demiroviće, Sadu i Ibru koji je bio vrlo cijenjen i poznati glumac u banjalučkom Narodnom pozorištu.

Tu, preko puta njihove kuće, koja i danas čvrsto stoji, treba napomenuti i kuću Muje Šeranića na Ilidži, koja datira k'o jedna od najstarijih, ako ne i najstarija kuća danas. Stavljena je pod zaštitu k'o muslimanska kulturna baština u Gornjem Šeheru a urađen je i projekat sanacije, a da li će i kad biti sanirana, ostaje da se vidi.

Trebalo bi je svakako sanirati i time polahko vraćati izvornost izgleda muslimanskih kuća u Gornjem Šeheru.

Gornji Šehar, naselje Grab

Velika umjetnost malog formata

Goran Mulahusić među zapaženim izlagačima 10. bijenala umjetnosti minijature BiH u Tuzli

Fotografije sa 10. bijenala: Valter Tuzlanski

Tekst i foto: Mirsad Filipović

Tuzla je krajem oktobra i početkom novembra 2019. godine bila centar umjetnosti malog formata; otvoren je 10. **Bijenale umjetnosti minijature BiH**, kao najveća takva likovna smotra u regiji, u organizaciji Bosanskog kulturnog centra, još od 2001. godine. Od tada pa do danas autori sa različitih strana svijeta i sa različitih kontinenata doprinose očuvanju minijature, te svojim kreativnim pristupom prevazilaze umjetničke i kulturološke razlike. Radi se o jedinstvenoj i prepoznatljivoj manifestaciji koja ima ulogu afirmacije minijature kao specifičnog likovnog izraza. Cilj organizatora je da ovom manifestacijom sačuva minijaturu i na taj način podsjeti na njen značaj u likovnom stvaralaštvu BiH, pa i šire.

Ove godine su učestvovali autori iz regije, ali i iz mnogo evropskih zemalja, Italije, Njemačke, Holandije i dr. Na Bijenale je pristiglo 450 radova od 146 autora, od čega je odabrano 391 djelo od 135 autora. Za nas je značajno da je među odabranim, sa svoja dva rada, bio i član naše redakcije i jedan od stubova našeg magazina, Goran Mulahusić. To smatramo i izvjesnim priznanjem našem magazinu, koji je inače otvoren za likovna djela ne samo banjalučkih umjetnika, nego i značajnih umjetnika Evrope i svijeta. I Goran Mulahusić, a i mi, njegovi suradnici i prijatelji, moramo biti zadovoljni da se u ovakvoj konkurenciji, i to ne prvi put, uspio predstaviti široj publici.

Žiri, koji je izabrao i Goranova djela, radio je u sastavu: akademik Enver Mandžić iz Tuzle, predsjednik, Adnan Dupanović, profesor umjetnosti iz Bihaća, Borjana Mrđa, magistar slikarstva iz Banjaluke, Ilhana Latifović, magistar slikarstva iz Tuzle, te u ime organizatora Hari Ejubović, rukovodilac galerijske i scenske djelatnosti u JU BKC TK Tuzla.

Umjetnik Andre Schweer iz Njemačke dobitnik je nagrade

Aleksandar Aco Adamović na ovogodišnjem desetom Bijenalu minijature umjetnosti, dok je dobitnik nagrade Grand Prix Muhamed Bajramović iz Zenice. Nagrade su dodijeljene i za najbolje instalacije, skulpture, slike i grafike. Nagrade su dobili još Alisa Teletović za najbolju sliku, Gorica Miletić Omčikus za najbolju grafiku, Mensur Porović za najbolji crtež i za najbolju skulpturu i instalaciju, Amir Omerović. Posjetitelji su izložene radove mogli pogledati do 20. novembra 2019.

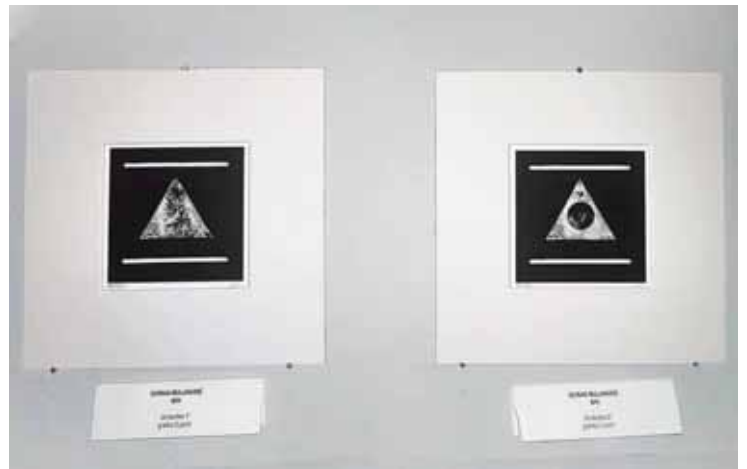
Pokrovitelj:
VLADA TK, MINISTARSTVO ZA KULTURU, SPORT I MLADE TK
Medijski pokrovitelji:
FTV, RTV TK, RTV Stan, RTV 7, Radio Kameleon, Tuzlarijenet, TuzlaInfo.ba, Tip.ba, VolimTuzlu.ba, Objektivno.ba, Boljeluzlu.ba

Nagrađeni radovi.

Sa otvaranja 10. bijenala

Dva Goranova umjetnička rada

Dva Majstora fotografije: Enes Zahić i Goran Mulahusić

KNJIGA O LJILJANU

MEDIAPRESS

Bosanski ljljan

POBJEDA LJEPOTE

*U svjetlu »Knjige o Ljljanu«
pjesnika Valerijana Žuje:
Cvijet kao simbol Bosne
i kao zlatni prah dobrote*

Priredio: Ismet BEKRIĆ

Sarajevski pjesnik, esejist i publicist Valerijan Žujo mnoge je svoje literarne stranice posvetio cvijeću, cvjetovima – kao suštini i pobjedi ljepote.

»Cvijet je iznenađenje, preokret ... pa i nelogičnost. Da nije iskustva i knjiškog znanja, ko bi očekivao raskoš boja i oblika na kak-tusu, na agavi, na bodljikavim i kvrgavim, suhonjavim i u svakom pogledu skromnim i oskudnim bićima«, piše ovaj autor niza vrijednih poetskih i publicističkih knjiga.

Ali, kad cvijet bljesne i kad progovori »zatočna ljepota«, otvaraju se pred našim očima i dušom prizori čudesnog sklada koje doživljavamo kao radost i najljepši dar prirode.

»Umjetnost često govori jezikom cvjetova. Cvjetovi su slova jednog alfabeta emocija.«

Jezik cvijeta

Jezikom jednog nama dragog cvijeta progovorila je i jedna knjiga pjesnika Valerijana Žuje, a sjaj toga jezika i toga cvijeta prenosimo vam i u ovom novogodišnjem broju našeg magazina.

Riječ je o ljljanu. Bosanskom. Univerzalnom i našem.

Imajući u vidu simboliku ljljana u kolopletu događaja u posljednjih tridesetak godina u BiH, kad je ovaj cvijet bio i na braniku odbrane bosanskohercegovačke vjekovne državnosti i opstojnosti, i kad je trebalo da simbol države bude njen stari, srednjovjekovni simbol, stilizirani ljljan, Valerijan Žujo je u godinama nakon rata, bolje

Musa Ćazim Ćatić

Zambak

U kineskoj maloj vazi
Na prozoru sobe moje
Cvati zambak, čist i bio
Nevinosti poput tvoje.

Viš' zelene stabljike mu
Svileno se perje širi,
A oko njegov lepršaju
Sanje moje ko leptiri.

Mističnijem svojim krilom
Vjetrići mu pelud trune
Pa mirisom opojnijem
Moju malu sobu pune.

Ja taj miris žedno gutam
Duša mi ga strasno pije
Ah u perju zambakovu
Tvoja duša sanke snije.

reći – agresije, želio da više pojasni i približi ovaj cvijet, koji »nama bosanskohercegovačkim ljudima, neovisno o političkim prilikama i odnosima, odavno predstavlja ime i prezime«. Tako je nastala i stručna i petična »**Knjiga o Ljiljanu**«, u izdanju »Mediapressa«.

Bosanski ljiljani su se odavno pojavljivali na stećcima, na slikama i u stihovima, »kao znak i ukras, kao pitanje i odgovor, kao snaga i trajanje«. Kao hiljadugodišnji simbol Bosne.

Čist, mirisan...

Kako zapravo izgleda Bosanski ljiljan?

O tome nam Valerijan Žujo u svojoj knjizi piše:

»Bosanski ljiljan (*Lilium bosniacum* / Beck / Beck ex Fritsch) je trajnica koja ima u tlu lukovicu, a naraste do 60 cm visoko. U središnjem dijelu stabljike nosi veći broj duguljastih suličastih i izmjenično poredanih listova, koji su dugi oko 5 cm. Cvjetovi su pravilni, građeni od 6 listova ocvjeća dugih oko 4 cm, koji su poput tiurbana, od dna cijelom duljinom savinuti u luku prema van, prema gore, i u donjem dijelu iznutra imaju tamnoljubičaste do skoro crne mrlje i točkice. Šest krupnih crvenih prašnica visi na dugim prašničkim nitima. Biljke počinju cvasti od početka lipnja te u mjesecu srpnju. Treba naglasiti kako su cvjetovi zlatno žuti, u vrijeme otvaranja uspravni, a kasnije se cvjetne stapke u luku savijaju prema dolje i cvijet visi. Na vrhu stabljike je jedan cvijet, rijetko dva. Staništa ovog ljiljana su duboka tla između kamenja gorskih i planinskih kamenjarskih tavnjaka do blizu 2000 m visine...«

I tako, prolaze stoljeća, praćena i zveketom oružja, i promjenama »gospodara«, i tugama i radostima, i nastojanjima da se Bosna razbosni, pokori, podijeli, ali Bosanski ljiljan, kao simbol ljepote i nepobjedivosti, ostaje da plijeni svojom očarljivošću i zlatnim prahom svoje dobrote.

Čist, mirisan, nesalomljiv.

Lijepa su sjećanja u kojima oživljavaju dragi likovi u ozračju ljiljana: Valerijan Žujo, Jadranka Stojaković i Mirza Ibrahimpašić.

Bosanski ljiljani na stećku

Kad je grad ostao bez mladosti

Piše: **Dinko OSMANČEVIĆ**

Još jedna priča iz Banjaluke u danima i mjesecima nakon zlokobnog oktobra 1969.

Listam stare, porodične albume. Pretežno crno-bijele fotografije. Jedna među njima, ipak u boji, posebno mi je draga. A, na njoj moja mama koja više nije sa nama, otac, i u njihovom naručju beba, ne starija od godinu dana, moj stariji brat. U pozadini, na slici snimljenoj pred Kastelom, vidi se Ferhadija, sa porušanim vrhom minareta, u zemljotresu.

Banjalučki zemljotres moje roditelje zatekao je u tridesetak kilometara udaljenim Potočanima, kod Prnjavora, gdje su se i upoznali radeći kao prosvjetni radnici. Kada je tlo 27. oktobra zaigralo ples smrti, mama je bezuspješno, sa jednoipomjesečnom bebom u naručju, pokušavala otvoriti zablokirana vrata stana. Pomogli su joj u tome komšije, a zatim su izjurili van. Tada je u zgradu uletio moj otac! Nije čuo dozivanje supruge i komšija, tek su mu otvorena vrata stana ukazala da mu je porodica spašena. Pokupio je tranzistor i poslušao vijesti. Zbog jakog potresa od prethodnog dana, 26. oktobra, koji je razbudio Banjalučane u 2.55, imao je loše slutnje. Smjestio je suprugu i sina na sigurno, u školu, koja je montažni objekat, i uputio se u rodni grad, bratu i njegovoj porodici.

A, Banjaluka je toga dana preživljavala svoje ponajteže trenutke. Glavni udar odigrao se 27. oktobra u 8.53. Slike potonulog Titanika i

ruševina sa banjalučkih ulica ubrzo su obišle svijet!

Snaga zemljotresa iznosila je 6,4 stepena po Rihteru ili 8,5 merkalijske skale. Hipocentar se nalazio ispod grada na dubini od dvadeset kilometara. Porušeno je 86 hiljada stanova u gradu i okolini. Grad je ostao bez struje i vode, telefonske veze su bile u prekidu. Poginulo je petnaest naših sugrađana. Najviše upravo u zgradi zlokobnog naziva, Titanik, koja se nalazila na današnjem Trgu Krajine, u nastavku hotela Palas. Lakše ili teže povrijeđeno je više od 1100 građana. Kada su ljudske žrtve u pitanju, teško je govoriti da je Banjaluka imala sreću, ali je sigurno da je prilično jak zemljotres od 26.10. učinio da građani, ali posebno opštinsko rukovodstvo, budu oprezniji. Tog 27. oktobra odlučeno je da djeca ne idu u školu, niti radnici na posao. Time je sigurno spašeno na stotine života. (Upravo taj prvi udar u naš grad je i doveo televizijske i druge novinske ekipe koje su se zatekle na licu mjesta i svjedočile o mnogo većoj tragediji.)

Grad je teško ranjen. Pored stambenih, porušeni su ili teško oštećeni i mnogi privredni objekti, spomenici kulture, vjerski objekti, škole, bolnica. Jedna od ponajljepših građevina Banjaluke, zgrada Realke, nalazila se kod Tržnice, sagrađena još za austrijskog vremena (1895-1898.), pretrpjela je tolika oštećenja, da je odlučeno da se kon-

trolisanom eksplozijom poruši. Uz veliku žal, pa i suze mnogih Banjalučana.

Kritičnih dana, nakon zemljotresa, donesena je još jedna teška, ali ispravna odluka. Pored bolesnih i povrijeđenih iz bolnice, iz Banjaluke su autobusima evakuirani svi učenici, njih 8022, kao i njihovi učitelji, nastavnici i profesori (499). Time je izbjegnuta mogućnost epidemije, a djeci omogućen završetak školske godine. Prihvatili su ih širom Jugoslavije, prijateljski, raširenih ruku.

Grad je privremeno ostao bez mladosti, ali daleko da je ostao sam. Odmah po udaru, u raščičavanju ruševina, pored građana, uključili su se vojnici JNA sa svojom mehanizacijom. Jugoslavija je bila ozbiljna država, pomoć je u Banjaluku pristizala sa svih strana, a grad je odmah obišao i sam predsjednik, Josip Broz Tito. Ljudska solidarnost pokazala se na djelu i prevazišla je granice Jugoslavije. Tako je sadašnja zgrada Gimnazije poklon grada Sarajeva, škola Georgi Stojko Rakovski poklon je bugarskog naroda, pa se ta škola i danas zove Bugarska, a školu u Slatini donirala je Vlada Holandije. Grad je ubrzo doživio graditeljski bum, izgrađena su cijela nova naselja. Broj stanovnika znatno se uvećao. I danas postoje oni koji smatraju da je nakon zemljotresa došlo do prenapetosti urbanizacije, odnosno da se prevelik broj okolnog stanovništva slio u Banjaluku. Pa ipak, od toga vremena, Banjaluka je izrasla u, za naše uslove, prilično velik i moderan grad.

Prošlo je, dakle, pedeset dugih godina od sudbonosnog 27. oktobra 1969. Naš region, ovih dana, potresao je veći broj zemljotresa. Najteži su uzdrмали Albaniju. Postradala su mnoga mjesta, ali najgora razaranja dogodila su se u Draču. Pod ruševinama, živote je izgubilo više od pedeset ljudi. Stradale su i cijele porodice, a tragedija nije mimoišla ni samog albanskog premijera, Edija Ramu, pošto je sa svojom porodicom smrtno stradala i zaručnica njegovog sina. I opet, kao da je potrebno da nas snađe kakvo zlo, pa da se sjetimo biti ljudi. Pored Kosova, spasilačke ekipe i pomoć u Albaniju prvi su uputili Srbija i Sjeverna Makedonija, što je premijer Rama, izražavajući zahvalnost, nazvao briljantnim.

Sa nadom da nas ovakvo zlo više nikada neće snaći, u Novoj godini koja nam je na pragu, poželio bih da mnogo više i češće budemo ljudi. Briljantni!

DA
VA
VO
RI
NA

Fotografije iz kolekcije ploča Mirsada Filipovića

PJEVAČ

Piše: Mišo MARIĆ

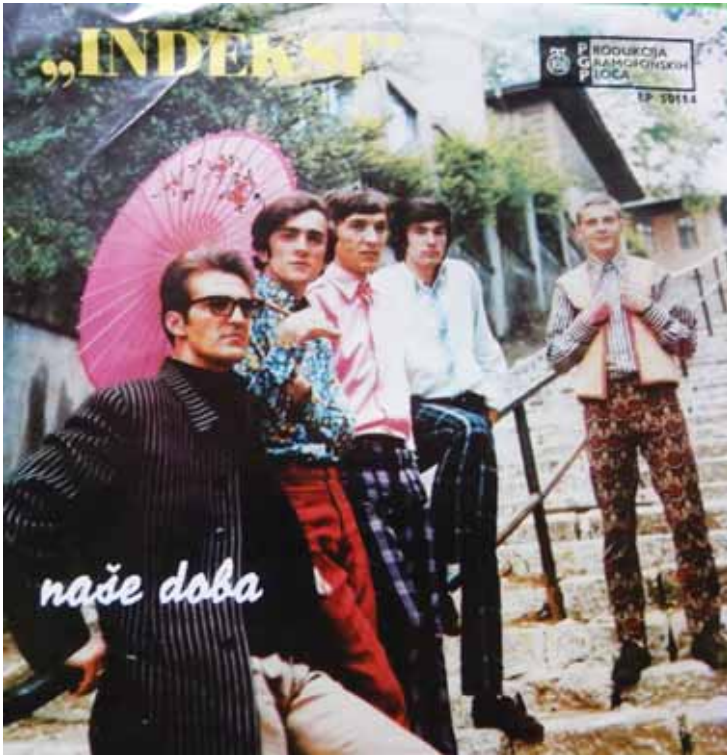
Omiljena Davorina Popovića je bila: “Za doktora se uči, Gospodin se rađa”.

Takav se rodio u Sarajevu 26. septembra 1946. s talentom za sport, muziku i drugovanje. Ostale nije provjeravao, a bilo ih je. Rasan košarkaš - 500 utakmica je odigrao kao košarkaški prvotimac “Bosne”,

kasnije “Želje”. Pjevač “Indeksa” i poznije dječijih “Mostarskih Kiša” - nastupao je i snimao solo a kad mu je bilo do toga komponovao i pisao stihove koji sa tonskog zapisa iz '72 i danas opominju kako će sve naše proći...

Drugovanje nije imenica, drugovanje je sehara odanog prijateljstva, veselog kafanskog druženja, plemenite dobrote. Bio je vlasnik raskošne, sve šampionski umio... Darovao je ovog namigivača druženjem u 30-ak gradova, 6 država na 2 kontinenta... Gozbama od “Kvarnera” preko “Mažestika” do “Morića hana”, konacima u Mis Irbinjoj, Playboy i Boss smokinzima, španskim cipelama, leptir kravatama u tonu, za Moskvu rubaškom, vezena srebrom, “Zlatnom lirom” za jedne plave oči Šlagera u Sarajevu i prvom nagradom Messama za “Crne svatove” u Beogradu...

Sa Slobodanom Bodom Kovačevićem, Fadilom Fadiljom Redžićem, Rankom Rihtmanom, Nenom Jurinom, Đorđem Đokom Kisićem ili djecom Mostara scenskim i studijskim tumačenjem srca koje

je uvijek ljepše damaralo u njegovom grlu, nego pod autorovim rebrima. Ljepotom sjećanja podario pa ne zaboravljam kako sam jednom davno bio lijepo živ. Te mu namigujem sa zahvalnošću.

Tužan što je odsutan a srećan što je bio još ga vidim i još ga čujem. Uz muzičku pratnju i bez nje...

...Beograd, Dom sindikata, pred izlazak na scenu govori:

- Kume, hajmo ih sad povaljati.

U autobusu, na povratku iz Siska gdje je jedini put honorisan za nastup s "Kišama":

- Reci vozaču da parkira pred prvim dobrim restoranom.

U prvom, dobrom restoranu častio je djecu. Račun je bio je veći od honorara.

Bagdad, aerodrom, maj '85. Plus 60 Celzijusa. Dobrodošlicom nas pozdravlja konzul SFRJ. Davor ga naruži:

- Kakav si ti konzul moje Juge u natikačama.

Hajdenhajm, 10 minuta pred početak koncerta, njega i Montena nema, ostali da se druže s prijateljima u Štutgartu.

Vijavica je, snijeg lapata neobičan i za taj najsnežniji dio Njemačke. Domaćini nesrećni, govore:

- Neće doći.

Nakon 5 minuta iz mećave izranja taksi. Izlazi prvi; tamni smoking, bijela košulja, leptirka. I Monteno, isto. A on pokazuje niz smoking i govori:

- Kume, odgovara li 'vako?

U novembarskom Beču:

- Idemo prvo Sanji kupiti čizme, a poslije ćemo sve lako.

Sem Sanje, nikad nijednu ljubav nije pomenuo.

Avugust '85. u Moskvi neće u kilometarski red pred Lenjinovim mauzolejom. Da je poželio vidjeti vođu Oktobarske, zbog ugleda koji je uživao kod predsjednika Komsomola Sovjetskog Saveza, taj bi već našao način da mu balzamiranog Vladimira Iljiča iznesu vani. Ali jeste pred Vječnom vatrom poginulim u Drugom Svjetskom ratu stao mirno, odčutao dugu minutu i duboko se naklonio... Kao 1996. pred spomenikom u Tuzli.

Telefonom, iz Sarajeva '91.:

- Kume, pisao si Pjevaču tekstove ali ni jednim me nisi našao kao ovom čestitkom za rođenje Darija. Hvala u Sanjino i moje ime.

U Londonu '94. je govorio:

- Moram se vratiti, ja ne mogu bez Sarajeva. Ti znaš da tvom Pjevaču ni granata tamo ništa ne može...

...Srce se predalo 18. juna 2001. 20-tog, na Barama, Aleja Velikana supruga Sanja je ispratila nježna supruga, sin Dario brižna oca, Prijatelji najodanijeg među Prijateljima, ožalošćena porodica zvana Sarajevo najrođenijeg iz familije. Daleki, znani i neznani spustili su srčane zastave na pola koplja. Sarajlije su mu se zahvalile likom na poštanskoj marci, ulicom, bustom;

Kemal Monteno i Želja Samardžić pjesmom, Josip Dujmović nagradom "Davorin" i monografskim omažom "Indeksi u inat godinama". Svi zajedno opomenom umišljenom zaboravu da Pjevač nije svemoćan i da nakon minute šutnje, silna kao plima, počinje raspjevana vječnost sjećanja na sve one godine za kojih je svijet činio ljepšim, a mladosti sretnijim. Vjerom, da sve što se baci niz rijeku ne mora utihnuti s onu stranu Modre. I večeras, dok se s TV Face vidikovca obaziremo u prošlo, gordi se tamo kao ljudski svjetionik, a kad zagledamo u nebo, zlatna je zvijezda. Davorin Popović, sin Sarajeva - jedan je od roditelja naših radosti. Pa da mu namignemo malo.

OD AKADEMIZMA, DO PRIMITIVIZMA!

Piše: Rade DUJAKOVIĆ

"Hoće li sloboda umeti da peva, kao sto su sužnji pevali o njoj", sada već antologijski stih Branka Miljkovića, bio je moto obilježavanja 35. godišnjice KAB-a, one zemljotresne 1969. godine (upravo smo ove jeseni obilježili 50 godina katastrofalnog zemljotresa!).

Sada je sasvim jasno, da sloboda nije umjela da pjeva, kao što su sužnji pjevali o njoj!

Kada ovi današnji politički lideri, u svoje dnevno političke svrhe, ustrvrde kako je Jugoslavija bila promašeni projekat, evidentno je da o

Izložbom 'Plakat - 85 godina Kluba akademičara Banja Luka' Slobodana Rašića – Bobare, foto-hroničara grada na Vrbasu, oživljena sjećanja na živo prisustvo avangarde u istoriji ovog grada i područja.

svemu što su stvarale minule generacije njihovih očeva i djedova, imaju negativno mišljenje a dobro je samo ono što su oni u svojoj 'cameri obscuri' ovjekovječili, pa ma koliko to jadno, bijedno i nakaradno bilo! Da se ni KAB-a ne sjećaju, bilo je jasno već na otvaranju izložbe u Banskome dvoru (ex Dom kulture), jer niko iz Gradske niti 'državne' vlasti nije se udostojio prisustvovati, neki primijetiše odsustvo posljednjeg predsjednika i 'ukopnika' KAB-a, Nebojše Radmanovića-Prape, inače istoričara umjetnosti i još uvijek aktuelnog b-h političara! Ali zato nije

manjkalo starih KAB-ovaca kojih je i pored 'kijameta' od vremena i građevinskih radova oko Banskog dvora, bilo dovoljno da ispune mali salon u kojem je autor Slobodan Rašić postavio ovu foto-dokumentarnu i memorijalnu izložbu, sastavljenu od plakata i foto-dokumenata (u saradnji sa Arhivom RS), koji svjedoče o jednom vremenu, epohi, avangardnim ljudima Banje Luke, Vrbaske banovine, Bosanske Krajine, između dva svjetska rata i poratnom periodu socijalističke Jugoslavije, pa sve do kasnih osamdesetih XX vijeka, do kada je KAB dobacio u svom postojanju.

Osnovan 16. avgusta 1934. u Banjoj Luci, misijom progresivnih intelektualaca i rodoljuba kao pokrajinsko studentsko (akademsko) udruženje, bavio se ekonomskim, socijalnim i kulturno-prosvjetnim podizanjem sela i cijelog krajiškog regiona, a članovi Kluba djelovali su i u svojim studentskim sredinama, najviše u Zagrebu, potom Beogradu, Sarajevu, Ljubljani, Skoplju, ali i na univerzitetima širom Evrope. Do početka rata (2. svjetskog), KAB je bio politički, organizaciono i programski, istinski izraz aktivnosti KP Jugoslavije, što svjedoči i činjenica da je devet članova Kluba akademičara Banja Luka, proglašeno narodnim herojima Jugoslavije, prvi predsjednici Rade Ličina i Nikica Pavlić, potom Ivica, Josip-Šoša i Drago Mažar, Ranko Šipka, Osman Karabegović, Rade Bašić i Velimir Stojnić, a više od pedeset članova KAB-a učesnici su rata od 1941. godine. Povodom 40. godišnjice KAB-a, ukazom Predsjednika SFRJ, Josipa Broza Tita od 23. septembra 1974. godine, Klub akademičara Banja Luka odlikovan je ordenom Bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem.

Tog davnog avgusta 1934. na Suturliji u banjalučkom Gornjem Šeheru, Klub su osnovali banjalučka i krajiška patriotska i prokomunistička (skojevaska) omladina sa naročitim senzibilitetom za socijalna, kulturna i prosvjetna pitanja i život studentske i srednjoškolske (maturantske) omladine.

KAB traje oko pola stoljeća, od ranih tridesetih godina dvadesetog vijeka sa visokim socijalnim, kulturnim i političkim ciljevima, pa do kasnih osamdesetih, pred raspad Jugoslavije, 'sloverskih' vremena moralne krize i izgubljenih ideala kada se KAB pretvorio u omladinsku radnu zadrugu za istovare i kopanje kanala tj. golo preživljavanje studentske sirotinje u KAB-ovoj bašti 'sljezove boje'.

U pomalo komemorativnoj i nostalgičnoj atmosferi sjetno raspoloženih starih KAB-ovaca, lijepo odabranu, znalčki pripremljenu i majstorski postavljenu izložbu plakata u 'Art-deco' retro stilu, anti-

individualistički i antihedonistički sa jasnom idealističkom i humanističkom socijalnom porukom, informativno-edukativna, koliko i umjetnički artikulisana sa estetikom prohujalog vremena, skoro cijelog jednog stoljeća, čiju hronologiju, okom kamere, vješto prati njen autor, banjalučki foto-hroničar, umjetnički fotograf, fotoreporter, majstor scene i profesor fotografije Slobodan Rašić-Bobara.

Izložbu je, u umjetničkom salonu Banskog dvora, 2. decembra 2019. godine, otvorio domaćin Mladen Matović, kompozitor i dirigent, direktor ove kulturne institucije, stručno i nadahnuo je govorila Verica Stošić, direktor Arhiva RS, a posebnu čar večeri dalo je spontano autentično sjećanje na minula KAB-ovska vremena, jednog od predsjednika, Kamenka Kašikovića.

A za umjetnički ugođaj u salonu Banskog dvora, te prve snježne decembarske večeri u skladu sa likovnim ambijentom Bobarinih plakata, potrudio se maestralni muzičar-gitarista Željko Plamenac, koji je sa 'Starim Pjerom', zapravo i otvorio Izložbu plakata '85. godina Kluba akademičara Banja Luka'.

Decembra 2019. godine

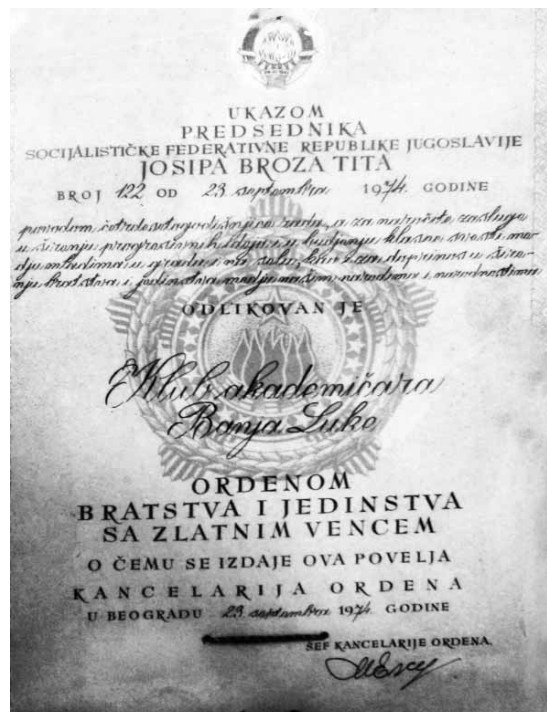

Foto: Misad Filipović

Piše: Senada Bešić

Tu su moja djeca trebala rasti

I koračati stazama koje
ja utabah u zemlju
bezbrižnosti

I trebala su svojim
dlanovima milovati
stabla posađena u
proljeća nada
U krilu mome
trebala sam ih tješiti
i brisati im suze zbog
ranjenih koljena i
snova nedosanjanih na
klupama na kojima je
još uvijek moje ime
urezano.

Tu su moja djeca trebala
slobodno ulaziti u
domove ljudi koji ih
ljubavljaju i radošću ugošćuju
i trebala su znati raspoznavati
mirise vjetrova što sobom
nose nemire i čežnju.

U ljetna predvečerja kada
oteža zrak pun lipovog cvata
trebala su na bosim nogama
nositi ožiljke oštrog kamenja
iz bistre rijeke i u očima sjaj
zalaska sunca nad crvenim
krovovima
jednog nevinog grada.
Tu su, sa djecom, koje
više nema,

trebala život nastaviti
i život veličati

Upravo tu. U svom gradu. Trebala su bezbrižno hodati ulicama
gradova kojima smo mi godinama prolazili. Osjećati
se slobodnom. Trebala su nastaviti životnu nit svojih pradjedova.
Nisu morala prebrzo odrasti zabrinuta nad izrazima
lica svojih roditelja.

U stranim zemljama i na tuđim jezicima nisu se trebala
ni zbog čega pravdati niti osjećati manju vrijednost. Umjesto
neizvjesnosti i nesigurnosti trebala su uživati u svojoj
mladosti, trebala su osjećati onu mladalačku bezbrižnost
koju im niti jedna zemlja na svijetu nije mogla pružiti.
Ljubav prema domovini nisu dijasporska djeca udisala
mirisom behara u proljeće niti komšijskim pozdravima i
posjetama nego je ta ljubav u većinu djece otrgnute iz svog
korijena usađena pričama roditelja i roditeljskom nostalgijom.
Nostalgijom za zemljom u kojoj su kažu puno bolje
živjeli prije rata. Danas su ti njihovi nostalgični roditelji
rasuti po svijetu, protjerani sa svoga još uvijek se pitajući
kome je smetalo ono dobro i zajedničko.

Ljubav je u tu djecu usađena inatom da znaju odakle su,
gdje su im korijeni, usađena je pričama o patnji i stradanju
jednog naroda a da se nije znao razlog stradanja ili da

se mogao i naslutiti. Samo je mržnja prema njima jedini
odgovor.

Ljubav prema domovini utkana je u dijasporsku djecu
uzdasima i suzama, muzikom, satelitskim programima,
hranom, folklorom, bosanskim dopunskim školama, usamljenim
nanama usahljelih očiju od tuge, hiljadama pređenih
kilometara da bi se svako ljeto i godišnji odmor proveo
u najljepšoj zemlji na svijetu. Zemlji u koju će se, tvrde njihovi
roditelji, svi jednoga dana vratiti. Zbog toga se kuće
prave i stanovi kupuju.

Teško je toj djeci rasutoj svuda po svijetu dočarati sebi
Bosnu i Hercegovinu kakvu im njihovi roditelji opisuju
i kako je ta zemlja izgledala prije dvadeset i nešto godina.
Teško im je razumjeti da nekada ulicama gradova nisu lutali
psi na koje se djeca bacaju kamenjem. Psi sakati, slijepi,
prljavi, gladni. Kada sretnu pse lualice pružaju ruke da pomiluju
te životinje koje se po bijelom svijetu čuvaju i paze
kao članovi porodice i koje koštaju finih para. Pružaju ruke

da ih pomiluju dok ih roditelji užurbano vuku u stranu objašnjavajući da mogu dobiti neku bolest i da nipošto ne smiju dirati ni pse ni mačke.

Teško je toj mladoj dijaspori kada dođe na godišnji gledati sve one koji prose za jednu kiflu, za malo kruha. Dane provode u društvu rođaka, strina i ujni kojima se poslije ni imena ne sjećaju, starog komšiluka kojega sretnu samo jednom godišnje, slušaju priče o ratu, gledaju u iznervirana lica roditelja. Od mnogih mladih ljudi sam čula da se najviše boje razboljeti i biti prisiljeni ležati u bolnici u domovini. Razapeta je mlada dijaspora između dva svijeta. Kada dođu preko ljeta i sretnu sve ujne i strine, te ostalu rodbinu za koju pojma nemaju kako su im rod, svi se izljube i izgrle i ispričaju priče kako se naraslo i u koje se škole ide, zna li se bosanski jezik i voli li se sve bosansko osjeti ta dijasporska mladost pripadnost svojim korijenima. Ali i neku udaljenost od svega koju je teško objasniti.

Rastu u jednom svijetu a čeznu za drugim. Najsretniji i najviše su uspjeli oni čiji su roditelji raščistili sa sobom i prihvatili novu sredinu ne opterećujući djecu iz godine u godinu pričama o povratku; u početku se čekalo da rat prestane, poslije da se kuća završi, sada da se malo sakupi para, da se zaradi penzija. Oni koji su shvatili na vrijeme da je masovni povratak dijaspore nakon rata bio samo iluzija i želja, a takvih nije puno, najviše su uspjeli.

Razapeti između sredine u kojoj žive i ljubavi prema svemu što je bosansko prolaze godine jednoj mladosti slušajući o ratu, o stradanju.

I dok mlada dijaspora naučena od roditelja čezne i pati

za BiH tako mladi iz te zemlje čeznu da napuste tu zemlju i počnu neki normalan život u takozvanom nehumanom kapitalističkom

svijetu. Dešavaju se i ljubavi između dijaspore i mladih u Bosni Hercegovini. Nažalost, sa ljetom često prođe i ljubav. Neki nakon sklapanja brakova sa dijasporom i dobivanjem dozvole boravka u zemljama gdje se presele zaboravljaju na obećanja data pred Bogom i ljudima i veliki broj brakova se završi za kratko vrijeme. Rijetke su ljubavi u kojima se dijaspora odluči ostati u domovini uz voljenu osobu.

Podsjeća me ta dijasporska mladost na bosanski behar rasut po svijetu, nošen sjevernim vjetrovima i natopljen kasnim ili ranim snjegovima.

Mirisani i rascvjetani, prelijepi, a opet se nekako ne uklapa u okolinu. Ranjivi i osjetljivi. Sam svoj; u inat i uz volju uspješan. I snažan. Kao budućnost sama.

Elit Städ Sverige AB

Järnvägsgatan 2B, 582 22 Linköping

www.elitstad.com

Telefon 0142 126 01

Mobil 070 952 24 66

Elit Städ Sverige AB är en företag som har fokus på leverans av tjänster av högsta kvalitet. Vi startade vår verksamhet år 2006, och sedan dess har vårt kundunderlag och omsättning stadigt ökat, tack vare de kvalitetsnivåerna vi har uppnått. Vi levererar kundanpassade lösningar, i högsta möjliga grad beroende av kundens krav och önskemål. Lokalvård av kontor och butiker, bygg- och flyttstäd samt alla typ av golvvård ingår i våra dagliga uppdrag.

I vårt arbete använder vi oss av en modern maskinpark samt är miljöanpassade till rådande lagar och bestämmelser genom vårt miljövänliga arbetspolicy och miljötänk. Vi utför uppdrag enl. löpande avtal samt enstaka uppdrag, båda med kvalitetsförsäkringar och kvalitetsgarantier. Idag är vi verksamma i Södermanland, Östergötland, Jönköpings län samt Älvsborgs län. Vår personalstyrka är i dagsläget 23 personer och vi ser framemot att inom kort även anställa fler. Vi samarbetar med Sveriges största leverantörer av hygienprodukter, och är även certifierade och utbildade i de olika användnings områden. Elit Städ följer de rådande kollektivavtal samt innehar F-skattebevis och ansvarsförsäkring. Välkomna till Elit Städ Sverige AB - ett företag med kvalitet i fokus!

Svi vi koji ste zainteresovani za posao u ovoj branši, a željeli bi raditi kod nas u gradovima: Linköping, Norrköping, Nyköping, Mantorp, Jönköping, Borås, Mjölby mogu se javiti na naše kontakt telefone.

Enisa Osmančević-Čurić:

BUKOVI I TIHACI

Izdavačka kuća „Dječja knjiga“ iz Sarajeva objavila je u 2019. godini knjigu s naslovom SLIČICE IZ DJET-INJSTVA, u kojoj znani bosanskohercegovački pisci za djecu pišu o svome djetinjstvu i stvaralaštvu. Među njima je i banjalučka pjesnikinja Enisa Osmančević Čurić koja piše o sunčanoj strani djetinjstva na obalama Vrbasa, u školskim klupama i godinama u kojima smo doživljavali i potreze, i uspone, ali i progone, približavajući nam doživljeno, iskreno i poetično više od pola stoljeća svoga života u svome rodnom gradu.

Život je kao kuća pokrivena gurabijama. Ako malo čopneš, uz prvu kišu kapaće ti za vrat. Važna je ravnoteža.

Ali ljudima se ponekad pričinjaju stvari.

Tako su za moga pradjeda Šeker-bega Šeranića govorili da kuću pokriva gurabijama. Sve druge u gradu su u to doba imale drveni krov, a biber crijep liči na kolače. Možda je zbog toga i dobio nadimak Šeker-beg.

Sa jednog od mnogobrojnih prozora te kuće uz Vrbas, kraj toplih ilidžanskih voda, moja nana je skočila u zategnut ćilim i pobjegla za „nepriliku“. Udala se za moga djeda, prosvjetnu sirotinju bez plemićke titule i sa samo dvije kuće i dva imanja.

Sa druge strane Vrbasa, na padini koju sunce prvu poliče svojim toplim jezikom, rodio se moj drugi pradjed. On je svoga unuka, moga oca, naučio da puši duhan u sedmoj godini. A cijeli dan se zabavljao spuštajući ga niz basamake u bakarnoj tepsiji kao niz tobogan. To-liko se obradovao muškom potomku da nije ni primijetio kako su imanja i trgovine Osmančevića polako nestajale. I da će unuk nasli-jediti samo ponos i sjećanje.

Kako su se moj otac i moja mati našli, to je bajka o zabranjenoj ljubavi. Kada sam je ispričala svojoj kćeri, i kada je tome dodala očevu priču o njegovim Čurićima i Stipančićima, samo je slegla ramenima:

– Čega tu sve ima, dobro sam i ispala!

Javlja se jeka davnog smijeha u pustoj kući.

Sunce se čudi pokisлом repu lastavice. Čaše procvalih magnolija su pune. Jedini znak da je noćas padala kiša.

Dan je, plavook, zajahao na ogradu balkona, već zadihan od jutarnje trke. Prije nego se provuče u svoju radnu sobu provjeri jesu li na mjestu sva četiri lastavičja gnijezda. Za kućne ljubimce ja nemam vremena. Brinem o slijepoj majci, malo sam kod kuće, a nekad od-lutam u pjesmu ili bajku.

Lastavice se brinu same o sebi. Uživam u njihovoj nepredvidivoj žustrini i radosti, iako mi ponekad ostave nezgodan potpis na tek opranom rublju. Osim toga – one su izabrale mene. Kažu da je sretna kuća pod čiju strehu dođu te ptice. Ove godine se izlegla trideset i šesta generacija njihove dinastije.

U mojoj maloj obitelji, na trećem katu zgrade u ulici koja se uli-jeva u Vrbas, na redu je bilo tek drugo koljeno. Naša unuka Tina, ali ona je prije tri godine rođena i živi u Kanadi.

Jutros sam od nje dobila čudesan dar. U paketu su stigle fo-tografije i još neke drage sitnice. Bake su najbolji čuvari uspomena. Među njima cipelice u kojima je Tina trčala. U vijugama doña – kamenčić.

Kamenčić iz Kanade! Šta ga je navelo da se tu skrrije? Da pređe toliki put.

Da li radoznalost? Ili želja naše Tine da se vrati u Bosnu?

Gledam kamenčić, a on postaje sve veći. Držim ga među prstima.

– Pa to je planeta Malog Princa!

Ne vidim tri vulkana, razmaženu ružu, ne vidim mladice baob-aba koje je Mali Princ svakoga jutra vrijedno plijevio da sačuva svoju planetu.

Moram staviti naočale. Ali se bojim. Bojim se da će čarolija nes-tati.

Vraćam kamenčić u cipelu. Tako sam sigurna da sam vratila i ružu, i pripitomljenu lisicu i sva tri vulkana koja je Mali Princ svakodnevno čistio.

Sada mogu uzeti naočale da napišem priču o kamenčiću iz Kanade. Istinitu bajku o bakama u mome gradu koje imaju dugačke, dugačke ruke, nekada i petnaest hiljada kilometara. Da bi mogle zagrliti svoje unuke u daljini.

Gledam na radnom stolu kako se smiješak moje unuke sa fotografije razlijeva po cijeloj sobi i čini je toplijom, svijetlom.

Kažem: lijepo je živjeti svugdje gdje se djeca smiju.

Važno je roditi se. Ali, to je velik posao.

Umjesto da pišem bajku o kamenčiću iz Kanade, ispričaću vam priču o mom rođenju.

Mnogi prožive život a da se nikad ne rode. Jednostavno traju kao kap vode na listu. Dok ne ishlapi. Ili gore kao upaljena sijalica, dok ne pregori.

Ja sam imala sreću da sam se rađala mnogo puta.

Rodila me moja kćer, kad se oglasila prvim plačem. I moja unuka, kad me nazvala Bakom.

Ali, kao i sve ljude, prvo me rodila moja mama.

Proljeće se koprcalo u raspuklim pupoljcima, a ja u njenom stomaku. Kuća je bila puna vojnika koji su sušili odjeću. Oni su oslobodili moj grad. Bio je kraj drugog svjetskog rata. U Evropi je slomljen fašizam.

Moja mama se ogrtala velikim šalom da sakrije stomak u kojem sam ja postajala nestrpljiva. Plašila se da će joj neko zamjeriti što je vodila normalan život dok su oni bili daleko od svojih kuća. To joj nikada nisam oprostila. Ljubav i novi život, zar ima ljepšeg oružja protiv svih budućih ratova!

Tog šesnaestog maja 1945. godine grane procvalog jasmína su kuckale u prozore. Sve je mirisalo na slobodu i svježe oribane podove u mojoj kući. Mama je počela mijesiti pogaču da sakrije bol zbog prvih trudova.

Dok se pogača ispekla – ja sam rođena.

Treće sam dijete, i sve je išlo brzo.

Na ruke me dočekala očeva mati Izeta koju sam kasnije zvala Majka. Možda sam je zbog toga toliko voljela. Ili zato što sva djeca vole svoje bake, nane, nene, majke, ili kao ih već zovu.

Sjećanje na nju miriše na neponovljivu dobrotu. U njenoj kući, pod sećijom, imala sam Namu i Zemu. Mnogo igračaka i onih nepotrebnih stvari za koje samo djeca znaju čemu služe. Ali nisam rođena u toj kući.

Dešava se ponekad da slučajne okolnosti određuju važne trenutke u ljudskom životu. Tako se ja osjećam prevarenom što nisam, kao moja starija braća, rođena u velikoj obiteljskoj kući Osmančevića sa čijih se prozora vidi cijeli Gornji Šeher, a sunce na njenom krovu ostavi svoj prvi potpis kad najavljuje novi dan. Pa kad me pitaju gdje sam rođena, pokazujem na prizemnicu skupljenu u vlažnoj sjeni brda Šehitluci. Bio je kraj rata, najopasnije vrijeme, a mama pred porodom. Moji roditelji su se sklonili tamo gdje je bilo sigurnije.

Šeranića kuća u Gornjem Šeheru

Poslije im se dopalo da žive samostalno pa se nikada više nisu vratili u staru obiteljsku kuću.

Srećom, u toj iznajmljenoj kući nismo ostali dugo. Izgradili smo novu kuću na Hisetima, naselju na granici između Gornjeg i Donjeg Šehera. Nedžib i Mensura, moji roditelji, bili su ponosni zbog toga. Napravljena u teško poslijeratno vrijeme siromaštva, ali u najljepšem dijelu Banje Luke u kojem se, svega dva kilometra od centra grada, od glavne ulice do Vrbasa prostiru raskošni voćnjaci, livade, čaire i luke.

Ponosna sam bila i ja, jer sam svojim nejakim ručicama vadila busenje iz iskopanih rupa za temelje. I nisam se bunila kada smo imali samo krompirovu čorbu za ručak. Moj otac je znao reći staru izreku:

– Ako hoćeš povoljno kupiti kuću, ne pitaj za cijenu onoga ko je kuću sam pravio.

Odricanje i rad i običnu kuću učine palatom. Iako nikada za mene nije bila tako lijepa kao stare bosanske kuće mojih djedova.

Kuće, kao kule sa debelim zidovima, sa bijelo okrečenim velikim sobama, sa starinskim ćilimima, sa mnogo doksata i prozora u čijim sam se udubljenjima mogla igrati. Najljepša od svih bila je kuća moga pradjeda po majci.

Ta kuća Šeranića bila je pod zaštitom Zavoda za spomenike kulture. Imala je izrezbarene tavanice i zidove, sa ugrađenim plakarima koji su se zvali sergeni. To je kuća koja je u Banjoj Luci prva pokrivena crijepom. Avlija ispred kuće je bila popločana bijelim kamenim pločama između kojih je cvjetao prkos. Činilo se kao da su i vani prostrti ćilimi. Tu je bila i ogromna peć od keramike, tzv. petnjaka, na kojoj se ljeti kuhalo. Pod vinogradom velika ležaljka za lulanje. U bašti sve vrste voća, čak i smokva – i izvor tople ljekovite vode, ilidža.

Tužno je da su od te ljepote danas sačuvane samo fotografije u starom Turističkom vodiču kroz Banju Luku. Zadnjih deset godina u mom gradu je uništeno mnogo spomenika kulture i lijepih građevina.

A kuću u kojoj sam slučajno rođena pamtim samo po izvorima tople ljekovite mineralne vode. Sada je tamo izgrađen veliki bazen, ali je sačuvano i nekoliko starih kupatila sa kamenim kupolama. Zna se da su te izvore koristili još stari Rimljani. Na svom putu do Vrbasa voda taloži minerale od kojih je nastajala sedra, posebna vrsta kamena kojim su građene najljepše kupole i minareta u Banjoj Luci.

Nastavk u slijedećem broju

Banjalučani u Kanadi

Kad ožive

*Druženja u Torontu, "Kod Freda":
Kad se popčnu nizati davni događaji...*

sjećanja...

Tekst i foto: Angel TRAJKOVSKI

Postalo je već uobičajeno da u septembru odletim do Toronta, velegrada u kojem živi dosta ljudi sa naših prostora. Majk, izvanredan domaćin, pobrinuo se da sve bude odlično programirano i organizovano. Premda se družimo često, mnogo zajedničkih godina je iza nas, opet me prijatno iznenadio svojom sportskom disciplinom, načinom ishrane, kuharskim vještinama, svojom aktivnosti... Kada pođemo u šetnju gradom, brzim hodanjem ostavi me iza sebe, ništa mu preći pješice 10-15 km...

Kao i svaki put, obavezan je odlazak na prirodni fenomen - Nijagarine vodopade, a poseban ukras ove prirodne ljepote je spomenik najvećem naučniku naših prostora - Nikoli Tesli, čija su naučna dostignuća još uvijek ovdje živo prisutna.

Svakodnevno smo igrali tenis, a uveče druženje sa našom banjalučkom rajom u Restoranu "Kod Freda"... Prepričavanje nekadašnjih događaja, spominjanje mnoge gradske raje i smijeh, smijeh... Da, malo se i popije... Pojedinci imaju nevjerovatnu memoriju, i kada se počnu nizati davni događaji, sjećaju se najsitnijih detalja, a tu prednjači Radomir Batić - Bata, iz nekadašnjeg, u zemljotresu potonulog, "Titanika", koji je davno, davno otišao iz Banjaluke. Najčešće su tu bili: Majk, Čanak, Bata, Mladen Bjelajac, Stupar, Dževad (Putkaš, koji se upravo vratio iz Banjaluke). Kanada je predivna zemlja, a ja ću pokušati, priloženim slikama, bar malo dočarati atmosferu sa naših druženja.

Na kom smo putu?

Foto: Mirsad Filipović

Piše: Nedžad TALOVIĆ

Ako pogledamo ljudski rod, npr. od 15. vijeka, slika svijeta u očima čovjeka bila je sasvim drugačija nego danas... Zemlju je vidio kao ravnu plohu - "Tera firma", mirujuća površina oko koje se sve okreće. U prirodi, stijenama, vodi, vremenskim (ne)prilikama, bolestima, usjevima... u svemu vidio je Boga i njegovu volju. Uloga crkve i sveštenih lica bila je odlučujuća u svemu. Religija je bila ta koja je bila i jeste jedina istina. Dakle, slika svijeta kao ravne ploče bila je dominirajuća znanstvena spoznaja tadašnjeg čovjeka.

Svaka kultura sadržava "sjeme" svog vlastitog uništenja, kraja, bio to i svršetak jedne epohe ili kao početak nečega novog i nepoznatog! U tom smislu, i tada u Poljskoj Kopernik dolazi do spoznaje da Zemlja nije ravna ploha u centru svemira, nego kugla koja se, zajedno sa ostalim planetama okreće oko Sunca i svoje vlastite osi istovremeno. Nastale su dramatične reakcije crkve, ali, što je rekao francuski pisac i dramaturg Viktor Hugo: "Postoji samo jedna stvar koja je jača nego sve vojske svijeta, a to je ideja kada se rodi, ništa je ne može zaustaviti kada za nju dodje vrijeme".

Njemački matematičar Johannes Kepler potvrđuje matematičkim putem Kopernikovu teoriju. Talijanski naučnik Galileo Galilej, koji se smatra "ocem moderne opservacione astronomije" i "ocem moderne fizike", konstruiše do tada najveći teleskop, koji mu je omogućio

Svakodnevno smo svjedoci nekih ljudskih iracionalnih postupaka, reakcija pa i sukoba, od verbalnih pa do fizičkih. Kako i zašto? Na čemu se zasniva sav taj destruktivni ljudski akt? Zbog čega čovjek postaje laka marioneta ili je adherent nečega što ni sam ne razumije?

da se uvjeri da su i Kopernik i Kepler bili u pravu! Time je doveo svoju glavu u pitanje i crkva ga kritikuje i optužuje. On moli za oprost, ali i nudi crkvene ljude da pogledaju kroz njegov teleskop, što ovi odlučno odbijaju. Za njih je jasno da je Zemlja u centru svemira oko koje se sve ostale planete i nebeska tijela okreću. Da bi se spasio, molio je za oprost, ponizio se da bi spasio svoj život, te je bio prinuđen da se javno izjasni da je Zemlja ravna ploča koja miruje. "Eppur si muove" ili "Ipak se kreće" navodno je izrekao Galilej nakon suđenja ili pri dolasku u kućni pritvor. Danas se ta rečenica koristi kao brzi odgovor te znači da nije bitno što ljudi vjeruju, bitno je ono što činjenice dokazuju.

Sjeme novih ideja je bačeno usprkos protestima crkve. "Ulje na vatru" dodaje i francuski filozof Rene Descartes koji je nakon serije vlastitih snova došao na ideju da razdvoji dušu od tijela, na dijelove koji svaki za sebe može da egzistira. Dakle, duhovno i materijalno - svako za sebe! Crkva, začudo nije reagovala naročito, ne sluteći koliku će snagu imati ova zamisao. Nisu smatrali spornim studirati materiju samu za sebe bez potrebe da se za tu priliku negira egzistencija duhovnog. Niko, zapravo, nije slutio snagu tog načina razmišljanja. Lavina se pokrenula, a tvorac te ideje Descartes umro je u Starom gradu u Stokholmu 1650. Bio je osobni ljekar i savjetnik kraljice Kristine, ali je umro u hladnoj kamenoj kući, jedne zimske noći ne dočekavši ma-

terijalne plodove svojih snova, pa i onih koji će doći nekoliko stotina godina nakon njegove smrti, ironično, u vidu centralnog grijanja ili električnih deka. Stvari nastavljaju svojim tokovima i još jedna važna ličnost u stvaranju nove slike svijeta dolazi na scenu – Englez Isaac Newton, čovjek koji je jedan, pa možda i najznačajniji znanstvenik koji svojim radovima snažno doprinosi novim saznanjima. Nakon što je, ležeći ispod drveta, dobio jabuku u glavu, razmišljao je i stvorio teoriju o gravitaciji koja će postati osnovom zapadnog industrijskog napretka. Svojim radovima formulirao je prirodne zakone, te objasnio kretanje, međusobni uticaj i ponašanje nebeskih tijela.

Čovjek počinje da gradi mašine, poduzeća započinju sa radom, nova saznanja pristižu i svijet se mijenja zauvijek. Zemlja je, od vjerovanja da je ravna ploha, postala planeta jedna u nizu koje se kreću u svojim zakonitostima, negdje na rubu Galaksije. Bolesti nisu više djelo "više sile", nego djelo mikroorganizama. Boga više ne možemo kriviti niti za loše vrijeme i prirodne nepogode, kao ni za loše usjeve, nego za to krivimo loše fizikalne i biološke zakonitosti. Saznanje o stvarnosti se preselilo od religije do znanstvenosti. Sada su znanstvenici bili ti, ne više sveštena lica, koji su stvarali sliku u kojoj se vidi međusobni utjecaj i drugačija stvarnost. Čovjek je sada vidio Univerzum kao jednu veliku mašinu na koju će znanstvenost uskoro dati objašnjenja. Religiozni idealizam ustupio je mjesto racionalnoj spoznaji i načinu razmišljanja. Idealizam se pretvorio u materijalizam. Time je novo vrijeme rođeno. Vrijeme koje je u osnovi promijenilo poglede čovjeka na sebe samog, ali i na okolinu, vrijeme kad su se pojavili izumi poput aviona, mobilnih telefona, kompjutera i ostalog. Vrijeme koje je čovjeku donijelo toliko novina, olakšica kao nikada do tada u njegovoj historiji koje su izmijenile njegov način života u osnovi i zauvijek. Čovjek u 21. vijeku na zapadu živi na materijalnom nivou kojeg čovjek 15. vijeka nije nikada mogao niti sanjati. Ali ništa nije vječno! Sada na početku novog vijeka zapažamo da današnja egzistencija ima i svoje loše strane. Sve nas je više na Zemlji i istovremeno nestaju na hiljade životnih formi na planeti, kako onih u biljnom tako i u životinjskom svijetu i to samo radi dominacije čovjeka. Alergije napreduju epidemijski. Nisu samo fizikalni zakoni na djelu nego je čovjek taj koji utiče na vjetrove, vremenske prilike, uopšte. Ljudska ukupna znanstvena spoznaja povećala se eksponencijalno. 90% od znanstvenika koje je čovječanstvo ikada imalo - žive danas, dakle naši su savremenici!

Mi zvanično znamo mnogo više od čovjeka iz 15. vijeka, ali jesmo li uistinu pametniji? Dobili smo sve savršenije lijekove, ali jesmo li zdraviji? Imamo mnogo bolje uslove življenja, stanovanja, ali imamo li sretniji dom? Policija je dobila sve moderniju opremu, ali jesmo li sigurniji? Dobili smo toliko elektronike, mašina, aparata, koji nam štede vrijeme, robota koji rade za nas, ali jesmo li manje stresni. Pričamo isušiti mnogo o kuhanju, hrani, ali imamo li zaista vremena za to? Nešto ne štima!? Odakle toliko mnogo samoubistava kod mladih ljudi? Depresije? Odakle toliko stres i umor? Odakle dolazi svo to neprovocirano nasilje i zašto toliko malo spontanog dobročinstva među ljudima? Zašto nastavljamo sa uništenjem prirodne okoline iako znamo kuda nas to vodi? Zašto velike sile i ostali ne mogu pronaći konsenzus o klimatskim pitanjima? Zvanično imamo više zabavnih stvari danas, ali nismo sretniji. Ona stara religiozna vjerovanja zamijenjena su materijalističnim. Možda će se pokazati da je upravo materijalizam ustvari samo jedan novi način vjerovanja/vjere. Možda su današnji problemi tek znak da se naša slika svijeta ruši. Možda je i ta materijalistička era doživjela svoju kulminaciju? Sve stare istine prestanu nekada da važe! Možda se nalazimo na pragu neke nove ere, kao što je čovječanstvo bilo u 15. vjeku? Možda je neko novo sjeme počelo da niče i ako je tako šta je onda to što je novo?

Niko ne zna, ali predpostavljam da veći dio toga novog će sačinjavati ljudsko poimanje, osjećanja i pogledi, razum prije svega. Upravo ova svojstva će se pokazati mnogo važnija i snažnija nego do sada. I to ona vrsta razuma koja se ne objašnjava procesima vezanim za ganglije, nervne čvorove i njihovim uzajamnim djelovanjem, elektromagnetskim impulsima i signalnim supstancama u ljudskom mozgu. Važno je znati da je materijalizam dominirao kako istraživačkim tako i

znanstvenim svijetom uopšte. Dva pojma, u tom smislu su zauzela značajno mjesto, a to su POZITIVIZAM i REDUKCIONIZAM. Pozitivizam ovdje nema ništa sa pojmom pozitivnog mišljenja, nego objašnjava fenomen, tj. tvrdnju, da samo ono što se može mjeriti, vagati, računati je ono što, uistinu, i egzistira. Ono što se ne može dokazati ili vršiti eksperiment uzastomnim opitima, treba da se i odbaci. Mnogo puta jedna mudra strategija koja je držala istraživanja na jednom zavidnom i solidnom nivou omogućila je upravo da čovjek dođe i do značajnih saznanja, koja su opet vodili do novih proizvoda, kao što su npr. mikrovalne peći i aparati za dijalizu. Ali istovremeno sva ta nova saznanja nisu mogla dati neki odgovor na dublja životna pitanja čovjeka. Nije mnogo rečeno kako je ljudski razum nastao. Način(i) na koje možemo da razmišljamo? Kako možemo da doživljavamo neke stvari? Kako se sjećamo, kako pantimo? Redukcionizam ima značenje tendencije da čovjek upražnjava redukcionizam kako bi došao do saznanja o najsitnijim dijelovima onoga što želi da izučava. Razmatrajući, analizirajući molekule npr. automobilne gume, čovjek dolazi do drugih značajnih svojstava samog materijala od kojeg je ona načinjena. Ali i to funkcioniše djelimično. Cjelina je mnogo više od zbira svih dijelova. I ljudski mozak je mnogo više od sume molekula koje ga čine. Melodija je mnogo više od sume tonova. Ne možeš doživjeti sve čari jednog stiha ili teksta tako što ćeš analizirati sastav samog mastila. Muziku Mozarta ne možeš doživjeti tako što ćeš sastaviti radio aparat sa kojeg čuješ njegovu muziku. Dali-jevu sliku nećeš doživjeti tako što ćeš studirati molekularni sastav boja koje su na njegovu platnu. Ljudske spoznaje, dakle, nemaju ništa sa atomima i molekulama, iako su isti tako uočljivi.

Uvjeren sam da se nalazimo u jednom prelaznom periodu, kao cirkuski artist koji je u letu između dvije hvataljke na trapezu. Onaj koji sve to posmatra može vidjeti da se sve to dešava brzo. Nova slika svijeta će se ukazati postepeno, baš kao i fotografska slika u mračnoj komori. Sadržavaće još zanimljivije detalje, otkrića i promjene u našoj glavi nego u doba kada se slika Zemlje kao ravne ploče pretvorila u onu koja jeste – planete. U to doba ta saznanja su se događala u periodu od oko 150 godina. Sada, u doba informatike, te promjene desit će se znatno brže. Kada je Vaclav Havel dobio Philadelphia Liberty medalju 1994. godine, u svom govoru istakao je sljedeće: "Smatram da postoje osnovani razlozi da smatramo modernu eru kao završenu. Postoji danas toliko indikatora koji kazuju da smo u jednom prelaznom stadiju, kada se može smatrati da je nešto na putu da nestane, dok se nešto novo, istovremeno, s bolom rada. Kao da nešto pada i trune za sva vremena, dok je nešto drugo, novo, nepoznato na putu da se uzdigne iz tih ostataka."

Nešto će se uistinu desiti!? Istraživanja na polju ljudskog mozga i spoznaje povećavaju se dramatično. Ljudski um, baš kao i morsko dno čini se nedovoljno ispitanim, punim tajni. Možda ćemo uskoro doći do zaključka da je ljudska moć spoznaje, njegova svijest ono što je najvažnije. To je nešto mnogo više od onih stvari koje možemo mjeriti i koje vidimo pred sobom. Činjenica je da egzistira dosad nepoznata veza između svijesti i materije. Jedna nova veza koja nije nužno zarobljenik vremenskih i prostornih barijera. Ponovo se pitam kako čovjek nekada, ili veoma često biva tako destruktivan u svojim postupcima i nepromišljen u odlukama,? Iako mu dokazi stoje pred nosom, on postupa iracionalno. Zašto?

U staroj materijalističkoj slici svijeta čovjek je jedan fizički aparat koji je na neki način uspio da razvije svoju svijest i koji će vremenom uspjeti predočiti tačno kako ona funkcioniše. Radi se samo o hemijskim reakcijama i elektromagnetskim impulsima u ljudskom mozgu. Ali zamisli ako se dokaže sasvim suprotno!? Zamisli, ako se pokaže da mi nismo fizički aparat koji razvija svijest, nego da je svijest ta koja razvija fizički aparat!!

To svakako može biti jedan dio nove slike o svijetu iako je to jednako teško za prihvatiti, baš kao što su i sveštena lica u Rimu, nekada davno, teško akceptirala činjenicu da je Zemlja okrugla.

Nataša Križanić:
MOST DUGINIH BOJA

Postoji jedan
poseban most,
satkan od ljubavi
i od želja,
pruža se kao
najljepša duga
od prijatelja
do prijatelja.

On spaja ljude
a ne mjesta,
u svakom odsjaju
dobrotu vidi,
dodaj mu i ti
svoju boju,
u svojim snima
i ti s njim idi.

(Iz istoimene knjige poezije koja, sa ilustracijama Sabahete Hadžikadić, uskoro izlazi iz štampe u ediciji »Banjalučki žubori«)

Siba Halimić:
NEK SVI RUKE PRUŽE

Ima jedna rijeka
koja mene čeka

I moji korijeni
u njenoj su pjeni

Vrbas, Šeher, Suturlija
moja pjesma najmilija

A kad pružim ruku
grlim Banjalučku

Nek svi ruke pruže
i ljubavi združe...

(Iz knjige poezije »Tamo sam sretna, koja sa ilustracijama Radeta Babića uskoro izlazi iz štampe u ediciji »Banjalučki žubori«)

Ismet Bekrić:
SRCA PUNA BANJALUKE

Od Šehera do Vrbanje,
od Trapista do Pobrđa -
vez zlačani tkaju sanje,
a ljubav je jača, tvrđa,
pa kliknemo šireć ruke,
srca punih Banjalučke.
Šušti lišće, šumi rijeka,
Šeher zove, Kastel čeka,
Vrbas se u krv uvuk' o,
Banjaluko, Banjaluko!

Od Pećina do Mejdana,
od Rosulja do Hiseta -
pružila se zlatna grana
u snovima, što procvjeta,
pa slušamo drage zvuke,
duša punih Banjalučke.
Šušti lišće, šumi rijeka,
svaki list i slap nas čeka
Vrbas se u san uvuk' o,
Banjaluko, Banjaluko!

Enisa Popović-Čengić:
DJECA SREĆE

Negdje bih da odmorim dušu
Negdje bih da sretnem samo ljepotu
Idem tamo...

Tamo gdje pjevaju muze
Gdje plešu boje sa leptirovog krila
Idem tamo...

Možda da sretnem oči bez suza
Lica bez tuge i bola
Da sretnem djecu sreće...

Elvira Krupić Šamljić:
ŽIVOT

Iz mraka i ničega
Ja sam na svijet došla
I u jednom dahu
Jednog sudnjeg dana
U tamu se vraćam sama...
Šta je između toga,
Između ta dva svijeta tame?
Je li to:
Svijest što kroz maglu luta
Osjećaj na granici bola
Nijanse zla i dobroga
Ljubav, što se u dodiru traži
Pogled brižne majke, što vezu održava
Dijete što smijehom razveseljava.....
Šta je to između ta dva crna mraka
Na početku i kraju našeg bitisovanja?
Je li to:
Sudbina što se kroji
Vrijeme što liječi
Lijepo vrijeme i nevrijeme
Što nam naš dan označi...
Ili noći tamne što zvijezde pokažu,
A svoju tajnu mrakom obaviju...
Ili je to prostor što se u svemiru gubi...
Šta je to između ta dva crna mraka
Što naše vrijeme naslika?
Je li smisao u vrlini?
Noći, mjesečini i pjesmi?
Ili je to, što u mojoj duši
Božja milost cvjeta,
A sve drugo ovom dunjaluku se ostavlja...

Vaš POSJED u domovini

Sa agencijom Posjed:

Locirajte Vaš novi stan

Iznajmite Vašu nekretninu

Predajte na upravljanje u sigurne ruke

Za kupovinu, najam i brigu o Vašoj
nekretnini kontaktirajte agenciju

info@posjed.ba tel: +387 33 742 977 mob: +387 62 977 978

Brinemo za vašu nekretninu kao za vlastiti POSJED!

Šta naši NALOGODAVCI - klijenti koji prodaju i daju u najam svoju nekretninu mogu očekivati od tima POSJEDA?

1. Agenti POSJEDA će, u skladu sa visoko profesionalnim standardima, sugerisati korektno odmjeravanje prodajne cijene i iznosa najamnine.
2. POSJED preduzima sve potrebne marketing aktivnosti – uključujući sve pogodne savremene kanale, društvene mreže, promocije u digitalnom marketingu (MLS – multiple listing services).
3. Profesionalci POSJEDA će sa vama održavati kontinuiranu i nenametljivu komunikaciju, izvještavajući vas redovno o progresu svojih posredničkih aktivnosti.
4. POSJED će uvijek nastojati da vas povezuje sa kvalifikovanim kupcima i najmoprimcima, vodeći računa o vašem vremenu i interesima.
5. U razgovorima sa potencijalnim kupcima i najmoprimcima POSJED se neće rukovoditi vlastitim interesom i pritiskom za zaključenje ugovora, jer su interesi i zadovoljstvo naših nalogodavaca naš prioritet.
6. Zaposlenici POSJEDA temeljito organizuju i prisustvuju na prezentacijama nekretnine zainteresovanim kupcima i pri tome pažljivo slušaju i vjerodostojno prenose informacije i komentare nalogodavcu.
7. POSJED vodi računa o svim potrebnim detaljima za ugovornu transakciju sa trećim licima – ugovorni, tehnički detalji, režije, troškovi i sl.

POSJED ostaje vaša dobra lokacija.

Brinemo za vašu nekretninu kao za vlastiti POSJED!

Agencija POSJED svojim klijentima obezbjeđuje čitav set različitih usluga:

1. Posredovanje u prodaji i najmu nekretnina:
  - Korištenih i stanova u novogradnji;
  - Apartmana i vikend kuća;
  - Samostojećih i kuća u nizu;
  - Garaža i parkirnih mjesta;
  - Poslovnih zgrada i prostora – objekti poslovnih, turističkih i usluga za sport i rekreaciju, kao i trgovačkih i ugostiteljskih;
  - Građevinskog i poljoprivrednog zemljišta.
2. Usluge podrške klijentima pri kupoprodaji i najmu (organizacija, tehnički i dokumentarni koraci);
3. Savjetovanje u procjeni, prodaji i kupovini nekretnina;
4. Investicionog savjetovanja;
5. Istraživanja tržišta nekretnina;
6. Finansijskog savjetovanja.

POSJED je uvijek vaša dobra lokacija.

Pripremio: Vlado Bojer

UPUTSTVO ZA UPOTREBU

Mladenci se jedva oslobodili svatova i uletjeli u svoju sobu, na svoju prvu bračnu noć.

Mladenka nije ni počela da se skida, kad mladoženja izvuče odnekud papir i počne ga čitati u sebi. Ona se začudi te ga upita:

-Što ti je to sad?

-Uputstvo za upotrebu, poslao mi ga je tvoj bivši muž!

PRAVA STVAR

Voze se tri zatvorenika prema zatvoru. Svakome od njih dopušteno je da ponesu po jednu stvar koja će mu pomoći da prikrati vrijeme iza rešetaka. Prvi upita kolegu pored sebe:

-Šta si ti ponio?

-Ponio sam boje, kako bi mogao obojiti sve zidove u ćeliji. A šta si ti ponio?

-Ja sam ponio karte. Mogu "ubiti" vrijeme igrajući pasijans, poker razne igre.

Nakon toga upitaju trećega:

-Šta si ti ponio?

Ovaj se odmah razvedri i izvuče kutiju tampona.

Ova dvojica se zabezeknu te upitaju:

-Pa šta možeš s'tim?

-Svašta! Evo, na kutiji lijepo piše-mogu plivati, jahati, rolati se.....

GENIJALAC

Diplomirao političar na privatnom fakultetu, pa kaže ženi:

-Da sam znao kako je ovo lako, završio bih i srednju školu!

BJEGUNAC

Plavuša se obraća doktoru u Hitnoj pomoći:

-Doktore, pomognite, pas me ugrizao za uho!

-Specijalist upita:

-Jeste li ga dezinficirali?

-Kako, kad ga nisam uspjela stići?!

TRBUH

Neoženjeni muškarac nema trbuh jer kad otvori frižider kaže:

-Opet isto i ode u krevet.

Oženjeni muškarac ima trbuh jer dodje u krevet i kaže:

-Opet isto i otvori frižider.

DOBAR RAZLOG

-Bona , Fato, jesi l' za to da odemo na nudističku plažu? pita muž ženu na ljetovanju.

-Jok, bolan.

-A zašto?

Fata spusti pogled prema njegovom medjunožju, pa kaže:

-Ne želim da poslije pričaju, kako sam se

udala za tebe zbog para!

NEMA GORIVA

Crnka i plavuša se voze u automobilu.

-Zašto smo stale?-pita plavuša.

-Ostale smo bez goriva.

A plavuša ispali:

-Kako si ti pametna, a ja bih i dalje vozila!

ZLATNA PRAVILA

Četiri pravila za sretan brak:

1. Naći ženu koja dobro kuha.
2. Naći ženu koja dobro zaradjuje.
3. Naći ženu koja je dobra u krevetu.
4. Paziti da se ove tri ne sretnu!!!!

PRIJEKOR

-Gospodine, ne želim biti nepristojan, ali doista ste se mogli okupati prije pregleda! prekori liječnik pacijenta.

Ovaj će na to:

-Oprostite, gospodine doktore, ali ja sam mislio da bolujem od neke unutrašnje bolesti!

LIJEK ZA IZMIRENJE

Pita Mujo Fatu:

-Kako se ti ne iznerviraš kada se izderem na tebe?

Fata će smireno:

-Pa lijepo, jednostavno odem u WC da ga očistim.

-A kako ti to pomaže?

-Koristim tvoju četkicu za zube!

FATALNA NEZGODA

Sreli se Mujo i Haso. Mujo zapita

Hasu:

-Pa gdje si to ti fasov'o, pa ti je tol'ka felga na oku? Oko ti se skroz zatvorilo!

Haso:

-Ma šuti jarane.....sinoć doš'o p'jan kući a Fata se naljuti i pogodi me paradajzom u glavu!

Mujo:

-Ajd',nemoj fantazirat' Gdje će ti od paradajza biti tol'ka šljiva?

Haso:

-E, jebi ga, ovaj je bio konzerviran!

SLUČAJNOST

U kancelariju direktora uleti supruga zamjenika i sva izvan sebe vrišteći reče: Štitite onog mog pijanca i ženskara, pogledajte što sam mu našla u kaputu... i baci mu na sto ženske gaćice.

Direktor ju zamoli da se smiri, te obeća da će problem biti riješen sutra, te da izadje jer mu dolaze važni gosti na hitan sastanak. Ženu izvedu iz ureda, on brzo strpa gaćice u djep kaputa, te primi partnere na sastanak.

Sutra u jutro žena direktora krene urediti mužu kaput i nadje gaćice u djepu kaputa. Sva ljuta obrati se mužu i otvori paljbu na njega:

-Daj odrasti već jednom i prestani sa glupim vicevima, dva dana tražim ove gaćice, a sada ih nadjem u tvom djepu od kaputa!

DVA PITANJA

Pita Perica tatu

-Tata, mogu li da te pitam 2 pitanja?

-Može, ali samo jedno.

-Da li ćeš mi povisiti džeparac i zašto nećeš?

SLIČNOST

Koja je sličnost između lošeg đaka i lošeg muža?

- neko drugi im radi domaći.

ALADIN

U Zemunu, izlazi migrant na terasu i trese ćilim a komšija Zemunac ga gleda pa kaže:

- Šta je Aladine, neće da upali?!

UŽIVAJ

Zove čovek doktorsku ordinaciju i pita doktora za savjet:

- Doktore, žena mi je bolesna, izgubila je glas i ne može da priča. Šta da radim?

- Uživaj čovječe, uživaj!

PRITISAK

Došao starac kod doktora na pregled. Doktor, nakon pregleda kaže:

- Nikada nisam video čovjeka Vaših godina u ovako dobroj formi, koja je vaša tajna?

Starac mu kaže:

- Ustanem rano svako jutro i po cijeli dan lovim paunove.

- Vi se šalite? Sigurno je genetski, od čega Vam je otac umro?

- Otkud vam to da je umro?

- Otac vam je živ? Koliko ima godina?

- ima 99. Jutros smo bili zajedno u lovu na paunove.

- Da, razumem, ali opet nije samo to razlog. Koliko Vam je deda imao godina kada je umro?

- Ti mi doktore sarani svu familiju, nije deda umro.

- Deda Vam je živ? Mora da ima 120 godina.

- Deda je napunio 118 ove godine.

- Pretpostavljam da je i on bio sa Vama u lovu na paunove?

- Ne, on je imao obaveza, sprema se za svoju ženidbu.

- Zašto pobogu želi da se oženi sa 118?

- Ma, duga priča, roditelji vrše pritisak na njega.

BAKA U HITNOJ

Donijeleni baku u hitnu pomoć pa je pitaju:

- Opet Vi? Juče smo Vas spasili jer ste pojeli otrovne pečurke, šta je danas?

- Isto, sinko. Ostalo od juče, pa reko da se ne baci.

MATURSKI RAD

Pita pacijent na operacionom stolu hirurga:

- Doktore, zar će stvarno student da me operiše kao svoj maturalni rad?

- Da, ništa ne brinite, ja ću gledati kako radi.

- A šta ako pogriješi i operacija ne uspije?

- U tom slučaju nema šanse da položi!

POLITIČAR

Presretne pljačkaš sa fantomkom na glavi uglađenog gospodina u novom odijelu:

- Daj mi tvoje pare, odmah!

Uplašeni gospodin diže ruke uplašen i kaže:

- Ali, ja..ja sam političar.

- A jel!, onda mi daj moje pare!

NEVINA

Političar u predizbornoj kampanji obilazi mjesta i priča sa ljudima. Tako u jednom selu naleti na prostitutku:

- Dobar dan, ja sam Aleksandar i političar sam već preko 30 godina, pošten sam, častan i ne lažem.

- Ijao, ja sam Božana i prostitutka sam već preko 20 godina, volim svoj posao i nevina sam.

POZDRAV

Plavuša zove telefonom radio stanicu i biva uključena u radio program:

- Želela bih da pozdravim svoje roditelje, a posebno Mamu i Tatu!

BUTIK

Ulazi žena u butik i pita prodavačicu plavušu:

- Htela bih probati onu haljinu u izlogu.

Plavuša odgovara:

- Neće moći gospođo, moraćete je probati u kabini.

HAPŠENJE

- Šefe, stigli smo na mjesto zločina.

- Kakva je situacija?

- Žena je ubila muža. 12 uboda, 2 prostrijelne rane, poluspaljen, bez glave i bačen niz stepenice.

- Bože! I što vam je rekla kao razlog?

- Veli da je njen muž počeo hodati namjerno po tek obrisanom mokrom podu.

- Jeste je uhapsili?

- Nismo još Šefe. Čekamo da se pod osuši.

Poštovani Banjalučani,

Zovem se Haris Eminović rođen sam 9.5.2001. u Banja Luci, gdje i sada živim. Imam 18 godina i učenik sam 4 razreda srednje medicinske škole. Sa 11 godina počeo sam igrati stoni tenis prvo u OSTK Spin a 2016 godine prešao sam u klub STKI Vrbas (to je klub koji je prilagođen za osobe sa invaliditetom).

Uz mnogo treninga, truda i maksimalnog zalaganja postigao sam odlične rezultate kao dokaz su mnogi pehari i zlatne medalje. Od 2018 godine zvanično predstavljam Bosnu i Hercegovinu kao parastonotenisera u kategorije M6. Najveći i najznačajniji uspjeh sam postigao u Finskoj na Svjetskom kupu gdje sam u pojedinačnom takmičenju zauzeo 9 mjesto, a u ekipnom svojoj državi BiH i Banjaluci donio zlatnu medalju.

Na takmičenju u Finskoj bilo je preko 170 takmičara iz 33 države. 6.10.2019 u Podgorici sam osvojio 2 zlatne medalje i u ekipnom i u pojedinačnom djelu takmičenja. Moj cilj je da odem na Paraolimpijske igre u Tokijo 2020 godine u avgustu mjesecu.

U skorije vrijeme, a i u budućnosti treba da idem na još Evropskih i Svjetskih takmičenja da bi ostvario normu za Paraolimpijske igre u Tokiju.

Trener, roditelji i Paraolimpijski komitet BiH podržavaju me koliko mogu u finansiranju takmičenja ali su to stvarno prevelika sredstva za njih. Volim stoni tenis čast mi je da predstavljam Banja Luku i Bosnu i Hercegovinu ali bojim se da moj san se ne prekine radi finansijskih sredstava.

Zato vas molim, ako ste u mogućnosti da mi pomognete da odem na takmičenja i da povratim staru slavu i sjaj o sportu kakvu je nekada imala naša Banja Luka.

Ovo su takmičenja na koja bih trebao da odem:

ITTF Fa 40 Egypt Para Open 2020, Alexandria :1-4.02.2020.

ITTF FA 40 Costa Brava Para Open 2020, Platja D 'aro Spain:05-08.03.2020.

Paralympic World Qualification Tournament, Laško (Slovenia) 9-11.5.2020.

ITTF Fa40 Slovenia Para Open 2020, Laško: 13-16.5.2020.

Unaprijed zahvalan Haris Eminović

BiH-Švedska

redovna autobuska linija
utorkom i petkom

09:00 SARAJEVO

10:30 ZENICA

12:10 DOBOJ

11:00 TUZLA

12:30 SANSKI MOST

13:00 PRIJEDOR

14:00 BANJA LUKA

15:15 B. GRADIŠKA (BIH)

15:40 KOBENHAVN (DK)

17:00 MALMÖ (S)

18:00 HELSINBORG

20:30 VARNAMO

21:00 GÖTEBORG (S)

21:00 JONKOPING

22:15 MJOLBY (S)

22:45 LINKOPING

23:30 NORKOPING (S)

01:30 STOCKHOLM (S)

09:00 STOCKHOLM

11:00 NORKOPING

11:50 LINKOPING

11:30 UDDEVALLA (S)

12:00 SVANESUND

12:20 MJOLBY

13:25 JONKOPING

14:00 VARNANO

16:00 HELSINGBORG

16:25 LANDSKRONA

17:30 MALMÖ

13:30 GÖTEBORG (S)

17:25 B. GRADIŠKA (BIH)

18:15 BANJA LUKA

19:10 PRIJEDOR

19:40 SANSKI MOST

20:10 DOBOJ

21:45 TUZLA

22:30 ZENICA

24:00 SARAJEVO

travel agency

BISS-TOURS

Agencija Sarajevo

Morića han, Sarači 77

tel./fax: 033 236-620; 271-281

Agencija Zenica

Metalurg Business City

tel./fax: 032 245-451; 245-757

Mobitel BiH: +387 (0)61 780 250

Göteborg: +46 737086340

Stockholm: +46 703997516

Malmö: +46 736307882

Oslo: +47 951 481 56

Travel agency
BISS-TOURS

www.biss-tours.ba

PLIVIT ROŠTILJSKI KONCEPT

Sa ponosom predstavljamo naš novi Plivit roštiljski koncept koji je nastao u saradnji sa šefom Edinom Džematom.

Ovaj roštiljski koncept sadrži 94% junećeg mesa, a ostalo su začini koji nemaju nikakvih E-brojeva. Čisti proizvodi bez nepotrebnih sastojaka. Više od godinu dana smo u suradnji sa Edinom Džematom radili na razvoju ovog koncepta i na kraju možemo reći da smo veoma zadovoljni i sretni sa konačnim rezultatom. U asortimanu možete pronaći Startbox, Balkan grillbox, ćevape i pljeskavice. Uskoro u prodavnicama!

